



**OCENA**  
**STANU SANITARNEGO**  
**POWIATU – MIASTA JAWORZNA**  
**W 2019 ROKU**

**Zatwierdził:**



## Spis treści

Sekcja Epidemiologii.....	5
1. Choroby zakaźne.....	5
2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe.....	12
3. Szczepienia ochronne.....	19
4. Higiena lecznictwa.....	29
5. Zabiegi deratyzacyjne.....	32
Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska.....	33
1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.....	33
2. Stan sanitarny środków transportu.....	40
3. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne.....	41
4. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie.....	48
Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Podmiotów i Użytku.....	59
1. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych.....	59
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych.....	66
3. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami.....	69
4. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej.....	70
5. RASFF / RAPEX.....	74
6. Nadzór nad importem/eksportem.....	75
7. Nadzór nad żywnością prozdrowotną, włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową.....	75
Sekcja Higieny Pracy.....	78
1. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy.....	78
2. Narażenie zawodowe pracujących.....	78
3. Substancje i mieszaniny chemiczne.....	85
4. Środki zastępcze, tzw. „dopalacze”.....	87
5. Choroby zawodowe.....	88
Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży.....	94
1. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży.....	94
2. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha.....	95
3. Stan sanitarny przedszkoli.....	96

4. Stan sanitarno-techniczny szkół.....	96
5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży...102	
<b>ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.....</b>	<b>104</b>
1. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego....104	
2. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.....	106
3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji.....	109
4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów.....	109
<b>OŚWIATA ZDROWOTNA.....</b>	<b>115</b>
1. Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”.....	115
2. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.....	115
3. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”.....	116
4. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.....	116
5. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”.....	116
6. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”.....	116
7. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”.....	117
8. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”.....	117
9. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”.....	117
10. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia.....	118
11. Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”.....	118
12. „Brazowo, ale czy zdrowo?”.....	119
13. Akcja „Znamie! Znam je?”.....	120
14. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.....	121
15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach.....	121
16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego.....	121

## Sekcja Epidemiologii

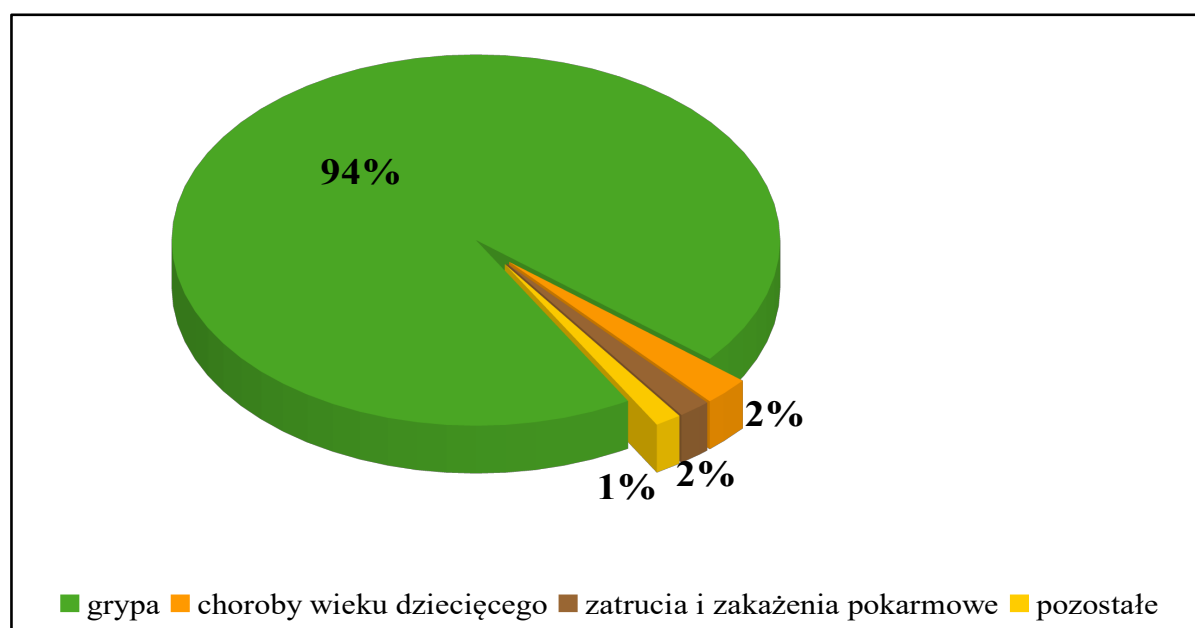
Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych, w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

### 1. Choroby zakaźne

W 2019 roku na terenie Jaworzna zarejestrowano ogółem 19877 zachorowań na choroby zakaźne, liczba ta utrzymała się na niemal identycznym poziomie jak w roku ubiegłym. Najwięcej przypadków stanowiły zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne – 18741 (94,3% ogółu zachorowań) oraz choroby wieku dziecięcego – 494 (2,5% ogółu zachorowań). Spośród chorób wieku dziecięcego, najliczniejszą grupę stanowiła, analogicznie jak w roku 2018, ospa wietrzna – 401 zgłoszeń, co stanowi 81,2% ogółu tych zachorowań. W 2019 roku 305 pacjentów (1,5% ogółu chorych na choroby zakaźne) wymagało hospitalizacji, najczęściej (w 46,9% przypadków) w przebiegu zakażeń pokarmowych.

Odnotowano 6 zgonów, analogicznie jak w roku ubiegłym, w których jedną z przyczyn była choroba zakaźna. W połowie zarejestrowanych przypadków przyczyną zgonu była gruźlica.

Przeprowadzono 301 wywiadów epidemiologicznych, o 45 mniej niż w roku 2018.



PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Seksja Epidemiologii
---------------------	---

*Wykres 1. Rozkład zachorowań na choroby zakaźne w 2019 roku w Jaworznie.*

**Mniej niż w 2018r. notowano przypadków:** ospy, krztuśca, róży, różyczki, boreliozy z Lyme, wirusowych zapaleń wątroby typu A, B i C.

**Więcej niż w 2018 roku stwierdzono przypadków:** bakteryjnych zakażeń jelitowych, biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, płonicy, kiły, odry, meningokokowego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i gruźlicy.

**Na podobnym poziomie jak w roku 2018** utrzymywała się liczba zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne, wirusowe i bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, wirusowe zakażenia jelitowe i na świnkę.

**Grypa** – w 2019 roku miała decydujący wpływ na sytuację epidemiologiczną w mieście, stanowiąc 94,3% wszystkich zarejestrowanych zachorowań na choroby zakaźne. Wskaźnik zapadalności na grypę w Jaworznie wyniósł 21419, a wśród dzieci do lat 14 – 74392. Rejestracja zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne odbywa się w ciągu całego roku, w oparciu o cotygodniowe meldunki o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę (MZ-55), sporządzane przez podmioty lecznicze.

W meldunku zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego nad chorobami zakaźnymi w krajach UE wykazuje się:

- grypę (rozpoznaną klinicznie i/lub laboratoryjnie) oraz
- wszystkie rozpoznane klinicznie zachorowania grypopodobne i ostre zakażenia dróg oddechowych spełniające następujące kryteria:

zachorowania grypopodobne:

nagle wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących objawów ogólnych: gorączka lub stan podgorączkowy, złe samopoczucie, bóle głowy, bóle mięśniowe oraz co najmniej jeden z następujących objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność;

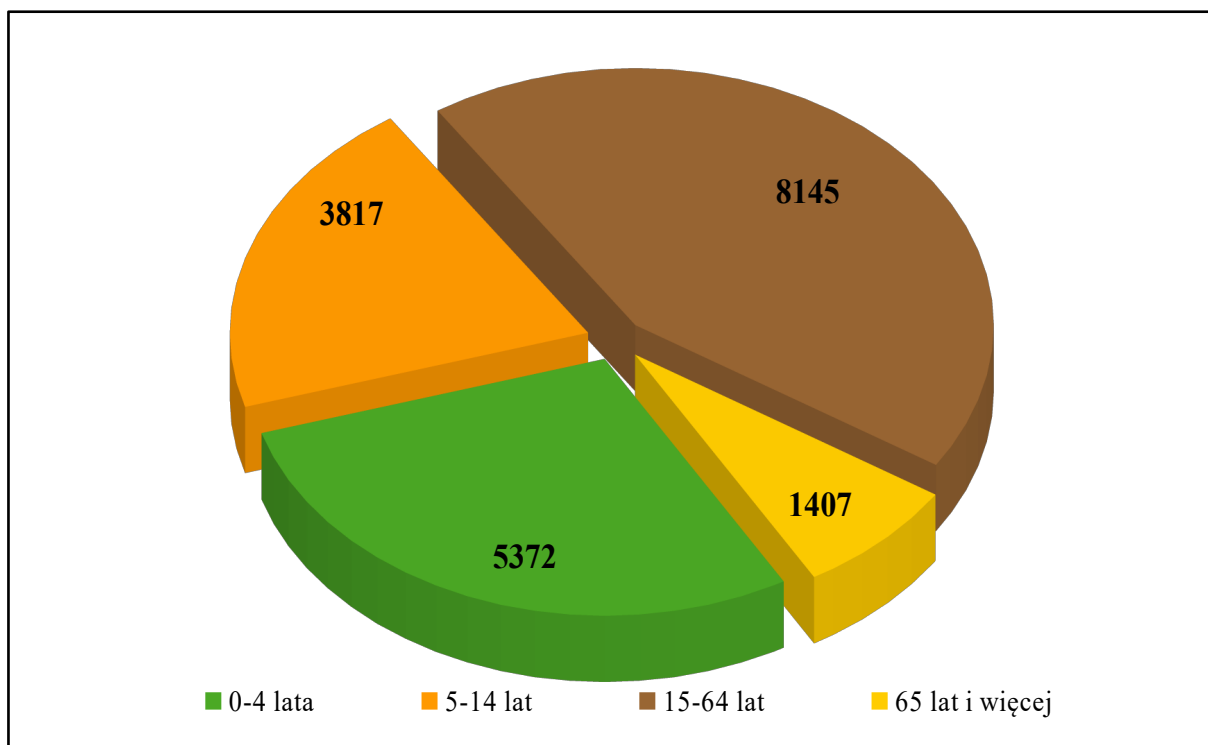
ostre zakażenia dróg oddechowych:

nagle wystąpienie objawów oraz co najmniej jeden z następujących czterech objawów oddechowych: kaszel, ból gardła, duszność, nieżyt śluzowy nosa oraz w opinii klinicysty, infekcyjny charakter choroby.

Zgodnie z powyższą definicją w Jaworznie w 2019 roku zarejestrowano 18741 przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych, z czego 49% dotyczyło dzieci do 14 roku życia. W porównaniu z rokiem 2018 liczba chorych utrzymywała się na niemal identycznym poziomie. Grypa występowała w ciągu całego roku. Najwięcej – 7326 zgłoszeń (tj. 39,1% wszystkich zachorowań) odnotowano w pierwszym kwartale, szczyt zachorowań przypadł, podobnie jak w roku 2018, na miesiąc luty – 2925 przypadków. Wyraźny spadek liczby chorych przypadł na miesiące wiosenno – letnie od kwietnia do sierpnia, co wyraźnie wskazuje na sezonowość zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne.

136 chorych wymagało hospitalizacji, z czego 85,3% chorych stanowiły dzieci do 14 roku życia. Powodem hospitalizacji u zdecydowanej większości pacjentów były powikłania ze strony układu oddechowego. U 42 pacjentów w badaniach genetycznych potwierdzono obecność wirusa grypy, we wszystkich przypadkach był to wirus grypy typu A. W 2019 roku odnotowano również 1 zgon, analogicznie jak w roku 2018, którego przyczyną były powikłania pogrypowe.

W 2019 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2543 osoby, co stanowi 2,9% populacji miasta. Największy odsetek zaszczepionych stanowią seniorzy w wieku 65 lat i powyżej (57,5% ogółu zaszczepionych). Zdecydowana większość seniorów skorzystała z finansowanych przez Gminę m. Jaworzna szczepień w ramach programu zdrowotnego „Profilaktyka grypy w Jaworznie – szczepienia ochronne dla seniorów 65+”. Program był realizowany w sezonie grypowym 2018/2019 od września do listopada.



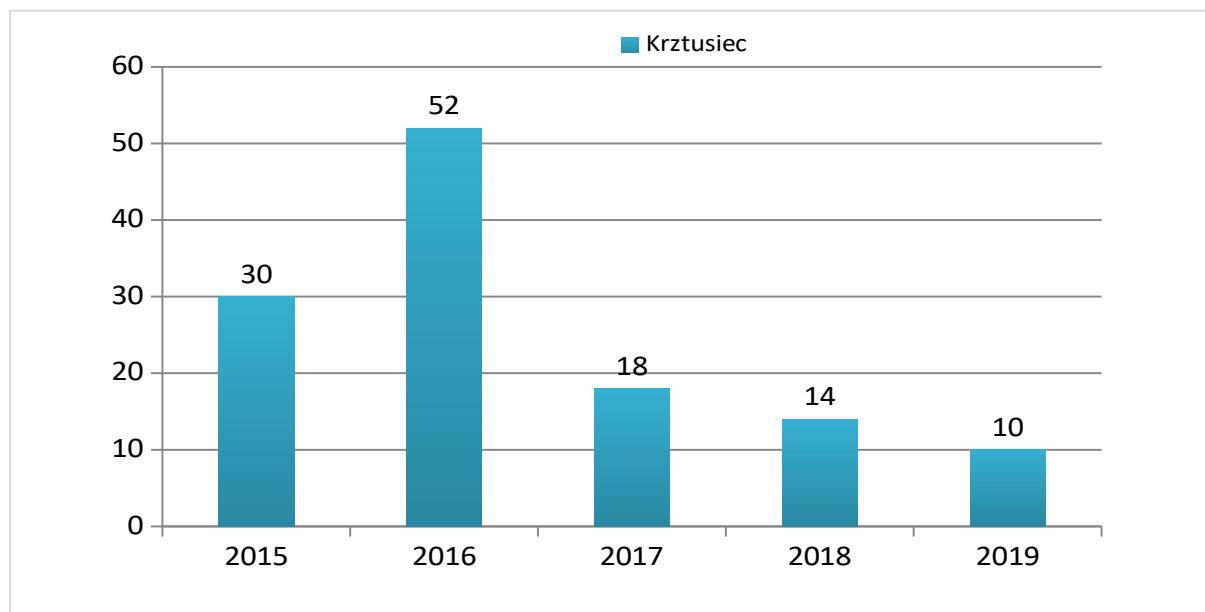
Wykres 2. Liczba zachorowań na grypę w Jaworznie w roku 2019 z podziałem na grupy wiekowe.

## Choroby wieku dziecięcego

### Krztusiec

Odnotowano 10 przypadków zachorowań, o 4 mniej niż w roku poprzednim. Wskaźnik zapadalności wyniósł 11,43 i był ponad dwuipółkrotnie wyższy niż dla Polski. Od trzech lat obserwujemy systematyczny spadek liczby zachorowań na tę chorobę, co najprawdopodobniej ma związek ze wprowadzeniem do Obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych, szczepienia p/krztuścowi u młodzieży w 14 roku życia. Dzieci otrzymują teraz w sumie 6 dawek szczepionki przeciw krztuścowi: cztery w 1 i 2 roku życia oraz po jednej w 6 i 14 roku życia. Odporność poszczepienna utrzymuje się przez ok. 3 - 10 lat (najczęściej 5-7 lat) od ostatniego szczepienia, natomiast odporność po przechorowaniu utrzymuje się przez ok 10 – 15 lat. Rozkład zachorowań ze względu na płeć rozkładał się następująco: zachorowało 8 kobiet i 2 mężczyzn. Trzy chore osoby wymagały hospitalizacji. Ze względu na trudną i długotrwałą diagnostykę krztuśca trzy przypadki zgłoszone do PPIS w 2019 roku dotyczyły osób, u których do zachorowania doszło w IV kwartale roku 2018.

Krztusiec jest szczególnie niebezpieczny dla niemowląt – w 2019 roku nie rejestrowano zachorowań u dzieci w pierwszym roku życia. W 2019 roku sześcioro chorych stanowiły osoby dorosłe w przedziale wiekowym 22 – 67 lat, w czterech przypadkach zachorowania dotyczyły dzieci w przedziale wiekowym 2 – 9 lat. Wystąpiło jedno ognisko zachorowań, dotyczyło środowiska rodzinnego, gdzie zachorowały 3 osoby.



Wykres 3. Liczba przypadków krztuśca w latach 2015- 2019 w Jaworznie

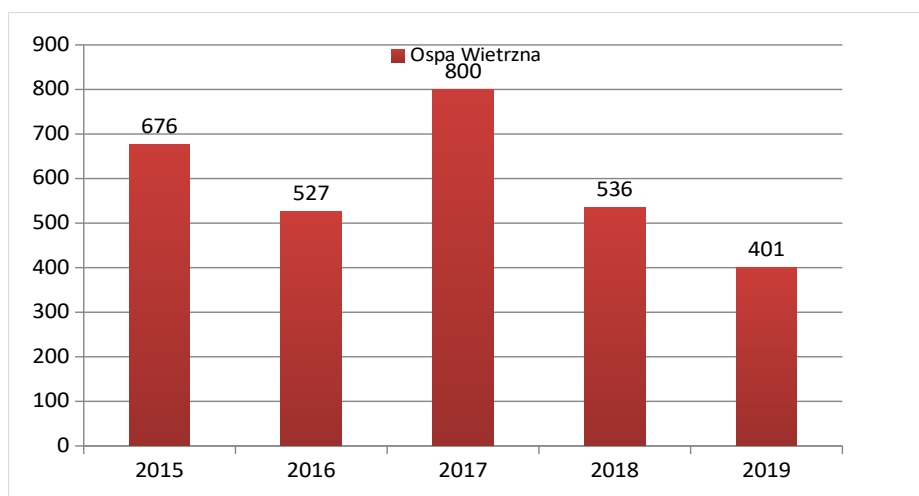


## Ospa wietrzna

W 2019 roku zarejestrowano 401 przypadków zachorowań na ospę wietrzną. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta zmniejszyła się o 25,2%. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 458,3 i był o 11,56 wyższy niż dla Polski. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawiał się następująco: nieco częściej chorowali mężczyźni, którzy stanowili 54% chorych, tj. 216 przypadków. Żadna z chorych osób nie wymagała hospitalizacji. Najliczniejszą grupę chorych stanowiły dzieci małe, w przedziale wiekowym od 1 do 6 lat, u których zarejestrowano 319 przypadków tj. 79% ogółu zachorowań na tę chorobę. Przypadki ospy były rejestrowane w ciągu całego roku, 74% wszystkich zarejestrowanych przypadków wystąpiło w miesiącach marzec – czerwiec oraz grudzień. Miesiącami o największej liczbie zachorowań były kwiecień i grudzień. Wyraźny spadek liczby chorych (zaledwie 14 zachorowań) odnotowano w miesiącach lipiec – wrzesień.

Spośród ogółu chorych tylko 5 osób było wcześniej szczepionych p/ospie dwiema dawkami szczepionki.

Zachorowania na ospę wietrzną utrzymują się na wysokim poziomie, choć na terenie Jaworzna od dwóch lat obserwujemy systematyczny spadek liczby chorych. W Polsce dostępna jest szczepionka przeciw ospie wietrznej, zawiera ona żywy, lecz pozbawiony zjadliwości (atenuowany) szczep wirusa. Szczepieniem obowiązkowym objęte są dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych). Pozostałym dzieciom szczepienie jest zalecane, jednak rodzice sporadycznie sięgają po ten rodzaj profilaktyki. Szczepienia nie miały wpływu na sytuację epidemiologiczną ospy w Jaworznie. W 2019 roku zaszczepiło się 185 osób, z czego 65% (tj. 120 osób) w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych a 65w ramach szczepień zalecanych.



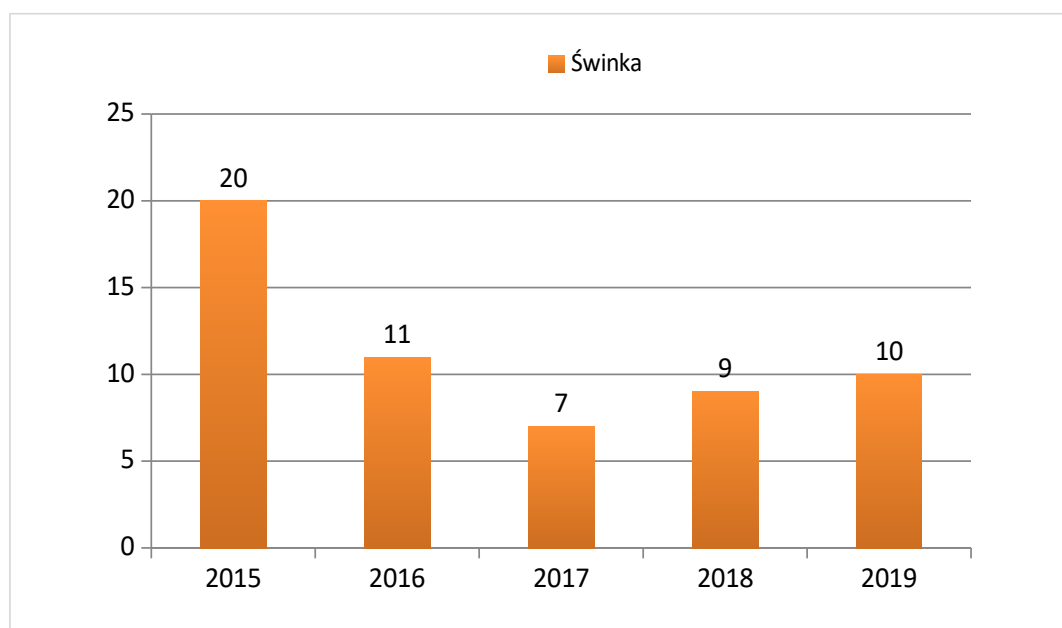
Wykres 4. Liczba przypadków ospy wietrznej w latach 2015 – 2019 w Jaworznie.

## Odra

Po raz pierwszy od kilkunastu lat na terenie Jaworzna zarejestrowano zachorowania na odrę. Do PPIS wpłynęło w 2019 roku łącznie 6 podejrzeń zachorowań na tę chorobę, z czego badania laboratoryjne ostatecznie potwierdziły dwa rozpoznania. Zachorowało dwóch dorosłych mężczyzn: 34 – i 38 – letni. Jeden z pacjentów nigdy nie był szczepiony p/odrze ze względu na przeciwwskazania neurologiczne a u drugiego historia szczepień nie jest znana. Wskaźnik zapadalności wyniósł 2,3 i był o 1,6 mniejszy niż dla Polski. Obydwaj chorzy byli hospitalizowani, choroba miała typowy przebieg z wysypką i podwyższoną temperaturą. Zachorowanie zakończyło się pełnym powrotem do zdrowia, u żadnego z pacjentów nie wystąpiły powikłania. W jednym przypadku zachorowanie miało charakter ogniskowy – pacjent miał wcześniej kontakt z osobą, u której badaniami potwierdzono odrę.

## Świnka

Zarejestrowano 10 zachorowań, o 1 więcej niż w roku poprzednim. Zachorowało 5 mężczyzn i 5 kobiet. Wskaźnik zapadalności wyniósł 11,42 i był ponad trzy razy większy niż dla Polski. Choroba przebiegała bez powikłań, chorzy nie wymagali hospitalizacji. Nie zaobserwowano sezonowości zachorowań - przypadki świnki rejestrowano w trakcie całego roku, poza miesiącami: kwiecień, czerwiec, listopad i grudzień w których do PPIS nie wpłynęło żadne zgłoszenie. 90% wszystkich zachorowań (tj. 9 przypadków) dotyczyło dzieci w przedziale wiekowym 3 – 9 lat. Ośmioro chorych w tej grupie wiekowej było zaszczepionych jedną dawką szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince, różyczce. Zachorowała jedna osoba dorosła (wcześniej nie szczepiona). Po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce dla całej populacji, obserwuje się wyraźny spadek liczby przypadków (od 2006 roku), a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna.

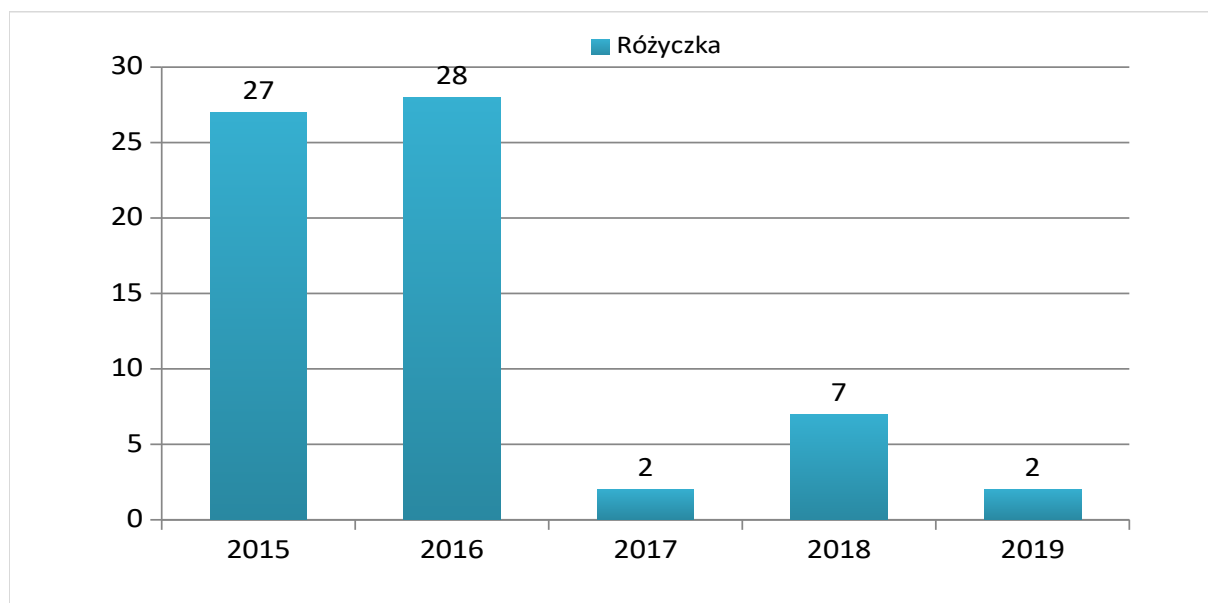


Wykres 5. Liczba przypadków świnki w latach 2015 - 2019 w Jaworznie

## Różyczka

W 2019 roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na różyczkę, o 5 przypadków mniej niż w roku 2018. Wskaźnik zapadalności wyniósł 2,28 i był 3 razy większy niż dla Polski. Zachorowania przebiegały bez powikłań, nie wymagały hospitalizacji. Zachorował 1 chłopiec i 1 dziewczynka. Chorzy byli wcześniej szczepieni jedną dawką szczepionki skojarzonej p/odrze, śwince i różyczce, zgodnie z obowiązującym Programem szczepień Ochronnych.

Polska uczestniczy w Programie WHO „Eliminacja Odry/Różyczki”, który ma na celu przerwanie transmisji wirusa różyczki oraz potwierdzenie jego eliminacji we wszystkich krajach Regionu Europejskiego. W celu realizacji tego programu każde podejrzenie lub zachorowanie na różyczkę powinno być potwierdzone badaniem w Zakładzie Wirusologii NIZP – Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie. Zarejestrowane przez PPIS w Jaworznie zachorowania na różyczkę nie były potwierdzone laboratoryjnie, lekarze zgłaszali chorobę jedynie na podstawie objawów klinicznych – wysypki, powiększonych węzłów chłonnych. W związku z powyższym przypadki te zostały zaklasyfikowane, zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby nadzoru epidemiologicznego, jako „różyczka możliwa”. Stan zaszczepienia populacji dziewcząt powyżej 12-go roku życia wynosi powyżej 95%. Tak wysoki poziom uodpornienia ma istotne znaczenie w profilaktyce zespołu różyczki wrodzonej.

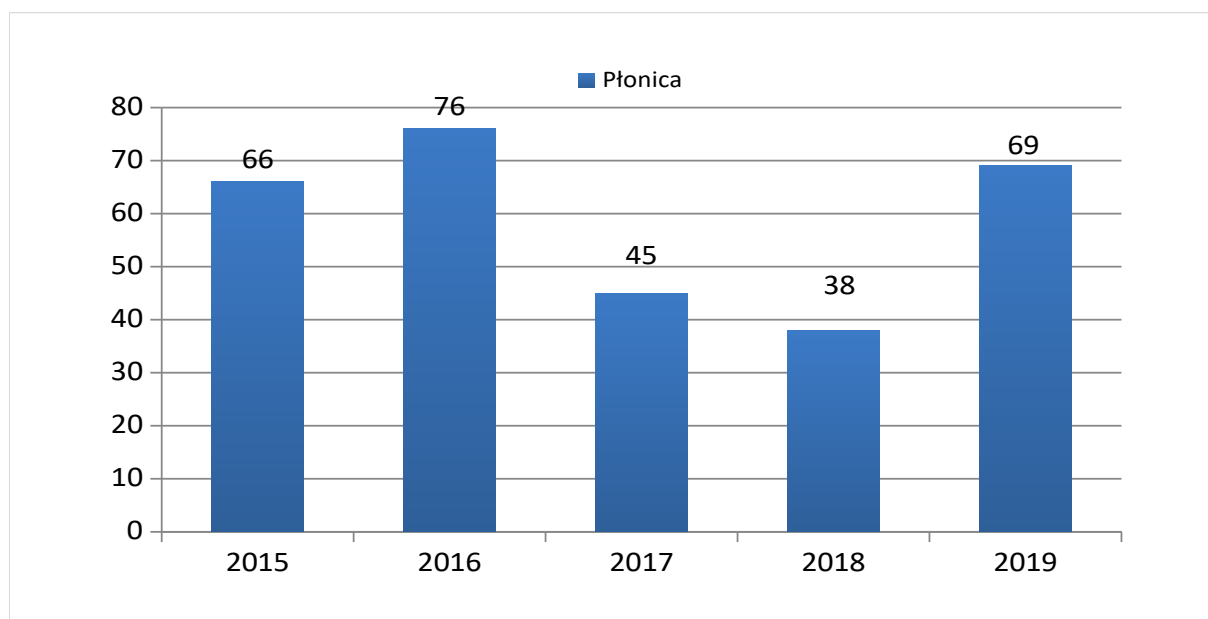


Wykres 6. Liczba przypadków różyczki w latach 2015 - 2019 w Jaworznie

## Płonica

W 2019 roku zarejestrowano 69 przypadków zachorowań na płonicę, o 45% więcej niż w 2018 roku. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 78,8 i był o 24,55 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się niemalże równomiernie – chore były 34 kobiety i 35 mężczyzn. Dwie osoby w związku z zachorowaniem wymagały hospitalizacji. Niemalże wszyscy chorzy - tj. 68 przypadków to dzieci i młodzież do 15 roku życia. Najliczniejszą grupę chorych stanowią dzieci przedszkolne, w przedziale wiekowym od 3 do 6 lat (62% ogółu zachorowań).

Przypadki płonicy rejestrowano w ciągu całego roku, najczęściej zachorowań (tj. 69% wszystkich przypadków) wystąpiło w miesiącach od lutego do czerwca. Warto podkreślić, iż w przypadku płonicy, nie jest możliwe nabycie odporności dzięki szczepieniu. U noworodków istnieje odporność bierna, uzyskana od matki, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Powtórne zachorowania są niezwykle rzadkie.



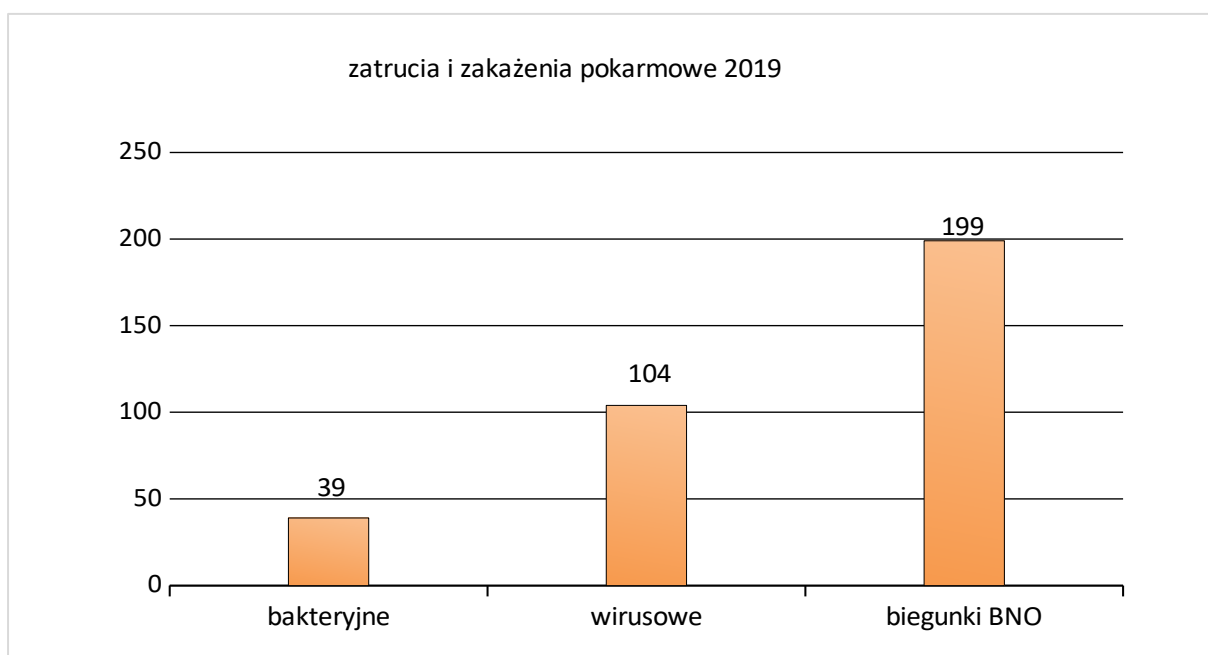
Wykres 7. Liczba przypadków płonicy w latach 2015 - 2019 w Jaworznie

## 2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2019 roku zarejestrowano 342 zatrucia i zakażenia pokarmowe, o 61 (tj. o 17,8%) przypadków więcej niż w roku poprzednim. 56,7% chorych było hospitalizowanych w związku z zakażeniem. Biegunki i zatrucia pokarmowe cały czas stanowią istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch, 35,6% wszystkich zarejestrowanych

przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Do zachorowań u dzieci dochodzi wyłącznie w środowisku domowym.

Czynnik etiologiczny większości zatruc i zakażeń pokarmowych nie został ustalony. Te zachorowania są zaklasyfikowane jako biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe bliżej nieokreślone (BNO) o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu i stanowiły one 58% wszystkich zakażeń. W 30% przypadków czynnikiem etiologicznym okazały się wirusy a 11% zatruc miało podłoże bakteryjne.



Wykres 8. Liczba przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych w 2019 roku w Jaworznie

### **Biegunki i zapalenia żołądkowo – jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu**

Zarejestrowano 199 przypadków zachorowań, z czego niespełna 26% chorych wymagało hospitalizacji. W porównaniu z rokiem poprzednim zarejestrowano spadek liczby osób wymagających hospitalizacji.

**Biegunki u dzieci do lat 2** – 50 przypadków z czego 26 pacjentów (52%) wymagało hospitalizacji. Ze względu na płeć zachorowania rozkładały się w następujących proporcjach: chłopcy 30 (tj. 60% ogółu zachorowań), dziewczynki 20. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, najczęściej przypadków odnotowano w miesiącach: styczeń, kwiecień, październik i grudzień.

W 34% (tj. u 17 pacjentów) biegunek przeprowadzono diagnostykę laboratoryjną w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów, która nie określiła co było czynnikiem etiologicznym zachorowania.

**Biegunki u osób powyżej 2 lat** - 149 zachorowań z czego 25 pacjentów (niespełna 17%) wymagało hospitalizacji. W 10% przypadków zakażeń wykonano badania wirusologiczne i/lub bakteriologiczne, które nie określiły czynnika etiologicznego. Rozkład zachorowań ze względu na płeć przedstawia się następująco: zachorowało 86 mężczyzn, co stanowi 58% ogółu zachorowań i 63 kobiety. Zachorowania występowały w ciągu całego roku, miesiącami o największej liczbie zgłoszonych przypadków były: styczeń, marzec kwiecień i październik, w których wystąpiło 52% wszystkich zakażeń.

### Zakażenia o etiologii wirusowej

W 2019 roku zarejestrowano 104 przypadki zachorowań i liczba ta utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku 2018. Wszyscy chorzy pacjenci wymagali hospitalizacji. 64% ogółu zakażonych stanowiły dzieci do lat 2. Czynnikiem etiologicznym w 83 przypadkach zachorowań były rotawirusy, 13 zachorowań wywołały norowirusy, a w 8 przypadkach adenowirusy. U małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka, co może prowadzić do odwodnienia.

Ze względu na płeć rozkład zachorowań był niemal identyczny – zachorowało 55 kobiet i 54 mężczyzn. Zakażenia wirusowe rejestrowano w ciągu całego roku, 80% wszystkich zachorowań wystąpiło w miesiącach od stycznia do maja, w pozostałych miesiącach wystąpiły pojedyncze przypadki.

W Polsce dostępne są doustne szczepionki przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, zawierająca żywe, atenuowane wirusy. W Jaworznie z tej formy profilaktyki w roku 2019 skorzystało 271 niemowląt, tak niewielki odsetek zaszczepionych nie miał wpływu na sytuację epidemiologiczną zakażeń rotawirusowych w mieście.

### Zakażenia o etiologii bakteryjnej

W 2019 roku zarejestrowano 39 zatruc i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej, to o 12 (tj. o 44%) przypadków więcej niż w roku ubiegłym. Rozkład zachorowań ze względu na czynnik je wywołujący rozkładał się następująco:

- 23 przypadki zakażeń czynnik: *Clostridium difficile*,
- 10 przypadki zakażeń czynnik: *Salmonella*,
- 4 przypadki zakażeń czynnik: *Escherichia coli*
- 2 przypadki zakażeń czynnik: *Klebsiella pneumoniae*,

**Salmonellozy** – w roku 2019 zarejestrowano 10 przypadków salmonelloz, o 4 zachorowania więcej niż w roku poprzednim. Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się w następujący sposób: zachorowało 7 kobiet i 3 mężczyzn. Czynnikiem etiologicznym w ośmiu zachorowaniach była *Salmonella enteritidis*, za dwa przypadki odpowiada *Salmonella typhimurium*. Większość zachorowań (tj. 90%) przypadło w miesiącach od czerwca do listopada. Wskaźnik zapadalności wyniósł 11,43 i był dwukrotnie niższy niż dla Polski (23,24), wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Większość chorych stanowiły dzieci – 8

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Epidemiologii
---------------------	---

przypadków, z czego 6 wystąpiło u dzieci małych, do szóstego roku życia. Wszystkie zachorowania były sporadyczne, nie zarejestrowano zachorowań ogniskowych.

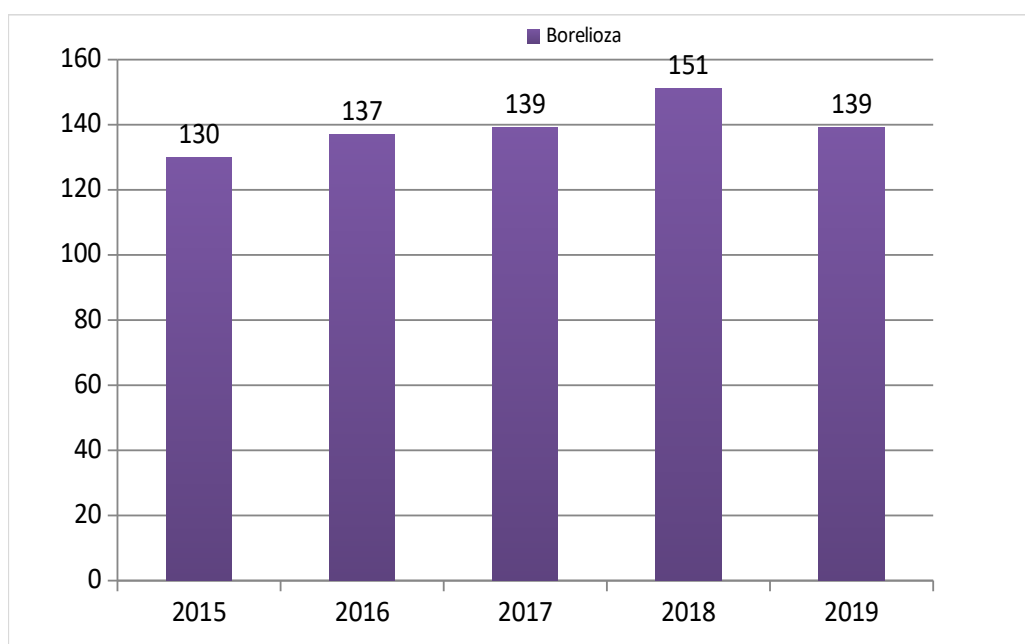
**Zakażenia *Clostridium difficile*** – w roku 2019 zarejestrowano wzrost liczby tych zakażeń o 90% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wskaźnik zapadalności wyniósł 26,3 i był o 3,15 niższy niż dla Polski. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 17 zgłoszeń dotyczyło mężczyzn, 6 kobiet. Zachorowania rozkładały się niemalże równomiernie w ciągu całego roku, nie obserwuje się sezonowości występowania tych zakażeń. 82,6% zachorowań dotyczyło osób powyżej 60 roku życia. We wszystkich przypadkach do zachorowania dochodzi w związku z długim okresem hospitalizacji i stosowaniem u pacjentów długotrwałej antybiotykoterapii.

### **Zatrucia środkami zastępczymi**

Realizując zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zagrożenia zdrowia publicznego stwarzanego przez środki zastępcze tzw. „dopalacze” prowadzono monitoring tych zatruć. W 2019 roku nie zgłoszono do PPIS w Jaworznie żadnego zatrucia/podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi.

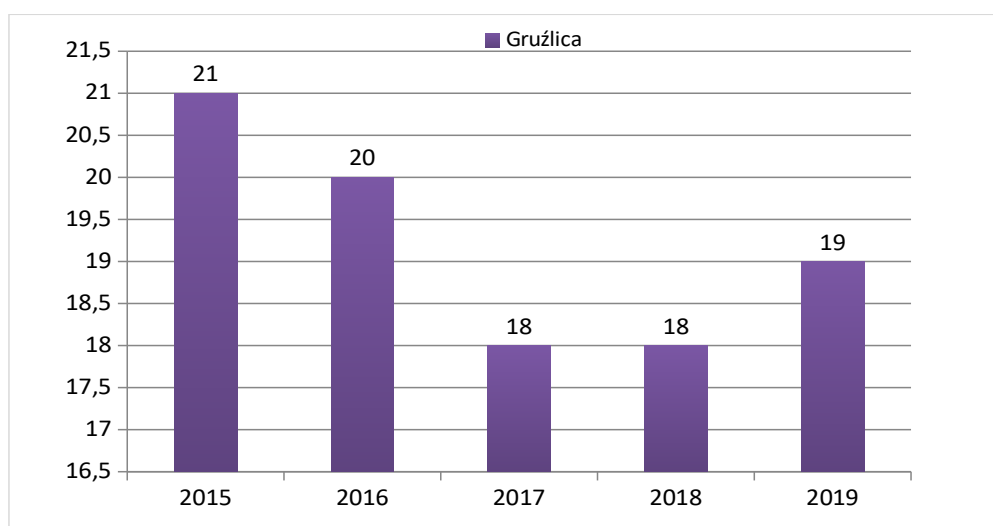
**Borelioza** – liczba przypadków w 2019 roku wyniosła 139 i była o 12 niższa niż w roku poprzednim. Według płci zachorowania rozłożyły się w następujący sposób – w 56,2% przypadkach choroba wystąpiła u mężczyzn, 43,8% przypadków zachorowań dotyczyło kobiet. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku. Wzrost liczby zachorowań przypadł w styczniu, lutym, maju oraz w miesiącach od września do listopada, kiedy zanotowano 62% wszystkich przypadków. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 158,07 i był prawie trzykrotnie wyższy niż dla Polski. Zachorowania odnotowywano w różnych grupach wiekowych, z czego najwięcej - 80 przypadków (tj. 57%) u osób powyżej 50 roku życia, dzieci i młodzież do 19 roku życia stanowiły niespełna 11% wszystkich chorych. Największy odsetek chorych stanowili emeryci i renciści.– 40% ogółu zachorowań. Pierwszym objawem zakażenia w 84% (tj. 117) przypadków był rumień wędrujący. U pozostałych chorych wystąpiły objawy kliniczne fazy późnej takie jak: bóle i obrzęki stawów, nawracające zapalenie stawów lub dotyczące układu nerwowego. 6 osób w związku z zachorowaniem wymagało hospitalizacji.

66 chorych (tj. 44%) zauważyło kleszcza, najczęściej ukąszenia miały miejsce w lesie, obejściu wokół domu, ogrodzie, na działce lub terenie rekreacyjnym. Choroba nie wystąpiła u osób w związku z wykonywanym zawodem. Do PPIS wpłynęły również zgłoszenia zachorowań, w liczbie 14, które nie spełniły definicji przypadku boreliozy opracowanej na potrzeby nadzoru epidemiologicznego (np. brak objawów choroby, brak badań) i nie zostały one wykazane w sprawozdaniu Mz-56. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy w Jaworznie jest stabilna, od kilku lat liczba zachorowań utrzymuje się na stałym poziomie.



Wykres 9. Liczba przypadków boreliozy w latach 2015 - 2019 w Jaworznie.

**Gruźlica** – odnotowano 19 przypadków, z czego u 17 chorych rozwinęła się gruźlica płuc, u 1 gruźlica kości i stawów, a w jednym przypadku pacjent zachorował na gruźlicę płuc i układu moczowego. Liczba przypadków utrzymała się na podobnym poziomie jak w 2018 roku, wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 20,6. Wśród chorujących 84% (16 osób) stanowili mężczyźni. 16 zgłoszeń to nowe zachorowania, natomiast u 3 osób nastąpiła wznowa choroby. Wszyscy chorzy byli hospitalizowani. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, najwięcej w miesiącach październik - listopad.



Wykres 10. Liczba zachorowań na gruźlicę w latach 2015 - 2019 w Jaworznie.



## Neuroinfekcje

Liczba zachorowań na neuroinfekcje w 2019 roku wyniosła 18, tj. o 5 przypadków mniej niż w roku poprzednim. Ze względu na czynnik etiologiczny zarejestrowano następujące zachorowania:

- 6 zapaleń opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii wirusowej,
- 5 zapaleń opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii bakteryjnej
- 5 zapaleń opon mózgowo – rdzeniowych o nieustalonej etiologii (inne i nieokreślone)
- 2 zapalenia mózgu i rdzenia kręgowego nieokreślone

W zakażeniach pochodzenia wirusowego nie prowadzono dalszej diagnostyki, celem identyfikacji wirusa. W przypadku etiologii bakteryjnej z posiewu uzyskano następujące wyniki: 2 przypadki – *Neisseria meningitidis*, 1 przypadek *Staphylococcus aureus*, 1 przypadek *Staphylococcus lugdunensis* i 1 przypadek *Escherichia coli*.

Zachorowało 9 mężczyzn i 9 kobiet, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Odnotowano jeden zgon, którego przyczyną było zapalenie mózgu i rdzenia kręgowego nieokreślone.

Większość zachorowań (16 przypadków) wystąpiło od kwietnia do października, miesiącami o największej liczbie zgłoszonych przypadków były sierpień i wrzesień.. Zachorowania wystąpiły w różnych grupach wiekowych, najmłodszy pacjent miał 2 miesiące, najstarszy 90 lat.

### Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

WZW A	5 przypadków
WZW B	7 przypadków
WZW C	4 przypadki

W sumie zarejestrowano 16 zachorowań, o 14 przypadków mniej niż w roku poprzednim. 6 osób wymagało hospitalizacji. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 81% chorych stanowiły kobiety, 19% mężczyźni.

### WZW A:

W 2019 roku zarejestrowano 5 zachorowań, to o 3 przypadki mniej niż w roku 2018. Chorowały wyłącznie kobiety, nie zarejestrowano zachorowań ogniskowych. Zachorowały trzy osoby dorosłe w przedziale wiekowym 32 – 58 lat oraz dwoje dzieci trzy- i trzynastoletnie. Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 5,7 i był 2 razy większy niż dla Polski. Zachorowania rejestrowano od stycznia do marca..

W trakcie prowadzonych dochodzeń epidemiologicznych nie ustalono źródła zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu A. Żaden z pacjentów nie podaje w wywiadzie wyjazdu za

granicę. W Polsce są dostępne skuteczne szczepionki przeciw WZW A, dające długotrwałą odporność. Jednak stan zaszczepienia populacji nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną WZW A. W Jaworznie w 2019 roku zaszczepiło się 105 osób (o 46 więcej niż w roku ubiegłym), z czego 28 osób to dzieci i młodzież do 19 roku życia.

#### **WZW B:**

Zarejestrowano 7 przypadków przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B, zachorowań ostrych nie odnotowano. Zachorowały 4 kobiety (57% ogółu chorych) i 3 mężczyzn. Jedna osoba w związku z zachorowaniem była hospitalizowana. Większość chorych tj. 6 przypadków stanowiły osoby powyżej 30 roku życia. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 8 i był wyższy niż dla Polski (7,33). Pojedyncze zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, zachorowań ogniskowych nie stwierdzono. W zdecydowanej większości przypadków przewlekłego WZW B nie da się precyzyjnie określić daty zachorowania, ponieważ przebieg choroby jest bezobjawowy i najczęściej nosicielstwo wirusa jest stwierdzane przy okazji wykonywania przez pacjenta innych badań.

Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerywania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych tj.: małych i dużych zabiegów chirurgicznych, transfuzji krwi, oraz zabiegów niemedycznych (np. tatuażu).

W ramach podejmowania działań zmierzających do zatrzymania rozprzestrzeniania się zakażenia, nieszczepione wcześniej osoby z kontaktu z chorym, zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych skierowano do szczepienia.

#### **WZW C:**

Zarejestrowano 4 przypadki o 5 mniej niż w roku poprzednim. Chorowały wyłącznie kobiety. Chorowały osoby powyżej 30 roku życia, zachorowań w młodszych grupach wiekowych nie odnotowano. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 4,6 i był prawie dwukrotnie niższy niż dla Polski. Pojedyncze zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, nie odnotowano zachorowań ogniskowych. W przypadku wirusowych zapaleń wątroby przenoszonych drogą krwi, nie obserwujemy korelacji wzrostu zachorowań z porą roku.

Osoby chore zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych podlegają szczepieniu przeciw WZW B. Dwie pacjentki były zaszczepione w przeszłości pełnym cyklem szczepień, a dwie nie uodpornione skierowano na szczepienie.

Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerywania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych tj.: małych i dużych zabiegów chirurgicznych, transfuzji krwi oraz zabiegów niemedycznych np. tatuażu. Osoby z najbliższego otoczenia chorych są objęte nadzorem lekarza POZ.

### **Choroby przenoszone drogą płciową**

W 2019 roku zgłoszono 7 zachorowań na kiłę. Zachorowało sześciu mężczyzn i jedna kobieta. Zarejestrowano także 2 zachorowania na rzeżączkę, obydwie dotyczyły mężczyzn oraz 2 zakażenia chlamydiami – jedno u mężczyzny, drugie u kobiety.

W 2019 roku zarejestrowano wzrost liczby chorób przenoszonych drogą płciową o 8 przypadków w porównaniu z rokiem 2018. Na choroby przenoszone drogą kontaktów seksualnych chorowały osoby młode w przedziale wiekowym 24 do 42 lat.

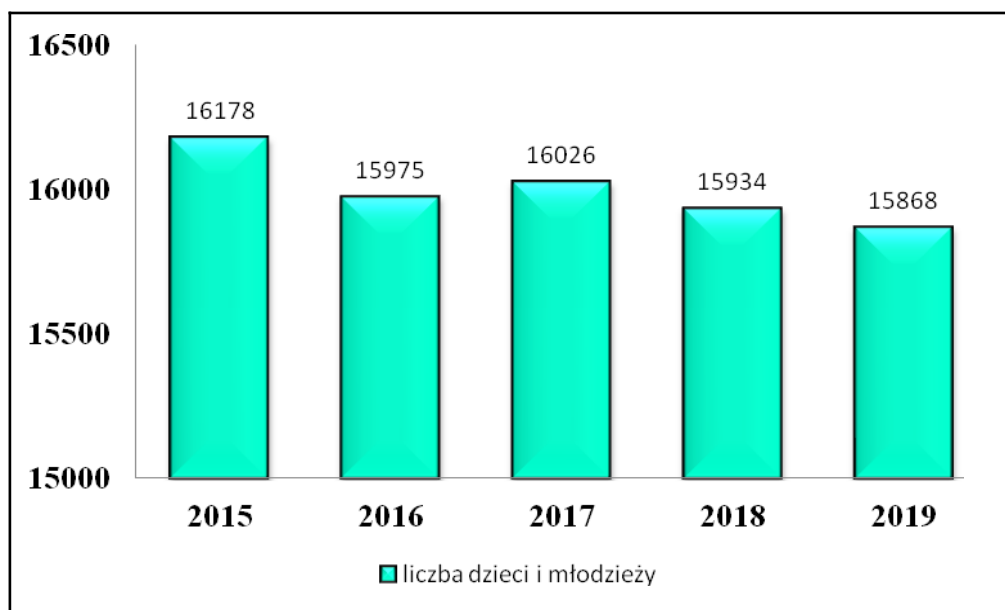
### **Choroby rzadziej występujące**

W 2019 roku z chorób rzadziej występujących zarejestrowano jeden przypadek choroby odzwierzęcej – tularemii. Wskaźnik zapadalności wyniósł dla Jaworzna 1,14 i był o 1,09 wyższy niż dla Polski (0,05). Do zakażenia pacjenta doszło w trakcie zranienia podczas oprawiania upolowanego dzika. W wyniku kontaktu z zakażonymi tkankami zwierzęcia u chorego rozwinęła się najbardziej typowa postać tularemii – postać wrzodziejąco-węzłowa, objawiająca się wrzodziejącymi krostami w miejscu zranienia oraz powiększeniem a następnie zropieniem węzłów chłonnych.

## **3. Szczepienia ochronne**

Szczepienia to największe osiągnięcie zdrowia publicznego XX wieku. Są one najskuteczniejszym narzędziem w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu. Po zaszczepieniu ponad 90% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne rozprzestrzenianie się patogenów. Szczegółowe wskazania dotyczące poszczególnych szczepień, wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej, publikowane są w formie komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego - Programie Szczepień Ochronnych na dany rok, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego realizację tego programu.

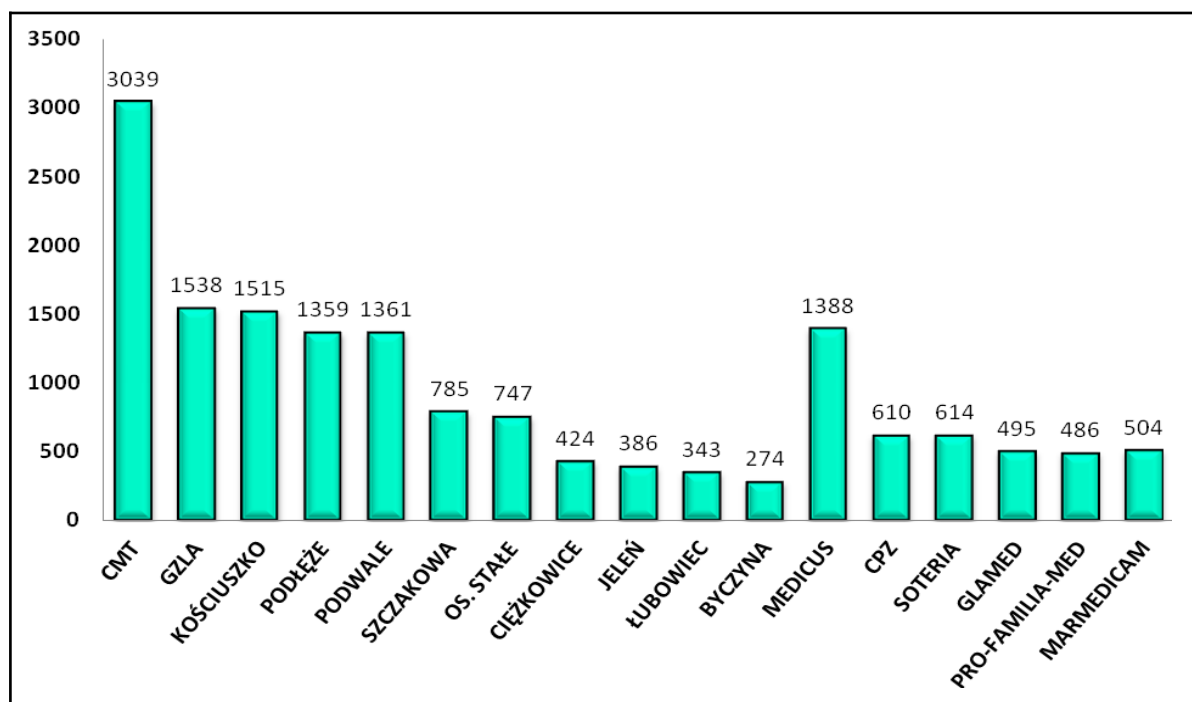
W 2019 roku nadzorowano 24 punkty szczepień przeprowadzające zarówno obowiązkowe, jak i zalecane szczepienia ochronne, z czego 4 funkcjonujące w poradniach dla dorosłych i 17 w poradniach D, gdzie opieką objętych zostało w sumie 15868 dzieci i młodzieży do 20 roku życia. Pozostałe punkty szczepień to: 1 przy Oddziale Neonatologii Szpitala Wielospecjalistycznego, 1 przy Szpitalnym Oddziale Ratunkowym oraz 1 przy Ambulatorium pełniącym dyżury nocne i świąteczne. Nie posiadamy natomiast punktu szczepień przy Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc.



Wykres 11. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w Jaworznie w latach 2015 - 2019

Od kilku lat obserwowany jest ciągły spadek liczby dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na terenie miasta Jaworzna, spowodowany między innymi „wyjściem” poza kalendarz szczepień roczników bardziej licznych oraz zmniejszaniem się ilości dzieci nowonarodzonych.

Realizując Program Szczepień Ochronnych w 2019 roku w ramach szczepień obowiązkowych podanych zostało 13310 dawek szczepionek finansowanych z budżetu państwa (zakupionych przez Ministra Zdrowia), w tym 10976 dawek podanych w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia.



Wykres 12. Liczba dzieci i młodzieży do 20 roku życia objętych Programem Szczepień Ochronnych w Jaworznie wg punktów szczepień – stan na 31.12.2019 r.

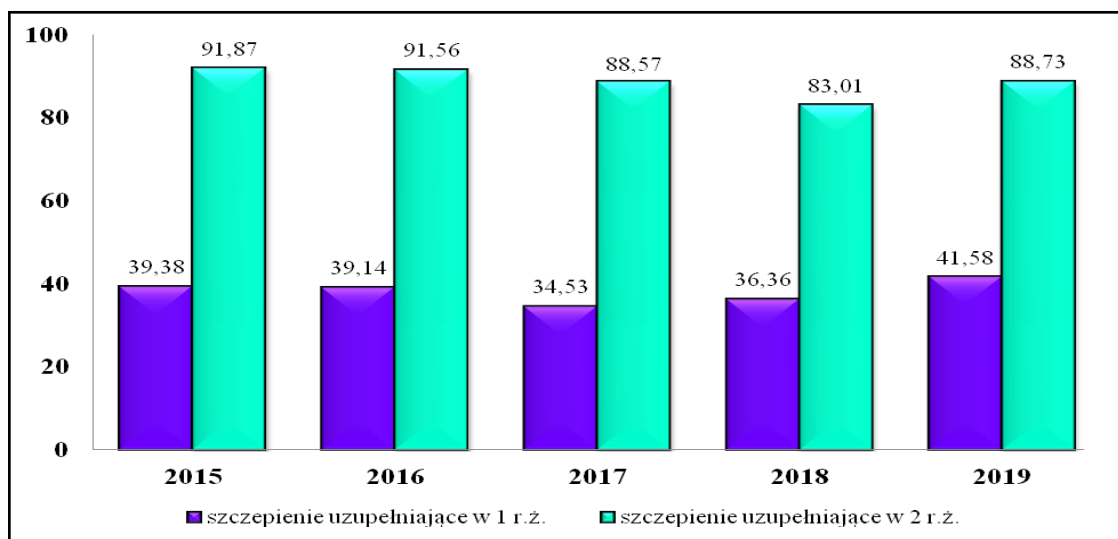
W zakresie nadzoru nad wykonawstwem szczepień ochronnych przeprowadzono 54 kontrole, w trakcie których wydawano doraźne zalecenia, wykonywane na bieżąco. W 2019 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jaworznie wydała do podległych punktów szczepień 14145 ampulek/fiolek preparatów szczepionkowych. Transport i przechowywanie szczepionek odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Każdorazowo w trakcie prowadzonych kontroli sprawowany był nadzór nad datami ważności oraz prawidłowym przechowywaniem i gospodarowaniem powierzonymi preparatami szczepionkowymi, w tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie funkcjonuje całodobowy monitoring temperatury w chłodni przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Rejestracja temperatury prowadzona jest przy użyciu elektronicznego rejestratora temperatury, który wysyła dane do komputera, gdzie są archiwizowane. W przypadku przekroczenia zadanych zakresów temperatur alarm przekazywany jest na telefon komórkowy osób odpowiedzialnych. Chłodnia jest co roku poddawana konserwacji. Komputerowy Rejestrator Temperatury posiada aktualne Świadectwo Wzorcowania z datą ważności do 15 maja 2020 r.

PPIS w Jaworznie, przy współpracy z Wydziałem Zdrowia Urzędu Miasta, zorganizował pod koniec roku szkolenie dla pielęgniarek wykonujących szczepienia ochronne na terenie miasta Jaworzna. Na spotkaniu tym dokonano analizy stanu zaszczepienia dzieci i młodzieży

naszego miasta oraz zgłoszonych niepożądanych odczynów poszczeniennych, jak również przedstawiono sprawy bieżące związane z tematyką szczepień ochronnych.

### Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

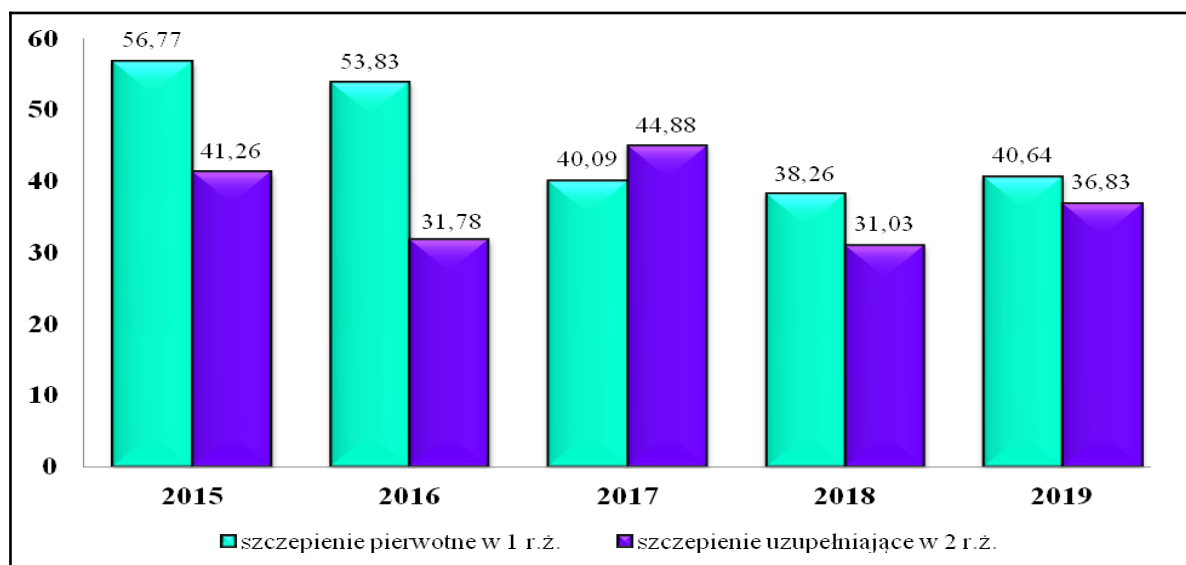
#### Szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B



Wykres 13. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko WZW B w Jaworznie w latach 2015 - 2019

W 2019 roku nastąpił wzrost poziomu zaszczepienia dzieci w pierwszym i drugim roku życia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B w stosunku do lat poprzednich, wzrost o ponad 5% w stosunku do roku 2018.

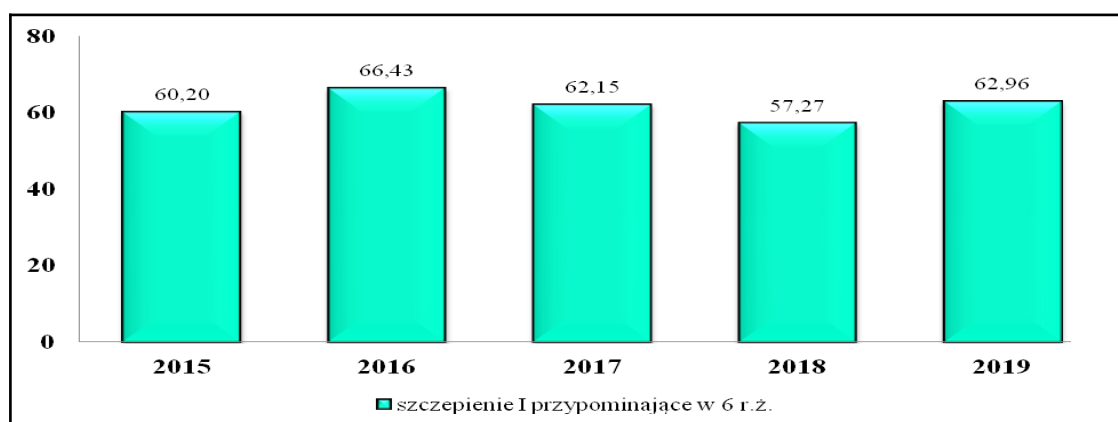
#### Szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typ b



Wykres 14. Stan zaszczepienia dzieci w 1 i 2 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis i *Haemophilus influenzae* w Jaworznie w latach 2015 - 2019

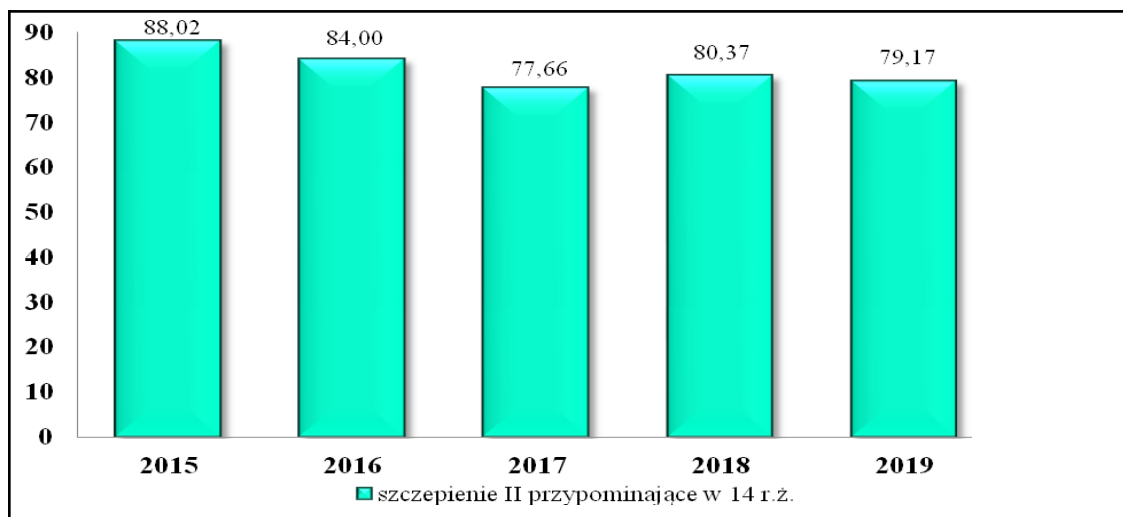
Niewielki wzrost zaobserwowano również w stanie zaszczepienia dzieci w pierwszym i drugim roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typ b, jednak nadal wyszczepialność podstawowa przeciwko tym chorobom jest niska z powodu wzrastającej liczby dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych, a także coraz częściej pojawiającymi się przypadkami dłuższych czasowo odroczeń od przeprowadzenia szczepień, spowodowanych niestabilnym stanem zdrowia dziecka lub skierowaniem do konsultacji specjalistycznej ds. szczepień.

#### Szczepienia przypominające przeciwko błonicy i tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*



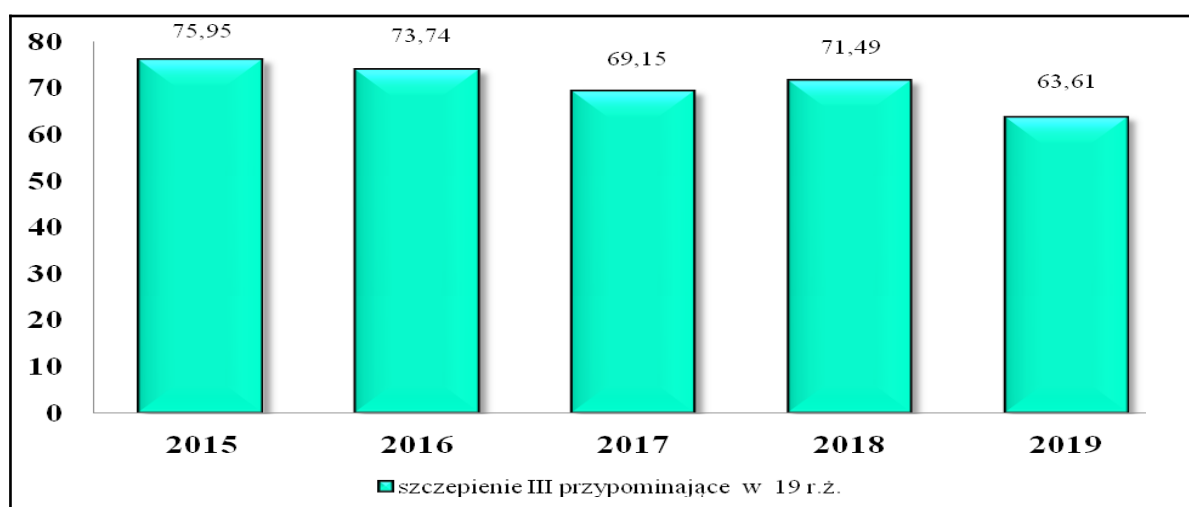
Wykres 15. Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi i poliomyelitis (I dawka przypominająca) w Jaworznie w latach 2015 - 2019

Stan zaszczepienia dzieci w 6 roku życia I dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz *poliomyelitis* również wzrósł (do 62,96 %) w stosunku do lat wcześniejszych.



Wykres 16. Stan zaszczepienia dzieci w 14 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi (II dawka przypominająca) w Jaworznie w latach 2015 - 2019

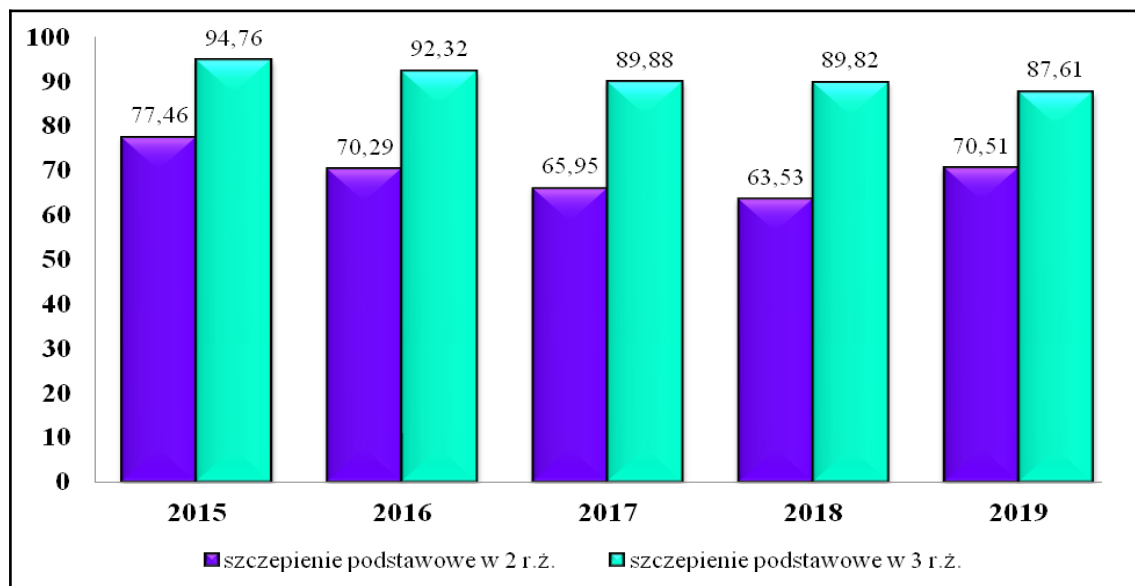
Zaobserwowano natomiast niewielki spadek (o 1,20% w stosunku do roku 2018) stanu zaszczepienia dzieci w 14 roku życia drugą dawką przypominającą przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi. W stosunku do roku poprzedniego znacznie spadł również poziom zaszczepienia trzecią dawką przypominającą przeciwko błonicy i tężcowi u młodzieży będącej w 19 roku życia.



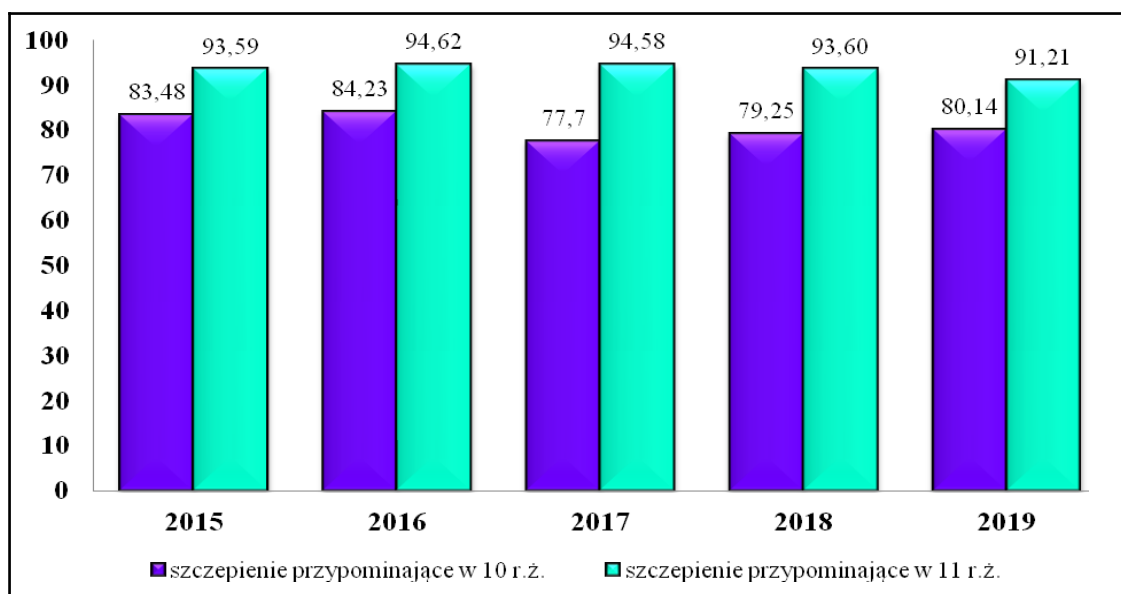
Wykres 17. Stan zaszczepienia młodzieży w 19 roku życia przeciwko błonicy i tężcowi (III dawka przypominająca) w Jaworznie w latach 2015 - 2019



### Szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce



Wykres 20. Stan zaszczepienia dzieci w 2 i 3 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce (szczepienie podstawowe) w Jaworznie w latach 2015 - 2019



Wykres 21. Stan zaszczepienia dzieci w 10 i 11 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce (szczepienie przypominające) w Jaworznie w latach 2015 - 2019

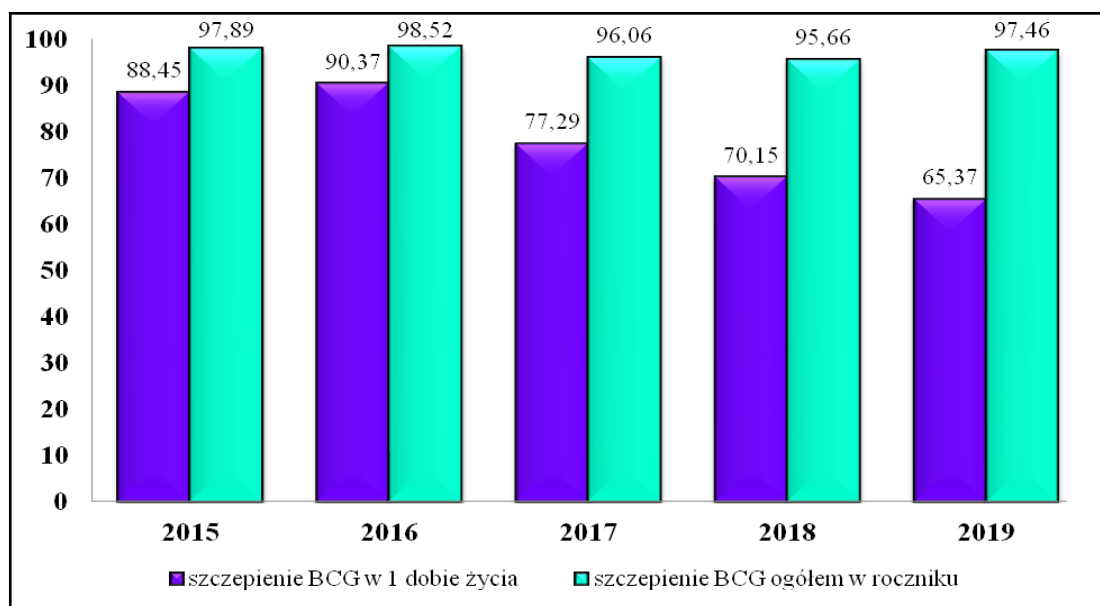
W 2019 roku przeciwko odrze, śwince i różyczce szczepieniem podstawowym objęto 70,51% dzieci w 2 roku życia (o prawie 7% więcej niż w roku 2018), a w wyniku uzupełnienia

brakujących szczepień z roku poprzedniego osiągnięto poziom 87,61% zaszczepienia dzieci w 3 roku życia (z rocznika 2017).

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną odrzy w Europie, do kalendarza szczepień na 2019 rok wprowadzono dawkę przypominającą szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony tym dzieciom przed rozpoczęciem nauki. Dawka przypominająca szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce jest więc obecnie realizowana w dwóch rocznikach, tj. w 6 roku życia do czasu osiągnięcia przez 6-latkę 10 roku życia oraz (jak w poprzednich latach) w 10 roku życia. Pozostawienie szczepienia u dzieci w 10 roku życia spowoduje brak konieczności realizacji szczepień wyrównawczych w 7, 8 i 9 roku życia.

W 2019 roku dawką przypominającą przeciwko odrze, śwince i różyczce zaszczepiono 55,99% dzieci będących w 6 roku życia oraz 80,14% dzieci w 10 roku życia.

### Szczepienia przeciwko gruźlicy

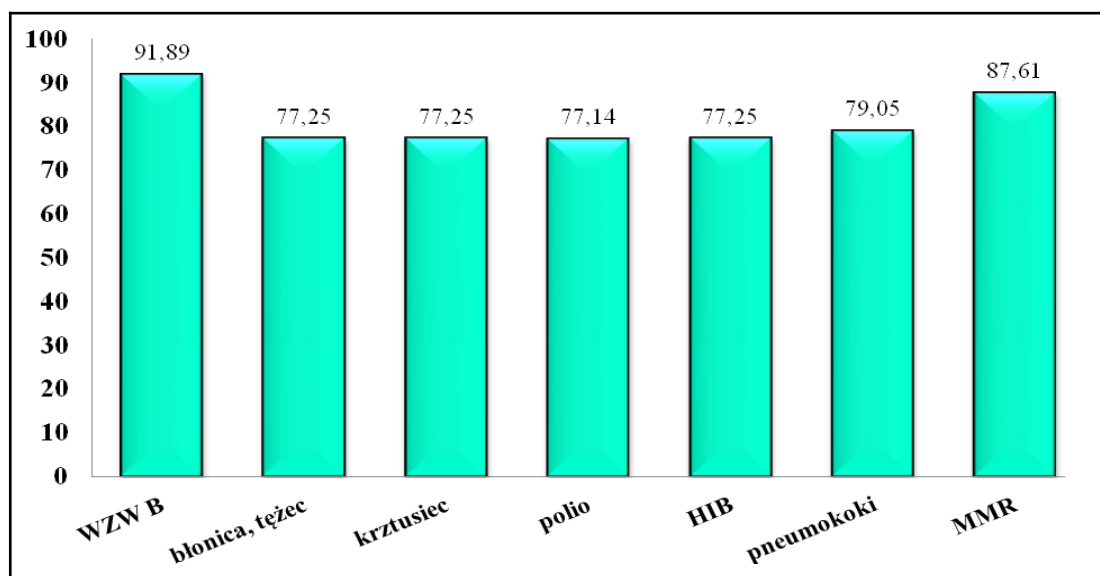


Wykres 22. Stan zaszczepienia dzieci przeciwko gruźlicy w Jaworznie w latach 2015 - 2019

W 2019 roku nastąpił spadek stanu zaszczepienia przeciwko gruźlicy w ciągu 24 godzin po urodzeniu - zaszczepiono 65,37% noworodków (o prawie 5% mniej niż w roku poprzednim), głównie z powodu zaistniałych przeciwwskazań zdrowotnych, a także z przyczyn konieczności racjonalnego wykorzystania szczepionki p/gruźliczej BCG 10-dawkowej, jak również z obawy rodziców przed tym szczepieniem w 1 dobie życia. Szczepienia te zostały uzupełnione w ciągu roku do poziomu 97,46%. Duża liczba noworodków opuszcza jednak oddziały szpitalne bez wykonania szczepień przeciwko

gruźlicy z powodu braku zgody rodziców na szczepienia. W ubiegłym roku 19 dzieci pozostało bez szczepienia BCG.

### Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia



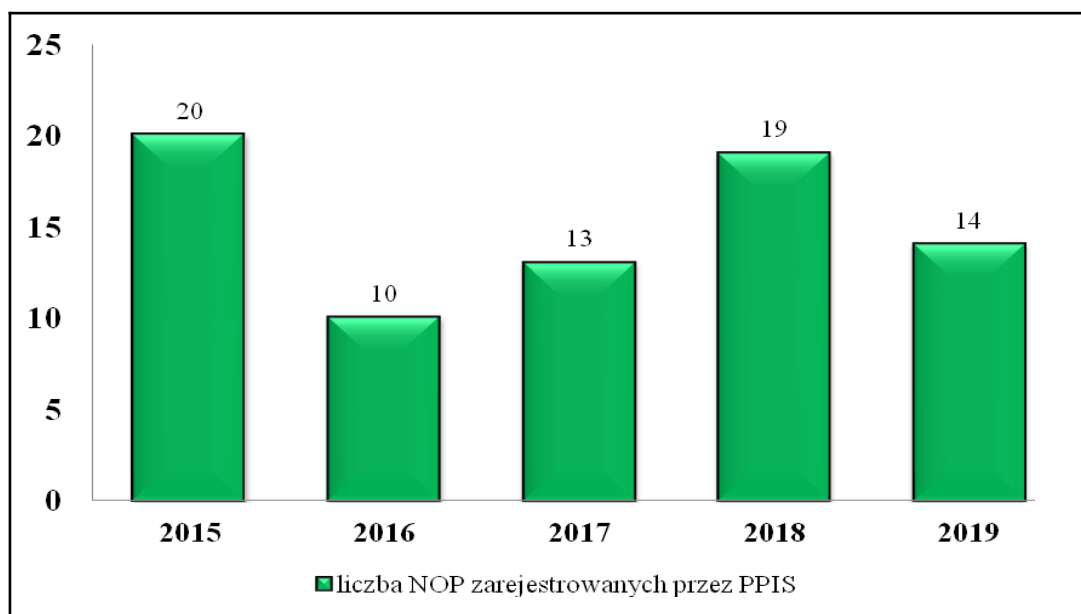
Wykres 23. Stan zaszczepienia dzieci w 3 roku życia w Jaworznie w 2019 r.

W 3 roku życia dzieci nie posiadające przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień ochronnych powinny mieć zakończony pełny cykl szczepień podstawowych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* oraz przeciwko odrze, śwince i różyczce. Zestawienie obowiązkowych szczepień ochronnych wykonanych w ramach Programu Szczepień Ochronnych w 2019 roku u dzieci będących w 3 roku życia (rocznik 2017), czyli zamknięcie szczepień podstawowych, przedstawiono powyżej na wykresie. Stan zaszczepienia tego rocznika jedynie w przypadku WZW B jest powyżej 90%, natomiast pozostałe szczepienia nie osiągają, a nawet są znacznie poniżej 90%. Spadek poziomu wyszczepialności tej grupy wiekowej spowodowany jest dużą liczbą dzieci, których rodzice nie wyrażają zgody na żadne szczepienia. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym znacznie wzrosła ze 168 do 184 rodziców, z powodu braku zgody na szczepienie 172 dzieci nie posiada szczepień podstawowych (w roku 2018 było ich 143).

W wyniku prowadzonych rozmów z rodzicami oraz wysyłanych pism wzywających do poddania się szczepieniom ochronnym, 28 osób uchylających się rozpoczęło w 2019 roku uzupełnianie szczepień swojego dziecka. Prawie połowa osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych znajduje się pod wpływem ruchów antyszczepionkowych. Jeśli spadek

liczby zaszczepionych w populacji będzie się pogłębiał, dojdzie do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane, a nawet istniała nadzieja na ich wyeliminowanie.

### Niepożądane odczyny poszczepienne



Wykres 24. Liczba niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) zarejestrowanych przez PPIS w Jaworznie w latach 2015 - 2019

W 2019 roku zarejestrowano 14 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), o 5 przypadków mniej niż w roku poprzednim. Statystycznie to ok. 0,10 % w stosunku do wszystkich dawek szczepionek podanych w 2019 roku w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży do 19 roku życia (nie wliczając preparatów szczepionkowych skojarzonych alternatywnie zakupionych przez rodziców dzieci podlegających szczepieniom obowiązkowym). Niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły u 8 chłopców i 6 dziewczynek. Wszystkie odczyny zostały zakwalifikowane jako łagodne i zakończyły się całkowitym powrotem do zdrowia. W 10 przypadkach były to reakcje miejscowe mające postać obrzęku i zaczerwienienia w miejscu wstrzyknięcia lub powiększonych regionalnych węzłów chłonnych (w przypadku szczepienia BCG). U 3 dzieci pojawiła się gorączka ok. 38-39°C, natomiast w przypadku zaszczepienia preparatem MMR VAX PRO u 1 dziecka wystąpiła wysypka różyczkopodobna. Z powodu NOP żadne z dzieci nie wymagało hospitalizacji.

## 4. Higiena lecznictwa

### Podmioty lecznicze stacjonarne

**SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny**

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych, w tym: 1 kontrolę kompleksową, 1 kontrolę na wniosek strony dotyczącą wydania opinii o spełnieniu szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą w Oddziale Urologii i Onkologii Urologicznej, 2 kontrole tematyczne dotyczące oceny działalności Zespołu i Komitetu Zwalczania Zakażeń Zakładowych oraz oceny bieżącego stanu higieniczno – sanitarnego Pracowni Endoskopii, 4 kontrole w zakresie szczepień ochronnych oraz 1 kontrolę interwencyjną w punkcie poboru materiału do badań zlokalizowanym przy Laboratorium. Podczas kontroli interwencyjnej nie stwierdzono nieprawidłowości. Dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej.

Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny szpitalnej. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności, w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użytku stosowane w oddziałach, są wstępnie dezynfekowane w gabinetach zabiegowych, a następnie transportowane do strefy brudnej Centralnej Sterylizatorni.

Centralna Sterylizatornia SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie spełnia wymogi rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. 2019 poz. 595) oraz posiada aktualny certyfikat ISO. Sterylizacja narzędzi przeprowadzana jest w części „czystej” Centralnej Sterylizatorni wyposażonej w 1 stacjonarny sterylizator parowy, 1 stacjonarny sterylizator parowo - formaldehydowy, 1 przenośny sterylizator parowy oraz 1 sterylizator plazmowy. Narzędzia, materiały i sprzęt medyczny poddawane są sterylizacji przy zastosowaniu następujących opakowań ochronnych: rękawach papierowo - foliowych, rękawach włókninowo - foliowych, oraz papieru krepowanego. Opakowania oznakowane są metkownicą z podaniem m. in. daty sterylizacji oraz daty przydatności do użycia.

Sterylizacja poddawana jest bieżącej kontroli przy zastosowaniu testów biologicznych, chemicznych oraz ocenie parametrów fizycznych każdego procesu.

Biologiczna skuteczność sterylizacji weryfikowana jest 2 razy w tygodniu w ramach kontroli wewnętrznej oraz 1 raz w miesiącu w ramach kontroli zewnętrznej przeprowadzanej w Laboratorium WSSE w Katowicach. Każdorazowo przeprowadzane są specjalistyczne testy chemiczne. Wszystkie procesy mycia, dezynfekcji i sterylizacji oraz kontroli skuteczności

sterylizacji są dokumentowane. Prowadzona dokumentacja umożliwia powiązanie użytych narzędzi z konkretnym pacjentem.

Zaopatrzenie Szpitala w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości.

Zarządzeniami Dyrektora, w Szpitalu powołane są Komitet oraz Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2019 r. ogniska epidemiczne nie wystąpiły.

Podmiot realizuje program czynnej profilaktyki przeciw grypie obejmującej bezpłatne szczepienia dla wszystkich pracowników.

W 2019 r. nie wydano żadnej decyzji stwierdzającej wystąpienie nieprawidłowości. Mandatów nie nałożono.

### 1. NEFROLUX

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, w tym: 1 kontrolę kompleksową oraz 1 kontrolę tematyczną dotyczącą oceny działalności Zespołu i Komitetu Zwalczenia Zakażeń Zakładowych. Dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej.

W podmiocie działa Oddział Dializoterapii wyposażony w 22 stanowiska dializacyjne oraz 15-łóżkowy Oddział Nefrologiczny z 2 łózkami intensywnego nadzoru.

Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny szpitalnej. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Narzędzia wielokrotnego użycia z Oddziału Nefrologii są dezynfekowane i poddawane sterylizacji w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie na podstawie aktualnie zawartej umowy. Zaopatrzenie Szpitala w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości. W podmiocie leczniczym powołany jest Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2019 r. ogniska epidemiczne nie wystąpiły.

Podmiot posiada program racjonalnej polityki antybiotykowej i receptariusz szpitalny. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

### **Podmioty lecznicze ambulatoryjne Zakłady Opieki Zdrowotnej**

W 2019 r. na terenie miasta Jaworzna objęto nadzorem epidemiologicznym 22 podmioty należące do leczenia ambulatoryjnego, przeprowadzając łącznie 89 kontrole sanitarnych.

W wyniku stwierdzenia nie stosowania procedur mających na celu ograniczenie przeniesienia zakażenia oraz w związku ze złym stan technicznym pomieszczeń wydano 2 decyzje merytoryczne. Mandatów nie nałożono.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone plany higieny, w których zawarte są między innymi procedury higieny rąk, postępowania poekspozycyjnego, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym.

Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów.

Proces sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku jest przeprowadzany we własnym zakresie w 8 podmiotach leczniczych przy użyciu autoklawów wodno - parowych. W pozostałych 14 podmiotach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowego użytku w związku z wykonywaniem zabiegów związanych z przerwaniem ciągłości tkanek. W przypadku przeprowadzania sterylizacji, skuteczność każdego procesu jest sprawdzana przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych. Regularnie przeprowadzane są biologiczne kontrole skuteczności sterylizacji testem Sporal A. Oceniane są również parametry fizyczne procesów. Wyniki kontroli skuteczności procesów sterylizacji są dokumentowane i archiwizowane. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości.

### **Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarские**

Nadzór obejmował 125 praktyk lekarskich (najliczniej reprezentowane specjalności: 52 - stomatologia, 11 - okulistyka, 11 - ginekologia, 10 - neurologia i 7 - chirurgia) oraz 2 praktyki pielęgniarские. Łącznie przeprowadzono 92 kontrole sanitarne. W 2019 r. wydano 1 decyzję administracyjną w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości w prywatnym gabinecie lekarskim. Mandatów nie nałożono.

Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Preparaty posiadały szerokie spektrum działania, przechowywane były w oryginalnych opakowaniach z zachowaniem aktualnych dat ważności w wydzielonych miejscach. Roztwory robocze są sporządzane i stosowane zgodnie z zaleceniami producentów.

Sterylizacja narzędzi wielokrotnego użytku przeprowadzana jest lokalnie, w obrębie praktyki, w 50 podmiotach leczniczych. 6 podmiotów zleca sterylizację jako usługę zewnętrzną, natomiast w 14 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy. Na bieżąco przeprowadzana jest wewnętrzna kontrola skuteczności sterylizacji - każdorazowo przy zastosowaniu chemicznych testów paskowych oraz regularnie przy zastosowaniu testów

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Seksja Epidemiologii
---------------------	---

Sporal A (biologiczna kontrola skuteczności sterylizacji). Na bieżąco prowadzona jest ocena parametrów fizycznych każdego procesu. Wyniki kontroli są dokumentowane i archiwizowane. W podmiotach opracowane są m. in. standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym oraz postępowania poekspozycyjnego.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości.

## **5. Zabiegi deratyzacyjne**

Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Jaworzna, w 2019 r. przeprowadzono i nadzorowano dwie powszechne akcje deratyzacyjne: wiosenną oraz jesienną. Wystosowano łącznie 51 pism do zarządców nieruchomości. W 2019 r. do PPIS w Jaworznie zgłoszono 3 interwencje dotyczące obecności gryzoni w budynkach mieszkalnych i przestrzeni użyteczności publicznej. Jedna z interwencji została uznana za zasadną. W wyniku podjętych działań nie odnotowano ponownego pojawiania się szczurów w miejscu, którego interwencja dotyczyła.



## Seksja Higieny Komunalnej i Środowiska

### 1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

**Ustępy publiczne i ogólnodostępne** – 9 obiektów, przeprowadzono 7 kontroli w 4 obiektach, ponieważ 1 obiekt był nieczynny, 4 obiekty nie zaplanowane do kontroli w br. sprawozdawczym.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie złożonych deklaracji do MZNK w Jaworznie. Obiekty w przeważającej większości dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są podstawowe środki czystościowe, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Pływalnie kryte, odkryte i mieszane** – 3 obiekty (kryta pływalnia oraz 2 baseny rehabilitacyjne wchodzące w skład innych obiektów, w których kontrolowano jakość wody). W roku 2019 przeprowadzono 2 kontrole w krytej pływalni, ponieważ 1 basen rehabilitacyjny pozostaje wyłączony z użytkowania od 2016 roku, natomiast kolejny basen rehabilitacyjny objęty jest kontrolą kompleksową obiektu wykonywaną przez Sekcję Epidemiologii.

Decyzji administracyjnych w br. sprawozdawczym nie wydano i mandatów nie nałożono.

Kryta pływalnia zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym i składa się z części suchej i mokrej. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości płynne odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo.

Obiekt dostosowany jest dla osób niepełnosprawnych.

Prowadzony jest proces uzdatniania i dezynfekcji wody metodami: koagulacji, filtracji, korekty pH, dezynfekcji oraz uzupełnienia tego procesu metodą rozcieńczania. Do dezynfekcji wody stosowany jest podchloryn sodu, do koagulacji – Superkalgu Standard, natomiast do korekty pH – phMinus 50%, które dozowane są automatycznie.

Ściany i dno: basenu, brodzika oraz atrakcji wodnych czyszczone są za pomocą odkurzacza typ Dolphin 2 x 2 Pro Gym, natomiast otoczenie niecek odkurzaczem typu Kärcher.

Węzły sanitarno - higieniczne wyposażone są w: dozowniki z mydłem w płynie, pojemniki na odpady i papier toaletowy oraz suszarki do rąk.

W obiekcie wydzielono dwa pomieszczenia porządkowe: w części damskiej i męskiej, w których zainstalowane są zlewy do celów porządkowych.

Do dezynfekcji stosowany jest Domestos i Voigt-VC, oprócz tego stosowane są środki myjące i odtłuszczające. Punkt medyczny wyposażony jest w jednorazowe prześcieradła i rękawiczki, jałowe kompresy itp. w ilościach prawidłowych.

W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Domy Pomocy Społecznej** – na nadzorowanym terenie znajduje się jeden obiekt tego rodzaju. Nadzór pierwszoinstancyjny sprawowany jest przez ŚPWIS.

**Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej** – 4 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole, 2 obiekty nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym.

Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Działalność statutowa skontrolowanych obiektów polega na tworzeniu warunków do współuczestnictwa ludzi starszych w życiu społecznym. Obiekty przeznaczone są na dzienny pobyt emerytów i rencistów.

Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie deklaracji. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Bielizna brudna prana jest przez F. U. Urbińscy s.c. z Trzebini. W ww. grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek i kołder przeprowadziła specjalistyczna firma „BEST - PEST” z Jaworzna. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych był prawidłowy. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Placówki zapewniające całodobową opiekę** – 1 obiekt, przeprowadzono 2 kontrole.

Wydano 1 decyzję administracyjną i 1 prolongującą termin wykonania zarządzeń, mandatów nie nałożono.

Decyzja wydana w dniu 31.07.2019 r. dotyczyła braku łazienek przystosowanych do kąpieli osób leżących, które wyposażone są w urządzenia ułatwiające wykonywanie czynności związanych z kąpielą, z terminem realizacji do 15.08.2019 r. oraz braku prawidłowego pomieszczenia pomocniczego do prania i suszenia, z terminem realizacji do dnia 31.12.2019 r. Decyzja w części dotyczącej terminu realizacji zarządzenia do dnia 15.08.2019 r. została wykonana, natomiast w części dotyczącej terminu wykonania zarządzenia do 31.12.2019 r. prolongowano termin wykonania decyzji do dnia 30.09.2020 r.

W obiekcie źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy, nieczystości płynne odprowadzane są do ekologicznej oczyszczalni ścieków, usytuowanej na posesji.

Przedmiotowy budynek zaopatrzonej jest w instalację wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej oraz w klimatyzację. Odbiór odpadów zmieszanych realizowany jest na podstawie deklaracji, którą złożono do MZNK w Jaworznie. Stanowisko na ww. odpady jest urządzone prawidłowo. Natomiast odpady, które miały kontakt z materiałem biologicznym mieszkańców zbierane są prawidłowo w miejscu ich powstawania (gabinet medycznej pomocy doraźnej). Odbiór ww. odpadów świadczy firma Transport – Usługi EKO – SPAL z Jaworzna. Bielizna czysta przechowywana jest w 2 wydzielonych magazynach, które wyposażone są prawidłowo. Odzież całodzienna, wierzchnia itp. przechowywana jest w szafach, które usytuowane są w pokojach mieszkańców. Sprzątanie i dezynfekcję w obiekcie przeprowadza się we własnym zakresie. Wydzielone jest pomieszczenie do przechowywania środków czystościowych i dezynfekcyjnych oraz sprzętu do utrzymania czystości, które wyposażone jest w regał do ich przechowywania. Dodatkowo zapas ww. środków przechowywany jest w szafie w pomieszczeniu biurowym. Woda do celów porządkowych pobierana jest z kotłowni.

Do dezynfekcji stosowane są następujące środki: Anios Gel 85 NPC, Mediseptol H, Desprej, Incidin Liquid Spray i Domestos. Wymienione środki posiadają aktualne daty ważności.

Opracowane są procedury: mycia i dezynfekcji rąk, mycia i dezynfekcji powierzchni, mycia i dezynfekcji toalet, łazienek, ciągów komunikacyjnych itp. oraz postępowania ze zwłokami. W obiekcie obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e - papierosów.

Żywnienie dla mieszkańców przygotowywane jest w pomieszczeniach usytuowanych na II kondygnacji (kuchnia, pomieszczenie przygotowywania warzyw, pomieszczenie przygotowywania mięs, jadalnia i WC dla personelu). Nadzór nad tą częścią obiektu sprawuje Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku.

**Noclegownie i domy dla bezdomnych** - 2 obiekty, przeprowadzono 4 kontrole. Wydano 1 decyzję administracyjną i 1 decyzję prolongującą termin wykonania zarządzeń, mandatów nie nałożono.

Decyzja nakazująca wydana w dniu 18.02.2019 r., dotyczyła wyposażenia miejsca do spania w prawidłowe komplety pościeli, dostosowania pomieszczenia na pralnię do obowiązujących wymogów, zorganizowania pomieszczenia magazynowego do przechowywania bielizny i wydzielenia pomieszczenia lub miejsca na środki czystości i higieny. Termin realizacji ustalono na 28.02.2019 r., decyzję wykonano w terminie. Natomiast w dniu 21.01.2019 r. prolongowano termin wykonania decyzji z dnia 15.11.2017 r. do drugiego obiektu, która dotyczyła wyposażenia pomieszczeń sanitarnych w odpowiednią ilość umywalk, natrysków i pisuarów oraz dostosowania pomieszczenia przeznaczonego na pralnię do obowiązujących wymogów do dnia do 31.12.2019 r.

Do skontrolowanych obiektów przyjmowane są osoby bezdomne z terenu Jaworzna, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce oraz nie będące pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Osoby otrzymują środki

higieniczne w postaci mydła i papieru toaletowego. Zapewnione są według potrzeby ręczniki jednorazowe i wielorazowego użytku, szampon do włosów oraz proszek do prania odzieży. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno - kanalizacyjnej, nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonych deklaracji do MZNK w Jaworznie.

Pranie brudnej bielizny i transport do pralni świadczy podmiot zewnętrzny Firma Usługowa URBIŃSCY s. c. z Trzebini przy ul. Fabrycznej 22 na podstawie zawartej umowy.

W obiekcie stosowane są następujące środki dezynfekcyjne: Incidin Liquid Spray do łóżek i materacy, Domestos do podłóg i sanitariatów. Środki posiadają aktualne daty ważności i opracowany jest program dezynfekcji. Zapasy środków czystościowych, dezynfekcyjnych i higieny są prawidłowe.

Obiekt posiada opracowane procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia u osoby bezdomnej zakażenia pasożytniczego (świerzbowca lub wszawicy). Na zapasie są środki, które mają na celu wyeliminowanie ww. zakażeń, natomiast dezynsekcję pomieszczeń przeprowadziła specjalistyczna firma.

**Hotele** - 4 obiekty, które podłączone są do miejskiej sieci wodociągowej. W jednym z obiektów odprowadzenie nieczystości płynnych odbywa się do kanalizacji miejskiej, a w pozostałych trzech do zbiorników bezodpływowych.

Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo w pojemnikach i kontenerach. Odbiór odpadów świadczy specjalistyczna firma na podstawie złożonych deklaracji do MZNK w Jaworznie.

Bрудna bielizna pościelowa transportowana jest do pralni przez podmioty, które wykonują usługi pralnicze i posiadają odpowiednie zezwolenia.

Obiekty posiadają wydzielone magazyny bielizny czystej i brudnej – urządzone prawidłowo. Sanitariaty ogólnodostępne są oddzielne dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych. Wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Zapewnione są środki higieny (mydło, ręczniki jednorazowego użytku, papier toaletowy) i suszarki do rąk. W obiektach tych obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie** – 9 obiektów bez nadanej kategoryzacji, w tym 4 czynne tylko w okresie letnim, 5 obiektów nie skontrolowano, ponieważ 1 był nieczynny w trakcie sezonu letniego, a pozostałe 4 nie zostały zaplanowane do kontroli br. sprawozdawczym.

Skontrolowane obiekty podłączone są do wodociągu miejskiego. Odprowadzenie ścieków w 4 obiektach do zbiorników bezodpływowych. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie złożonej deklaracji. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. Bielizna brudna prana jest w pralni z Jaworzna

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

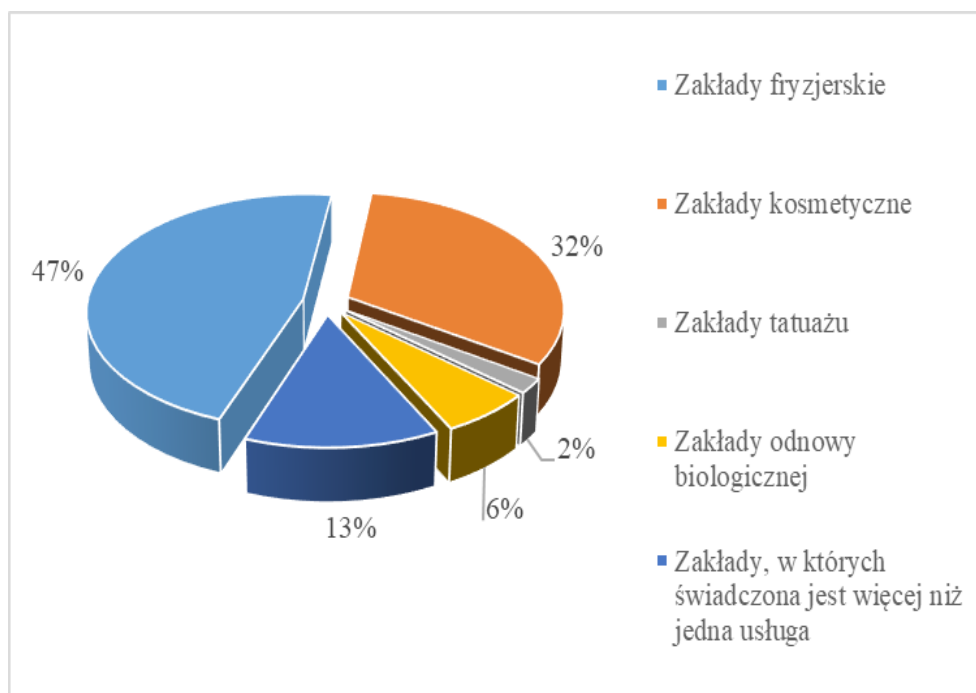
– D. P. G. „Galena”. W ww. grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek itp. przeprowadziły specjalistyczne firmy: „BEST - PEST” z Jaworzna i KARAS Sp. z o.o. z Świętochłowic. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych był prawidłowy.

**Zakłady fryzjerskie, Zakłady kosmetyczne, Zakłady tatuażu, Zakłady odnowy biologicznej oraz Zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług** – 146 obiektów, w trakcie roku sprawozdawczego liczba obiektów była zmienna, przeprowadzono 193 kontrole w 125 obiektach. Procentowy udział zakładów świadczących usługi w zakresie pielęgnacji przedstawia poniższy wykres (*Wykres 1*).

W ww. grupie 21 obiektów nie zostało skontrolowanych, ponieważ są to obiekty nowo powstałe lub nie zaplanowane do kontroli z powodu zawieszenia działalności. W dniu 06.05.2019 r. wydano 1 decyzję administracyjną do zakładu fryzjerskiego z terminami realizacji: 15.06.2019 r. i 31.10.2019 r. Decyzja dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu higieniczno – sanitarnego brudnych ścian przy stanowiskach pracy oraz zniszczonego wyposażenia w obiekcie. Decyzja została wykonana w terminie. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. W skontrolowanych obiektach nieczystości płynne odprowadzane są w 1 przypadku do zbiornika bezodpływowego, natomiast w pozostałych do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Wszystkie zakłady zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne, które posiadały aktualne daty ważności. Stosowana była bielizna jednorazowa typu: prześcieradła, peleryny i ręczniki lub bawełniana – prana poza zakładami.

Narzędzia wielokrotnego użytku lub ich części, których stosowanie powodowało lub mogło spowodować naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, myciu, pakowaniu i sterylizacji na miejscu lub w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie. W obiektach tych obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.



Wykres 1. Sektor usług związanych z pielęgnacją ciała

**Tereny rekreacyjne** – 9 obiektów w tym: 1 plaża, 4 parki, 2 tereny rekreacyjne i 2 place zabaw. Przeprowadzono 4 kontrole w 4 obiektach, ponieważ 1 obiekt był nieczynny, pozostałe 4 nie zaplanowane do kontroli w 2019 r.

Decyzji administracyjnych nie wydano i mandatów nie nałożono.

Skontrolowane obiekty wyposażone były min. w toalety ogólnodostępne, kosze na odpady zmieszane, ławki itp. Do dezynfekcji stosowano roztwór Domestosu. Wywóz odpadów komunalnych świadczyła specjalistyczna firma na podstawie złożonej deklaracji do MZNK w Jaworznie. Na placu zabaw dla dzieci obowiązuje zakaz wprowadzania zwierząt.

**Cmentarze** – 10 obiektów, przeprowadzono 10 kontroli.

Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób prawidłowy. Zaplecza sanitarne wyposażone były w środki dezynfekcyjne, czystościowe i higieny w ilościach prawidłowych. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej oraz zbiorników bezodpływowych.

**Domy przedpogrzebowe** – 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole w 1 obiekcie, 1 nie zaplanowano do kontroli w 2019 r. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano.

Zakres działalności obejmuje: transport zwłok i szczątków ludzkich, przechowywanie zwłok (chłodnia ze stanowiskiem do przygotowywania zwłok do pochówku), wystawianie zwłok w kaplicy, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Gospodarka odpadami prowadzona jest w sposób prawidłowy, odpady odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stwierdzono wystarczającą ilość na zapasie środków czystościowych oraz dezynfekcyjnych. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum biobójcze. Opracowane są stosowne procedury dotyczące mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia oraz środków transportu.

**Apteki** – 36 obiektów (2 obiekty uległy likwidacji), przeprowadzono 16 kontroli w 14 obiektach, pozostałe nie zaplanowane do kontroli w 2019 r.

Mandatów karnych nie nałożono, wydano 1 decyzję administracyjną, którą wykonano w terminie. Decyzja z dnia 21.02.2019 r. z terminem realizacji do dnia 28.06.2019 r. dotyczyła odnowienia ścian we wszystkich pomieszczeniach.

Obiekty urządzone i wyposażone w sposób nowoczesny, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków: dezynfekcyjnych czystościowych i higieny są w ilości wystarczającej.

W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Obiekty sportowe** - 7 obiektów, przeprowadzono 8 kontroli w 5 obiektach, 1 obiekt nieczynny 1 obiekt nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym.

Mandatów karnych nie nałożono, wydano 1 decyzję administracyjną z dnia 25.03.2019 r. z terminami realizacji do dnia: 31.05.2019 r. i 31.08.2019 r., którą wykonano.

Decyzja dotyczyła doprowadzenia do należytego stanu higieniczno – sanitarnego brudnych ścian w sali gimnastycznej, brudnych, zakurzonych i częściowo z ubytkami oraz z brązowymi zaciekami sufitów w pomieszczeniach i na korytarzach na parterze oraz pierwszym piętrze, uszkodzonej ściany na pierwszym piętrze i na klatce schodowej, uszkodzonej z ubytkami powierzchni zmywalnych 3 urządzeń do ćwiczeń siłowych.

Obiekty skontrolowane są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Ścieki odprowadzane są w 4 obiektach do kanalizacji miejskiej, w 1 do zbiornika bezodpływowego. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków czystościowych i dezynfekcyjnych - prawidłowy.

**Obiekty kulturalno - widowiskowo - rozrywkowe** -7 obiektów, przeprowadzono 3 kontrole w 2 obiektach, pozostałe obiekty nie zaplanowano do kontroli w 2019 r.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano.

Skontrolowane obiekty zaopatrzone są w wodę bieżącą z sieci miejskiej. Odprowadzenie nieczystości płynnych do kanalizacji. Gospodarka odpadami prowadzona jest prawidłowo. Zapewnione są środki czystościowe, dezynfekcyjne i higieniczne w ilościach prawidłowych. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e - papierosów.

**Stacje paliw** - 13 obiektów, przeprowadzono 5 kontroli w 5 obiektach, pozostałe nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano.

Obiekty wyposażone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe, suszarki do rąk oraz środki dezynfekcyjne w ilości wystarczającej. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona była prawidłowo. W obiektach obowiązuje zakaz palenia tytoniu i e – papierosów.

**Sklepy z odzieżą używaną** - 4 obiekty (2 uległy likwidacji), których nie zaplanowano do kontroli w br. sprawozdawczym.

**Lokal komisji poborowej** - 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę w trakcie trwania poboru. Budynek zaopatrzony w wodę ciepłą i zimną. Nieczystości płynne odprowadzane są prawidłowo. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użytku - zapas wystarczający. Zapewnione są środki dezynfekcyjne. Gospodarka odpadami komunalnymi prawidłowa.

## 2. Stan sanitarny środków transportu

### 1. Środki transportu publicznego

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, podczas której sprawdzono 20 autobusów komunikacji miejskiej należących do PKM Sp. z o. o. w Jaworznie.

Przedsiębiorstwo na stanie posiada 69 pojazdów (46 spalinowych i 23 elektryczne). Autobusy obsługują teren miasta Jaworzna, Chrzanowa, Mysłowic, Sosnowca, Katowic.

Sprzątanie oraz mycie autobusów odbywa się przez firmę zewnętrzną. Autobusy myte są w myjni usytuowanej na terenie przedsiębiorstwa. Opracowana jest procedura reagowania w przypadku zanieczyszczenia pojazdu. Stan techniczny środków transportu dobry. Wszystkie środki transportu wyposażone są w oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów. W przypadku zgonu w środkach transportu pojazdy poddawane są zabiegom dezynfekcji przez specjalistyczną firmę na podstawie zlecenia.

### 2. Środki transportu do przewozu chorych



W roku 2019 przeprowadzono 1 kontrolę podczas której sprawdzono 3 samochody do przewozu chorych. Środki transportu opisane zgodnie z przeznaczeniem. Wnętrze środka transportu i wyposażenie w części przeznaczonej na umieszczanie chorych wykonane z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowego użycia. Wnętrza środków transportu myte i dezynfekowane na wydzielonym stanowisku. Dezynfekcja przeprowadzana jest dwustopniowo wg. opracowanej procedury „dezynfekcja ambulansu sanitarnego”. Informacje o przeprowadzonych zabiegach odnotowana w karcie kontroli wyposażenia ambulansu. Opracowane są procedury dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Prowadzone są zapisy z przeprowadzanych zabiegów.

### **3. Środki transportu do przewozu zwłok**

Na terenie miasta Jaworzna znajdują się 4 firmy posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 8 kontroli zakładów pogrzebowych sprawdzono 9 samochodów. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono.

Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców i przestrzeń ładunkowe oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym, umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym.

Garażowanie pojazdów pod zabudowaną wiatą oraz w garażu zaopatrzonym w bieżącą wodę. Środki dezynfekcyjne w wystarczającej ilości. Opracowane są instrukcje dotyczące mycia i dezynfekcji samochodów. Zapisy z przeprowadzonych zabiegów są prowadzone na bieżąco.

## **3. Stan sanitarny zakładów świadczących usługi medyczne**

### **1. Podmioty lecznicze ambulatoryjne niepubliczne:**

#### **Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria**

Na koniec 2019 r. w ewidencji było 16 podmiotów leczniczych ambulatoryjnych. Przeprowadzono 11 kontroli, wydano 3 decyzje prolongujące. Jedna z terminem realizacji do 31.12.2020 r., zmieniana dwukrotnie. Decyzje dotyczyły odnowienia ścian, sufitów w pomieszczeniach przychodni oraz wymiany zniszczonego wyposażenia (mebli) w poczekalni. Trzecia dotyczyła zorganizowania miejsca przeznaczonego do dezynfekcji, mycia i przechowywania pojemników wielokrotnego użycia, służących do transportu wewnętrznego odpadów medycznych z terminem realizacji 30.06.2020 r. Decyzje dotyczyły jednego pomiotu leczniczego. Mandatów nie nałożono.

Wszystkie obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej w 10 obiektach, w 1 do zbiornika bezodpływowego. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej są wystarczające. Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użytku. Zapas bielizny jednorazowej przechowywany w zamkniętych szafkach.

Pranie odzieży odbywa się w pralniach: F.U. Urbińscy s.c. Trzebinia, ul. Fabryczna 22, Zakład Czystczenia Garderoby i Prania Bielizny „Bielux” w Piekarach Śląskich, ul. Pod Lipami 4 oraz F.H.U. Kontrast Tychy ul. Wieniawskiego 12. Pralnie posiadają zezwolenia na pranie z placówek służby zdrowia. Transport bielizny do pralni oraz z pralni zapewniają ww. firmy.

Wszystkie podmioty lecznicze posiadają uzgodnienia prawne dotyczące odpadów medycznych oraz komunalnych. Odpady komunalne odbierane są na podstawie złożonych deklaracji.

Odpady medyczne gromadzone są w zamkniętych pojemnikach transportowych w wydzielonych pomieszczeniach oraz w urządzeniach chłodniczych do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy posiadające wymagane zezwolenia oraz. Odpady te odbierane są od wytwórców i utylizowane w Zakładzie Utylizacji Odpadów w Katowicach, ul. Hutnicza 8.

Podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych posiadają opracowane szczegółowe procedury postępowania z odpadami medycznymi w zakresie selektywnego zbierania, transportu i wstępnego magazynowania odpadów medycznych oraz instrukcje selektywnego zbierania odpadów w miejscach ich powstawania.

**Zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne:** 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

**Zakłady rehabilitacji leczniczej niepubliczne:** 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej.

Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbierane na podstawie złożonych deklaracji. Odpady medyczne odbierane przez firmy specjalistyczne.

Stosowana wyłącznie bielizna jednorazowego użytku, zapas wystarczający, przechowywany w higienicznych warunkach.

Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne, czystościowe w wystarczającej ilości.

**Zakłady rehabilitacji leczniczej publiczne:** 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sektora Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	--

**Inne ogółem: niepubliczne 7 obiektów** (2 poradnie leczenia paliatywnego, 5 podmiotów leczniczych stomatologicznych). Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne w 3 obiektach. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono.

Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku i środki ochrony indywidualnej wystarczające.

Bielizna jednorazowego użytku.

Pranie odzieży świadczy firma zewnętrzna na podstawie umowy. Transport bielizny w workach foliowych zapewnia firma odbierająca.

Odpady pochodzenia medycznego odbierane są prawidłowo z urzędów chłodniczych przez specjalistyczne firmy. Wszystkie obiekty złożyły deklaracje odnośnie gospodarowania odpadami komunalnymi. Zaopatrzenie w środki dezynfekcyjne i czystościowe w wystarczającej ilości.

Podmioty udzielające świadczeń zdrowotnych w miejscach wezwania stosują szczegółową opracowaną przez siebie procedurę postępowania z odpadami przez osoby udzielające świadczeń zdrowotnych w miejscu wezwania, która zawiera oznaczenie miejsca wstępnego magazynowania odpadów medycznych przez te osoby.

**Inne ogółem - publiczne: 1 obiekt** (pogotowie ratunkowe)

Przeprowadzono 1 kontrolę. W roku sprawozdawczym decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt podłączony do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo, odbiór odpadów na podstawie złożonej deklaracji.

Stosowana bielizna wyłącznie jednorazowego użycia. Pranie brudnej odzieży świadczy firma Bober Urszula P. P. H. U. - Edbo 2, 41-310 Dąbrowa Górnicza, ul. Jaworowa 59.

Odpady medyczne gromadzone są w urządzeniach chłodniczych do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę EKOMED Anetta Jędryczka Dąbrowa Górnicza, ul. Królowej Jadwigi. Opracowana jest procedura postępowania z odpadami medycznymi w miejscu wezwania.

Stacja Pogotowia Ratunkowego posiada 2 zespoły wyjazdowe podstawowe i 1 zespół specjalistyczny, nie posiada ambulatorium.

Obiekt zaopatrzony jest w wystarczającą ilość sprzętu jednorazowego użytku, odzież ochronną oraz środki ochrony indywidualnej.

## 2. Inne podmioty lecznicze:

**Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze – 1 obiekt.**

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 2 kontrole sprawdzające. Prolongowano 1 decyzję odnośnie odnowienia: stolarki drzwiowej, ścian w salach rehabilitacyjnych, w szatniach dla

salowych, w korytarzu komunikacyjnym. Decyzję wydano z terminami realizacji do 31.12.2020 r.

Obiekt podłączony do miejskiej sieci wodno-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są prawidłowo.

Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej wystarczające. Stosowana bielizna wielorazowa zapas przechowywany w higienicznych warunkach.

Pranie brudnej bielizny wykonywane jest przez firmę Pralnia SILESIA Sp. z o.o. Katowice, Al. W. Korfańskiego 181b. Transport do pralni i z pralni zapewnia w workach foliowych ww. firma.

Odpady pochodzenia medycznego odbierane są z urzędnia chłodniczego na podstawie umowy.

Zwłoki osób zmarłych w podmiocie leczniczym na podstawie opracowanej procedury po stwierdzeniu zgonu przez lekarza kierowane są do pomieszczenia pro-morte, z którego odbierane są przez firmę pogrzebową wskazaną wcześniej przez rodzinę osoby zmarłej.

**Hospicja stacjonarne** – 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt zlokalizowany w budynku trzykondygnacyjnym, wyposażonym w dźwig osobowy. Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości. Stosowana bielizna jednorazowego oraz wielokrotnego użycia. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej na podstawie umowy. Transport z pralni do obiektu oraz z obiektu do pralni odbywa się przez podmiot świadczący usługi pralnicze tj. Pralnia SILESIA Sp. z o.o. Katowice, Al. W. Korfańskiego 181b.

Odpady pochodzenia medycznego gromadzone są prawidłowo. Odbiór z urzędzeń chłodniczych świadczy firma specjalistyczna na podstawie umowy. Transport ww. odpadów zapewnia Ekomed A. Jędryczka z Dąbrowy Górniczej. Odpady typu komunalnego gromadzone są prawidłowo. Odbiór na podstawie złożonej deklaracji.

Zapewnione są środki dezynfekcyjne oraz higieniczne w wystarczającej ilości.

Zwłoki osób zmarłych w podmiocie leczniczym na podstawie opracowanej procedury po stwierdzeniu zgonu przez lekarza kierowane są do pomieszczenia pro-morte, z którego odbierane są przez firmę pogrzebową wskazaną wcześniej przez rodzinę osoby zmarłej.

### 3. Szpitale i wybrane komórki szpitalne

**Szpital publiczny** -1 obiekt

Szpital publiczny pod nadzorem Sekcji Epidemiologii, która przeprowadziła 1 kontrolę kompleksową łącznie z kontrolą przychodni przyszpitalnej. Sekcja Higieny Komunalnej w roku sprawozdawczym przeprowadziła 2 kontrole sprawdzające. Zarządzenia z terminem realizacji do 31.12.2018 r., dotyczące spowodowania, aby w pomieszczeniu do wstępnego magazynowania odpadów medycznych ściany były gładkie, łatwo zmywalne z możliwością ich dezynfekcji, w pomieszczeniu wstępnego magazynowania odpadów medycznych zapewniona była umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą, aby miejsce przeznaczone do dezynfekcji, mycia i przechowywania środków transportu wewnętrznego odpadów posiadało ściany i podłogi gładkie, zmywalne, umożliwiające dezynfekcję, dostęp do wody bieżącej ciepłej z możliwością jej odprowadzania do kanalizacji, możliwość swobodnego wjazdu i wyjazdu środka transportu wewnętrznego odpadów zostały wykonane.

Odpady medyczne magazynowane są w wydzielonym pomieszczeniu schładzanym agregatem wyposażonym w termometr. Pomieszczenie to posiada niezależne wejście z drzwiami bez progu, jest zabezpieczone przed dostępem osób nieupoważnionych. Wydzielone są boksy w zależności od rodzajów magazynowanych odpadów, zgodnie z zasadami sortowania w miejscach powstawania. Odpady przechowywane są w szczelnych, oznakowanych pojemnikach. Odbiór odpadów świadczy firma EKOMED Anetta Jędrzycka 41-300 Dąbrowa Górnicza, ul. Królowej Jadwigi 23 na podstawie umowy. Podmiot posiada umowę na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniającą wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza. Opracowane są procedury postępowania z odpadami medycznymi oraz instrukcje selektywnego zbierania odpadów w miejscach ich powstawania.

Zwłoki osób zmarłych w szpitalu transportowane są do prosektorium w wózkach transportowych o zamkniętej przestrzeni ładunkowej, na podstawie karty skierowania zwłok oraz regulaminu. Transport zwłok z oddziałów szpitalnych do prosektorium odbywa się windą oznaczoną „trakt brudny”.

**Szpital niepubliczny** - 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekt zlokalizowany w budynku trzykondygnacyjnym, wyposażonym w dźwig osobowy.

Źródłem zaopatrzenia w wodę jest wodociąg sieciowy. Nieczystości ciekłe odprowadzane są do sieci kanalizacyjnej. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użytku oraz odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w wystarczającej ilości.

Stosowana bielizna jednorazowego oraz wielokrotnego użycia. Pranie brudnej bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej na podstawie umowy. Transport z pralni do obiektu oraz z obiektu do pralni odbywa się przez podmiot świadczący usługi pralnicze tj. Praxima Krakpol Sp. z o.o. w Trzebini. Zapas czystej bielizny przechowywany w zamykanych szafach.

Odpady typu komunalnego gromadzone są prawidłowo. Odbiór na podstawie złożonej deklaracji.

Odpady pochodzenia medycznego gromadzone są w wydzielonym pomieszczeniu w zamykanych, szczelnych pojemnikach. Pomieszczenie wyposażone w klimatyzację. Odbiór świadczy firma specjalistyczna na podstawie umowy. Opracowana jest procedura postępowania z odpadami, uwzględniająca selektywne zbieranie, transport i magazynowanie.

Zapewnione są środki dezynfekcyjne oraz higieniczne w wystarczającej ilości.

Zwłoki osób zmarłych w podmiocie leczniczym na podstawie opracowanej procedury po stwierdzeniu zgonu przez lekarza kierowane są do sekcatorium, z którego odbierane są przez firmę pogrzebową wskazaną wcześniej przez rodzinę osoby zmarłej.

**Przychodnie przyszpitalne wchodzące w skład szpitala** - 1 obiekt składający się z 17 poradni. Poradnie przyszpitalne obejmuje swoim nadzorem Sekcja Epidemiologii.

**Prosektoria wchodzące w skład szpitala** – 1 obiekt, nie zaplanowany do kontroli w roku sprawozdawczym.

**Pralnie szpitalne wchodzące w skład szpitala** - brak obiektów.

**Indywidualne praktyki lekarskie ogółem, indywidualne praktyki lekarzy dentystów, indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie ogółem, indywidualne specjalistyczne praktyki lekarzy dentystów, grupowe praktyki lekarskie ogółem, grupowe praktyki lekarzy dentystów, indywidualne praktyki pielęgniarek, indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek, grupowe praktyki pielęgniarek** - pod nadzorem Sekcji Epidemiologii.

**Inne:** 5 obiektów (4 pracownie protetyczne oraz 1 obiekt pod nadzorem Epidemiologii).

Pracownie protetyczne nie zaplanowane do kontroli w roku sprawozdawczym.

#### **Wnioski:**

W roku sprawozdawczym 2019 systematycznie poprawiał się stan techniczny placówek udzielających świadczenia zdrowotne, które dostosowywały swoje obiekty do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Obiekty zaopatrzone są w wystarczającą ilość środków czystościowych oraz dezynfekcyjnych. W placówkach opracowane są standardy higieny rąk, postępowania po ekspozycji na materiał potencjalnie skażony, instrukcje gospodarki odpadami medycznymi, procedury dezynfekcji narzędzi i sprzętu medycznego oraz sterylizacji materiału. We wszystkich obiektach przestrzegany jest zakaz palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Wydano 2 opinie o spełnieniu warunków określonych rozporządzeniem MZ z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Wszystkie podmioty posiadają umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające wszystkie kody odpadów, które podmioty wytwarzają. Opracowane są procedury postępowania z odpadami medycznymi uwzględniające selektywne zbieranie, transport i magazynowanie odpadów.

### **Interwencje wpływające do Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska**

W 2019 r. wpłynęły 3 interwencje, których przedmiotem były:

1. Niewłaściwy stan sanitarny innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi - interwencja dotyczyła niewłaściwych warunków technicznych w obiekcie zamieszkania zbiorowego.
2. Uciążliwości powodowane przez niewłaściwą gospodarkę odpadami komunalnymi - interwencja dotyczyła składowania dużej ilości odpadów w budynku i na terenie go otaczającym.
3. Interwencja związana z prowadzeniem działalności - interwencja zgłoszona drogą elektroniczną, która dotyczyła nieprawidłowości w firmie świadczącej usługi kosmetyczne.

### **Akcje i współpraca z innymi komórkami psse/jednostkami/organami**

W ramach nadzoru i zgłoszeń potrzeb z terenu pracownicy sekcji HK brali udział w kontrolach nowouruchomionych obiektów higieny komunalnej prowadzonych przez Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny.

W związku z realizacją Kampanii HCV „Jestem świadom” podczas kontroli zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, świadczących więcej niż jedną usługę oraz tatuażu - wydawano plany higieny dedykowane tymże zakładom, które przekazała Sekcja Epidemiologii PSSE w Jaworznie.

### **Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny obszaru nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie**

Wydano 2 opinie sanitarne przed organizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydano 12 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji.

## 4. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

### 1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi był sprawowany w 2019 r. przez PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r., poz. 59) oraz art. 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r., poz. 1437 z późn. zm.). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała oszacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego.

Konsumenci z terenu miasta Jaworzna w 2019 roku byli zaopatrywani w wodę do spożycia przez jej lokalnego producenta i dystrybutora tj. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Św. Wojciecha 34. W ubiegłym roku produkcja wody do spożycia w przeważającej mierze została pokryta przy pomocy ujęć własnych, w ilości 5 043 439 m<sup>3</sup>/rok (tj. ok. 96,4 % rocznego zaopatrzenia w wodę). Dodatkowo część wody Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zakupiły ze źródeł zewnętrznych (niżej wymienione) - w ilości 187 720 m<sup>3</sup>/rok, co stanowi ok. 3,6 % rocznego zaopatrzenia w wodę. Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę w 2019 r. wyniosła ok. 93 tys. osób. Natomiast długość sieci wodociągowej z uwzględnieniem przyłączy wodociągowych wynosi ok. 816 km.

Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z pięciu ujęć podziemnych: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające wyłącznie okresowo) oraz jednego ujęcia powierzchniowego – „Piaskownia”.

Woda do spożycia rozprowadzana przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody (wg ewidencji z 31.12.2019 r.), o różnej wydajności:

- ⌚ **SUW „Dobra”**: produkcja wody - ok. 515,27 m<sup>3</sup>/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 6 882 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- ⌚ **SUW „Galmany”**: produkcja wody - ok. 5 375,66 m<sup>3</sup>/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 21 058 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu, dodatkowo w każdej ze studni zamontowano lampy UV.



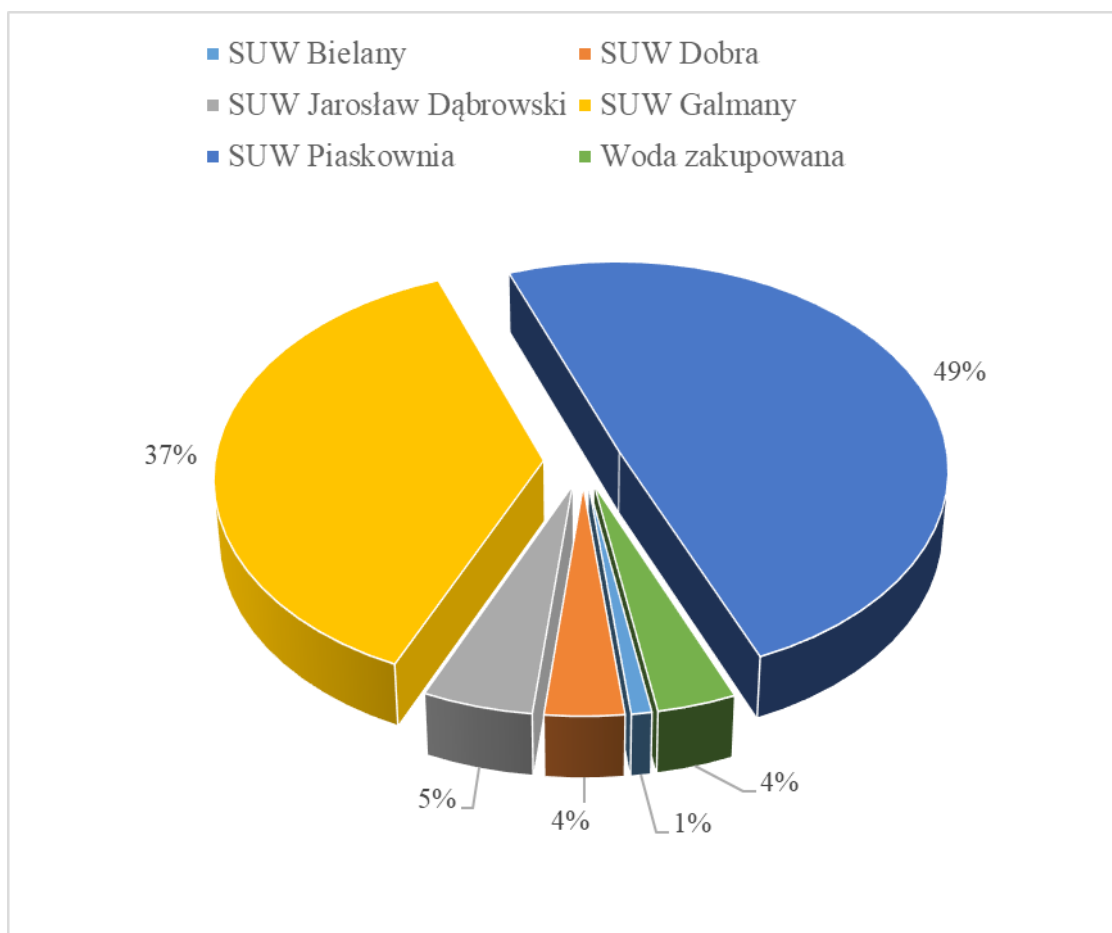
- ⌚ **SUW „Jarosław Dąbrowski”**: produkcja wody - ok. 716,70 m<sup>3</sup>/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 9 555 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - odwrócona osmoza, aeracja, utlenianie wstępne ozonem resztkowym, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja lampami UV oraz dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- ⌚ **SUW „Bielany”**: produkcja wody - ok. 132,15 m<sup>3</sup>/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 2 545 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- ⌚ **SUW „Piaskownia Wodociągi Jaworzno”**: produkcja wody - ok. 7 077,87 m<sup>3</sup>/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 23 278 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania – cedzenie na kracie sitowej, sedymentacja w piaskowniku, aeracja i desorpcja w wieży desorpcji, koagulacja koagulantem glinowym PAX, sedymentacja zawiesin w separatorze lamelowym, utlenianie wstępne ozonem resztkowym wytwarzanym z tlenu gazowego, filtracja na filtrach piaskowych otwartych oraz filtrach ciśnieniowych z węglem aktywnym, dezynfekcja lampami UV, dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu wytwarzanym na miejscu z soli kuchennej.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że funkcjonuje dodatkowo tzw. **Układ Zbiorników „Warpie”**, gdzie następuje głównie mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” w stosunku 1:1. Tutaj również ma miejsce mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice - Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników „Warpie” trafia do ok. 35 430 mieszkańców.

W 2019 r. podobnie jak we wcześniejszych latach Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nie były w stanie pokryć w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia. W związku z czym część wody przeznaczonej do spożycia dla ludności miasta Jaworzna pochodzi spoza terenu i jest produkowana przez:

- ⌚ Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 41 – 404 Mysłówce, ul. Fabryczna 10 – zaopatruje ok. 155 mieszkańców Osiedla Wysoki Brzeg w Jaworznie, ilość zakupywanej wody to ok. 33 922 m<sup>3</sup>, co stanowi ok. 0,6 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- ⌚ Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40 – 026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) - zaopatruje ok. 29 123 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 141 693 m<sup>3</sup> rocznie, co stanowi ok. 2,7 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem,
- ⌚ Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – zaopatruje ok. 70 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 10 579 m<sup>3</sup> rocznie, stanowi ok. 0,2 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- ⌚ Sosnowieckie Wodociągi S.A., 41-200 Sosnowiec, ul. Ostrogórska 43 – zaopatruje ok. 40 mieszkańców Jaworzna (budynek wielorodzinny przy ul. Mostowej), ilość

zakupywanej wody to ok. 1 526 m<sup>3</sup> rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.



Wykres 1. Pokrycie zapotrzebowania na wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2019 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W ramach monitoringu jakości wody:

- ⌚ pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- ⌚ pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody w ramach rekontroli, w przypadku stwierdzenia niezgodności z normatywem, po przeprowadzeniu przez przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

- ⌚ prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- ⌚ uzgodniono przedłożony przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. harmonogram pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych, systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- ⌚ pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych wyniki badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej (dot. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie oraz zewnętrznych dostawców wody nadzorowanych przez inne stacje sanitarno-epidemiologiczne),
- ⌚ gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych), zarówno dane pochodzące z kontroli urzędowej, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,
- ⌚ systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „Excel-Woda”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- ⌚ systematycznie informowano Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie oraz współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,
- ⌚ dokonano zatwierdzenia systemu jakości badań wody w zakresie 25 metodyk badawczych wykonywanych przez Dział Analiz Laboratoryjnych Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Dąb 105, w oparciu o załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz.2294.); w tym zakresie wydano 2 decyzje merytoryczne i 1 decyzję płatniczą,
- ⌚ wydano 3 decyzje płatnicze do Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Św. Wojciecha 34, w związku z przekroczeniami parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2019 r. skontrolowano wszystkie nadzorowane stacje uzdatniania wody zarządzane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. Łącznie przeprowadzono 10 kontroli sanitarnych stacji uzdatniania wody dokonując oceny ich stanu sanitarno - technicznego oraz stosowanych technologii uzdatniania. Stan sanitarno - techniczny 3 stacji spośród nich (SUW „Galmany”, SUW „Dobra”, SUW „Bielany”) oceniono jako dobry. Natomiast stan SUW „Jarosław Dąbrowski” i SUW „Piaskowania” oceniono jako bardzo dobry.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach bieżącego nadzoru prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2019 r. W związku z powyższym na terenie miasta Jaworzna do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 33 stałych punktach monitoringowych (*Tabela 1.*). Łącznie pobrano 56 próbek wody przeznaczonej do spożycia. Podczas poboru próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonano pomiary temperatury i oznaczono wolny chlor. W ramach bieżącego nadzoru wykonano badania:

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

- ⌚ 53 próbek wody pod względem fizykochemicznym;
- ⌚ 56 próbek wody pod względem mikrobiologicznym.

*Tabela 1. Wykaz stałych punktów monitoringowych (poboru próbek wody) w 2019 r.*

Lp.	Punkt monitoringowy	Adres punktu monitoringowego
1.	Szpital Wielospecjalistyczny - szatnia	ul. Chełmońskiego 28 (Śródmieście)
2.	Myjnia - wypust	ul. Bogusławskiego 30 (Osiedle Gigant)
3.	Hotel „Pańska Góra” - wypust	ul. Krakowska 1 (Śródmieście)
4.	Zgromadzenie Sióstr Serafitek - wypust	ul. Rudników 4 (Byczyna)
5.	PSSE - pokój nr 7	ul. Pocztowa 7 (Śródmieście)
6.	Dom prywatny - wypust	ul. Bławatka 1 (Szcakowa)
7.	Apteka - wypust	ul. Ks. Mrocza 72a (Ciężkowice)
8.	Szkoła Podstawowa nr 19 - kuchnia	ul. Kasztanowa 33 (Jeziorki)
9.	Szkoła Podstawowa nr 10 - łazienka	ul. Koszarowa 20 (Szcakowa)
10.	Plebania - wypust	ul. Zwycięstwa 33 (Jeleń)
11.	Oczyszczalnia Ścieków - laboratorium	ul. Dąb 105 (Jeleń - Dąb)
12.	Przedszkole Miejskie nr 18 - kuchnia	ul. Na Stoku 12 (Byczyna)
13.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 - kuchnia	ul. Chropaczówka 101 (Długoszyn)
14.	Zespół Szkół Nr 4 - wypust	ul. Spółdzielcza 9 (Dąbrowa Narodowa)
15.	Zespół Szkół Ogólnokształcących - wypust	ul. Towarowa 61 (Osiedle Podłęże)
16.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Katowicka 18 (Dąbrowa Narodowa)
17.	Hurtownia akumulatorów Andex -wypust	ul. Katowicka 34a (Łubowiec)
18.	Dom prywatny - wypust	ul. Wysoki Brzeg 17 (Wysoki Brzeg)
19.	Ośrodek Wychowawczo -Rehabilitacyjny	ul. Sulińskiego 41 (Sobieski)

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

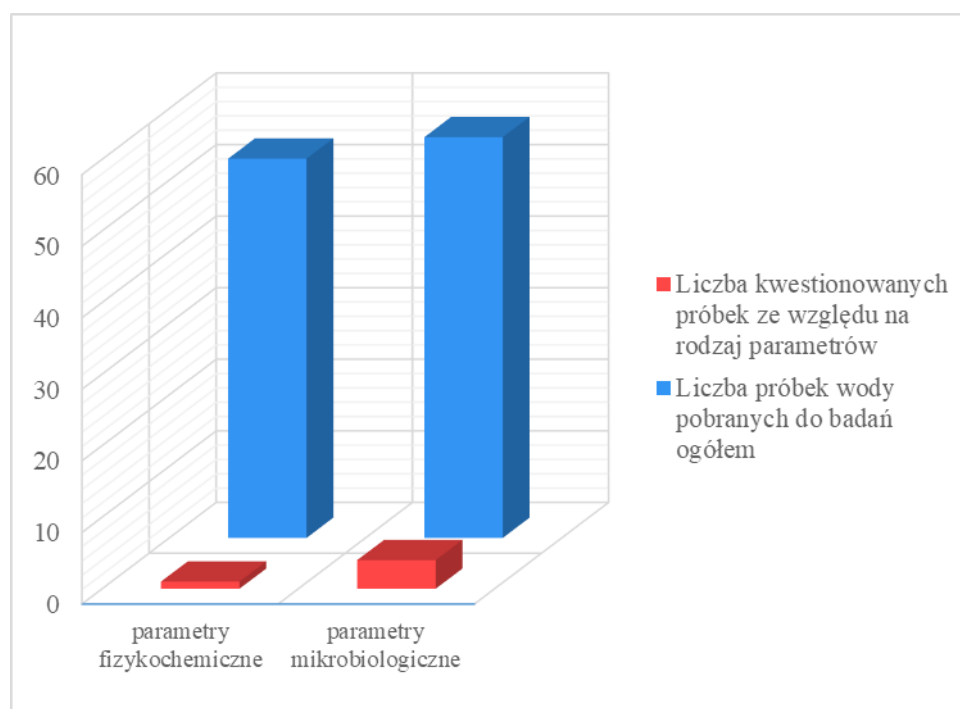
	dla Dzieci Niepełnosprawnych - wypust	
20.	Zbiornik „Warpie” - wypust	ul. Północna (Warpie)
21.	Szkoła Podstawowa nr 5 - łazienka	ul. Puszkina 5 (Osiedle Stałe)
22.	Przychodnia Zdrowia „Elvita” - wypust	ul. Partyzantów 9 (Osiedle Stałe)
23.	Szkoła Podstawowa nr 14 - kuchnia	ul. Niemcewicza 7 (Bory)
24.	Dom prywatny - kuchnia	ul. Krakowska 163 (Cesarówka Dolna)
25.	Ośrodek Szkolno - Wychowawczy - łazienka	ul. Wolności 11 (Szczakowa)
26.	Gościniec „WODNIK” - wypust	ul. Bukowska 12 (Szczakowa)
27.	Przychodnia Zdrowia - łazienka	ul. Zawiszy czarnego 4 (Ciężkowice)
28.	Budynek Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. – łaźnia	ul. Św. Wojciecha 34 (Śródmieście)
29.	SUW Galmany - wypust	ul. Pawia (Śródmieście)
30.	SUW Dobra - wypust	ul. Podlesie 93 (Szczakowa)
31.	SUW Jarosław Dąbrowski - wypust	ul. Dolna (Jeleń)
32.	SUW Bielany - wypust	ul. Chłopickiego (Bielany)
33.	SUW Piaskownia Wodociągi Jaworzno - wypust	ul. Bukowska 5 (Szczakowa)

Z powodu przekroczeń parametrów fizykochemicznych kwestionowano 1 próbkę wody, natomiast w przypadku parametrów mikrobiologicznych zarejestrowano 4 przekroczenia (Tabela2, Wykres2).

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

Tabela 2. Ilość pobranych i zakwestionowanych próbek wody do spożycia w 2019 r.

Liczba pobranych próbek wody do badań	Liczba pobranych próbek wody do badań	Liczba kwestionowanych próbek ze względu na parametry	
fizykochemicznych	mikrobiologicznych	fizykochemiczne	mikrobiologiczne
ogółem	ogółem	ogółem	ogółem
53	56	1	4



Wykres 2. Porównanie stosunku parametrów przekroczonych do ilości wykonanych oznaczeń

W zakresie parametrów mikrobiologicznych zakwestionowane zostały 4 próbki wody. W trzech z nich wykryto obecność bakterii grupy coli na poziomie 1 jtk/ 100 ml wody (dwie próbki) oraz 2 jtk/ 100 ml wody (jedna próbka). Z powodu braku przekroczenia innych parametrów w ww. próbkach stwierdzono warunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi. W czwartej próbce wykryto bakterie - Enterokoki na poziomie 2 jtk/ 100 ml wody, co skutkowało brakiem przydatności wody do spożycia przez ludzi. Każdorazowo po wykryciu przekroczeń dopuszczalnych wartości ww. parametrów mikrobiologicznych przeprowadzane zostały działania naprawcze oraz badania rekontrolne potwierdzające ich skuteczność.

W zakresie parametrów fizykochemicznych zakwestionowano 1 próbkę wody. Do grupy przekroczonych parametrów fizykochemicznych należą jedynie dwa parametry, tj. mętność oraz żelazo. Przekroczenie wartości parametrów ww. parametrów w tym samym punkcie związane było z wtórnym zanieczyszczeniem instalacji w budynku w związku z przebudową instalacji.

Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za zapewnienie wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS w Jaworznie do:

- ⌚ ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- ⌚ podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- ⌚ poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania w ramach nadzoru sanitarnego celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych. W większości przypadków podejmowane działania naprawcze były skuteczne.

W 2019 r. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. odnotowały ogółem 308 awarii wodociągowych oraz przyjęły 132 zgłoszenia o złej jakości wody. Awarie najczęściej związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowozami oraz w postaci jednostkowych opakowań Bag In Box 10 l - System Wodoerka. Z kolei zgłoszenia o pogarszaniu się jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., od 01.01.2019 r. do 31.12.2019 r. pobrano 1 292 próbek wody w zakresie monitoringu kontrolnego i przeglądowego. W większości analizowanych przypadków woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Odnotowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. przekroczenia dotyczyły pogorszenia jakości wody w zakresie fizykochemii stanowią 1,63 % ogólnego poboru prób. Przekroczenia w zakresie mikrobiologii dotyczyły chwilowego pogorszenia jakości wody i stanowiły ok 0,15 % ogólnego poboru prób.

## Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego konsumentów w związku z przekroczonymi parametrami w wodzie do spożycia

I. Wskaźniki mikrobiologiczne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi analizowane w związku z występującymi przekroczeniami:

- ⌚ Bakterie grupy coli - mogą występować w odchodach, wodach bogatych w substancje odżywcze, glebie, rozkładających się resztkach roślinnych, a także w wodzie pitnej o relatywnie wysokiej zawartości substancji pożywkowych. Gatunki wykrywane w kale rzadko lub nie wykrywane wcale, posiadają zdolność do rozmnażania w wodzie do picia o stosunkowo wysokiej jakości. Uzdatniona woda dostarczana konsumentom nie powinna zawierać bakterii grupy coli. Wykazanie ich obecności wskazuje na nieodpowiednie uzdatnienie, wtórne zanieczyszczenie lub nadmierną ilość substancji odżywczych.
- ⌚ Enterokoki - źródło większości gatunków „paciorkowców kałowych” stanowią odchody ludzkie i zwierzęce, gdyż bakterie te stanowią składnik flory jelitowej. Pewne gatunki i podgatunki tych bakterii występują również w materiale pochodzenia roślinnego. Paciorkowce kałowe w wodach zanieczyszczonych rozmnażają się stosunkowo rzadko. Ze względu na wysoką odporność na wysychanie, wykazują większą wytrzymałość od E. coli i bakterii grupy coli

II. Wskaźniki fizykochemiczne wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi analizowane w związku z występującymi przekroczeniami:

- ⌚ Mętność - mętność wody spowodowana jest obecnością drobnych cząstek stałych w postaci różnych, nierozpuszczonych związków organicznych i nieorganicznych, które dostają się do wody w skutek nieodpowiedniego uzdatniania lub z powodu unoszenia się w wodzie osadów z sieci wodociągowej. Mętność mogą powodować: glina, ropy, wytrącające się związki żelaza, manganu i aluminium, rozdrobnione substancje organiczne, kwasy humusowe, plankton, wyższe mikroorganizmy. Woda o wysokiej mętności może chronić mikroorganizmy przed działaniem dezynfekcyjnym i pobudzać wzrost liczby bakterii.
- ⌚ Żelazo - Żelazo znajduje się w naturalnych wodach słodkich w stężeniach od 0,5 do 50 mg/l. Może być również obecne w wodzie do picia w wyniku wykorzystywania koagulantów żelazowych lub z powodu korozji stalowych i żeliwnych rur wodociągowych. Wartość około 2 mg/l nie stanowi zagrożenia dla zdrowia. Żelazo zwykle wpływa na smak i wygląd wody do picia przy zawartości niższej od 2 mg/l. Żelazo sprzyja wzrostowi bakterii żelazowych, które czerpią energię z utleniania jonu żelazowego do żelazowego i tworzą maziste osady pokrywające przewody wodociągowe. W stężeniach przekraczających 0,3 mg/l, żelazo powoduje plamienie prania i urządzeń sanitarnych. W stężeniach poniżej 0,3 mg/l zazwyczaj nie stwierdza się wyczuwalnego specyficznego smaku wody, chociaż stężenia takie mogą powodować powstanie zabarwienia i mętności wody.



PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

W oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie oraz kontroli wewnętrznej Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., MPWiK Sp. z o.o. w Mysłowicach, Wodociągów Chrzanowskich Sp. z o. o. oraz GPW S.A. w Katowicach w 2019 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie miasta Jaworzna oceniono jako przydatną do spożycia przez ludzi.

## 2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej

W związku z wymaganiami mikrobiologicznymi, jakim powinna odpowiadać ciepła woda, określonymi w załączniku nr 5A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), PPIS w Jaworznie wykonywał badania w kierunku obecności bakterii typu Legionella sp. w ramach nadzoru bieżącego w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne na nadzorowanym terenie. Na podstawie harmonogramu poboru próbek w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 30 próbek wody ciepłej w 6 obiektach:

- ⌚ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- ⌚ Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy, ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek);
- ⌚ Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek);
- ⌚ NZOZ Nefrolux, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- ⌚ Stowarzyszenie Hospicjum Homo-Homini Jaworzno, ul. Górnicza 30 (5 próbek);
- ⌚ Dom Pomocy Społecznej Jaworzno, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej (5 próbek).

Wśród 30 pobranych próbek 29 z nich spełniało wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294); załącznik nr 5A: „Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać woda ciepła”. Jedna z próbek wykazała wartość analizowanego parametru równą 200 jtk/ 100 ml (130;320), co stanowi jedynie skażenie punktowe na poziomie średnim i w związku z brakiem wykrycia bakterii Legionella sp. w pozostałych 4 z 5 prób pobranych w obiekcie oznacza brak skażenia instalacji. Punkt, w którym wykryto bakterie typu Legionella sp., został poddany dezynfekcji chemicznej, a cała instalacja zasilająca dany punkt w ciepłą wodę poddana została zapobiegawczo dezynfekcji termicznej. Badania kontrolne próbek wody ciepłej po wykonaniu działań naprawczych wykazały brak występowania bakterii.

## 3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli

Nadzór nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu wykorzystywanym okazjonalnie do kąpieli jest realizowany przez organy PPIS na podstawie zapisów ustawy Prawo Wodne z dn. 20 lipca 2017 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 2268 z późn. zm.).

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska
---------------------	---

W sezonie letnim 2019 r. nie prowadzono nadzoru sanitarnego nad jakością wody w kąpielisku lub miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli na terenie miasta Jaworzno. Zarządca OWR „Sosina” – MCKiS Jaworzno, poinformował pismem nr MDT.055.42.2019, przesłanym w dn. 23.05.2019 r., o wyłączeniu z użytkowania obiektu OWR „Sosina” w Jaworznie, w związku z realizacją projektu pn. „Przywrócenie wartości przyrodniczych i użytkowych poprzez rekultywację miejskiego akwenu Sosina w Jaworznie” do dnia 31.12.2020 r. W związku z powyższym na nadzorowanym obszarze nie zostało utworzone miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli w sezonie letnim 2019.

#### 4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach

W 2019 r. w związku z realizacją zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016), na terenie miasta Jaworzna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano łącznie 4 próbki wody basenowej z dwóch pływalni zasilanych w wodę wodociągową, tj.:

- ⌚ Krytej Pływalni ViaSport, zlokalizowanej przy ul. Inwalidów Wojennych 2, zarządzanej przez K.I.G. Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o., ul. Pukowca 15 w Katowicach (3 próbki),
- ⌚ Basenu Rehabilitacyjnego SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zlokalizowanego przy ul. Chełmońskiego 28 (1 próbka).

W 2019 r. Basen Rehabilitacyjny w Jaworznie przy ul. Sulińskiego 41 był nieczynny. Natomiast basen Hotelu „Pańska Góra” przy ul. Krakowskiej 1 – od lipca 2016 roku przekształcony został w obiekt prywatny.

W związku z nadzorem nad jakością wody na pływalniach, PPIS w Jaworznie w 2019 r. wydał jedną decyzję płaćniczą związaną z przekroczeniem parametrów w wodzie na pływalni. Próbkę wody z niecek basenowych pobierane były także w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody, zgodnie z zatwierdzonymi przez PPIS w Jaworznie harmonogramami pobierania próbek wody na pływalniach.

W oparciu o wyniki powyższych badań w zakresie nadzoru sanitarnego oraz kontroli wewnętrznej, PPIS w Jaworznie wydał dwie zbiorcze roczne oceny wody na pływalni, w formie decyzji stwierdzającej iż eksploatacja prowadzona przez zarządzających pływalniami była prowadzona w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających zarówno z basenu rehabilitacyjnego Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie, jak i Krytej Pływalni VIA Sport, zarządzanej przez Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o. w Katowicach.

## Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Podmiotów i Użytku

### 1. Stan sanitarny obiektów żywności, żywnienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

**Zakres nadzoru sanitarnego** - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami.

#### Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywnienia i przedmiotów użytku

W roku 2019 w ewidencji znajdowało się 1111 zakładów, z czego skontrolowano 564 - w tym 7 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, 7 obiektów obrotu kosmetykami oraz 1 zakład produkujący i konfekcjonujący kosmetyki.

We wszystkich obiektach objętych nadzorem przeprowadzono 986 kontroli sanitarnych, w tym 11 kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością i 13 kontroli w obiektach obrotu kosmetykami, 1 kontrola w zakładzie produkującym i konfekcjonującym kosmetyki.

W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych 446 próbek żywności, 6 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 6 próbek kosmetyków i 20 próbek sanitarnych (razem **478** próbek).

W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 0 obiektów nie odpowiada ustalonym wymaganiom. Stanowi to 0 % w stosunku do wszystkich obiektów skontrolowanych.

Wydano **43 decyzje administracyjne** w wyniku stwierdzenia naruszenia wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 0 decyzji zakazu wprowadzania produktów do obrotu. Winnych uchybień ukarano **42 mandatami** na łączną kwotę **10 150 zł**.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

### Tabela nr 1

Liczba obiektów objętych nadzorem w latach 2018 i 2019.

Rodzaj obiektów objętych nadzorem	Liczba obiektów		Kierunek zmian (+/-)
	2018	2019	
Obiekty ogółem	<b>1088</b>	<b>1111</b>	+
Zakłady produkcji żywności	<b>44</b>	<b>49</b>	+
Obiekty obrotu żywnością	<b>749</b>	<b>757</b>	+
W tym: środki transportu żywności	<b>130</b>	<b>126</b>	-
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	<b>152</b>	<b>154</b>	+
W tym: zakłady małej gastronomii	<b>88</b>	<b>83</b>	-
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	<b>93</b>	<b>98</b>	+
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	<b>0</b>	<b>0</b>	bez zmian
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	<b>33</b>	<b>32</b>	-
Zakłady produkujące, konfekcjonujące kosmetyki	<b>3</b>	<b>4</b>	+
Obiekty obrotu kosmetykami	<b>14</b>	<b>17</b>	+

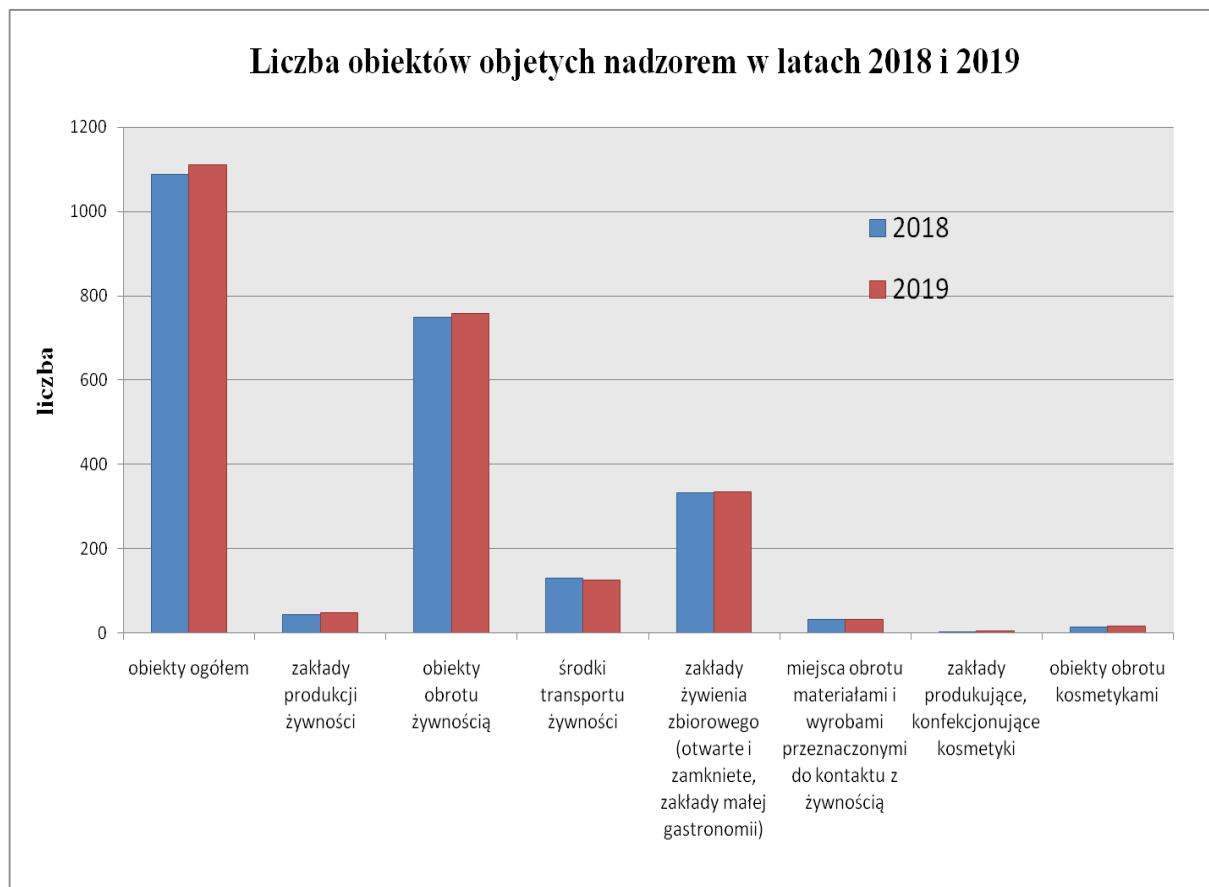


Tabela 2. Działania kontrolne w latach 2018 – 2019

Rok	Liczba obiektów zarejestrowanych	Skontrolowano obiektów	%	Sklassyfikowano obiektów	%	Obiekty uznane za złe	%	Liczba kontroli	Wskaźnik częstości kontroli
2018	1088	550	50	149	14	0	0	1016	1,8
2019	1111	564	51	304	27	0	0	986	1,7

## Działania kontrolne w latach 2018 - 2019

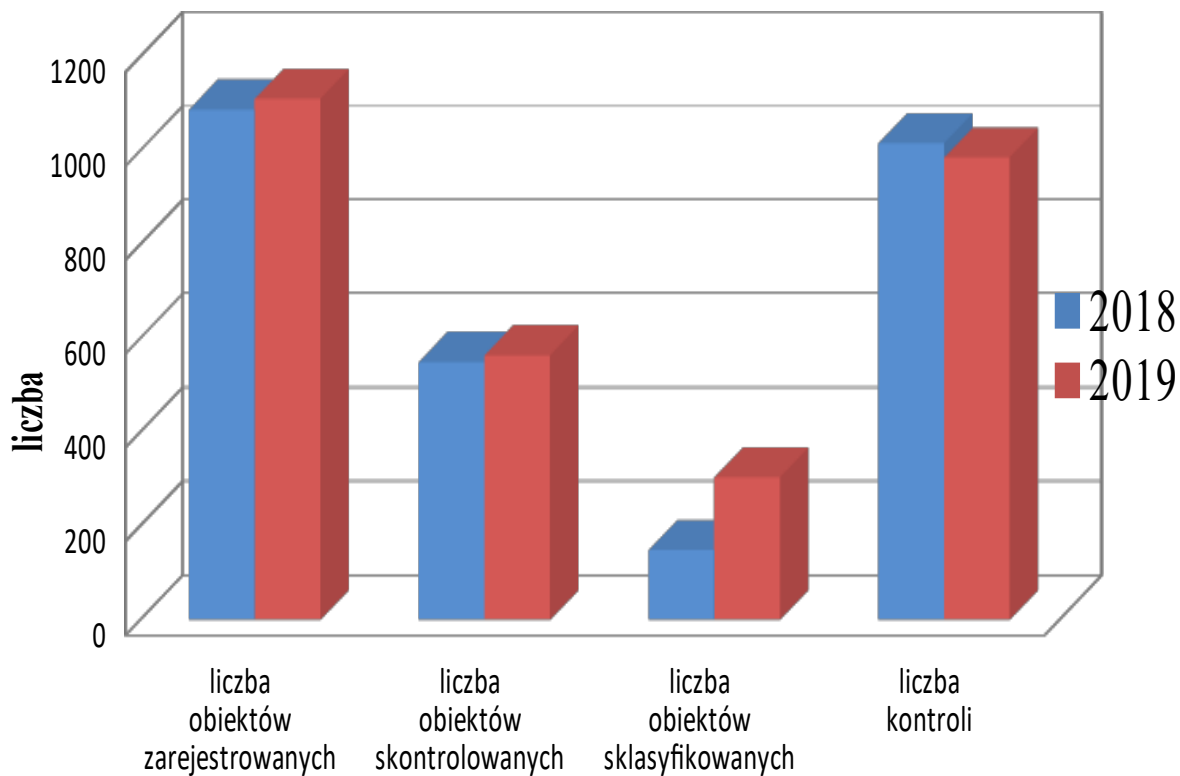
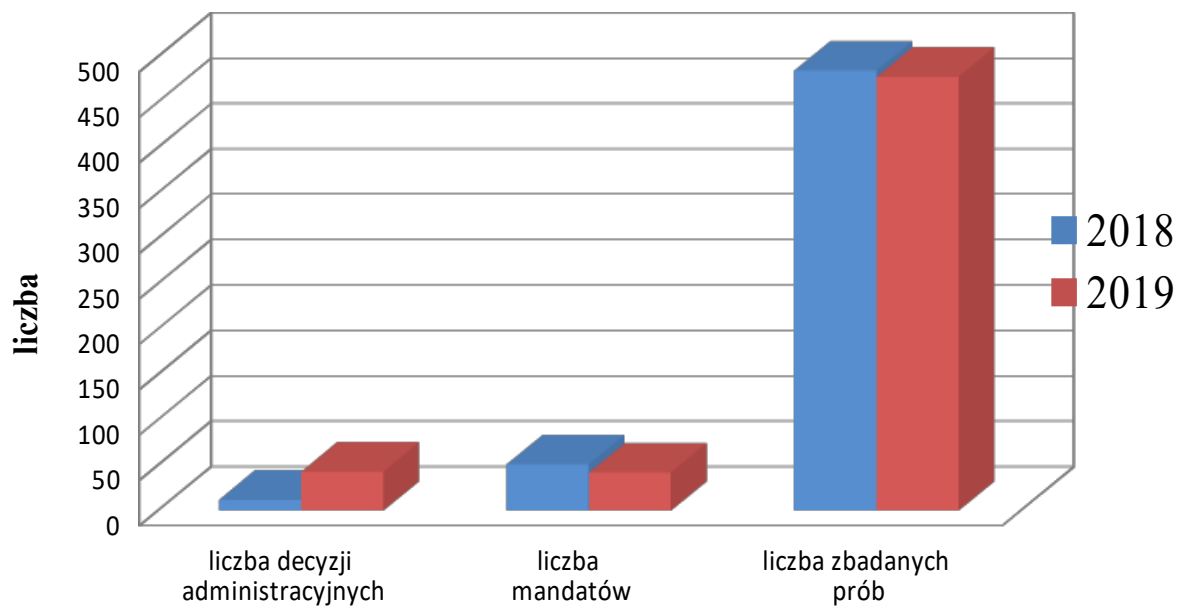


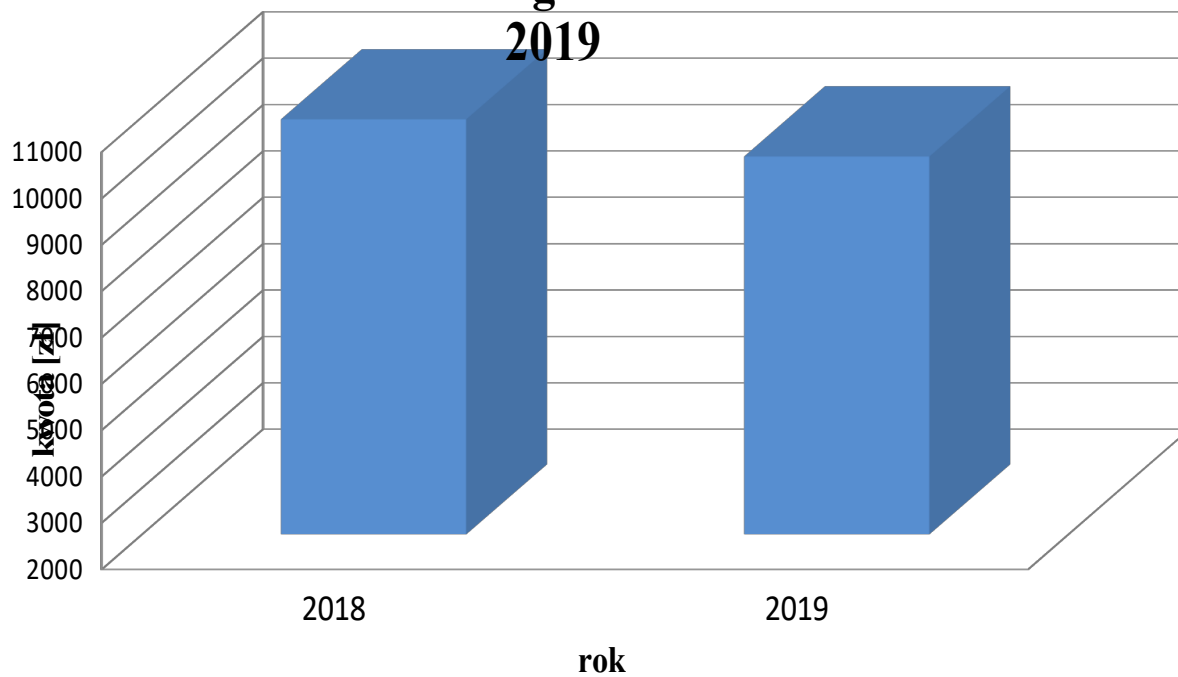
Tabela 3. Działania represyjne w latach 2018 – 2019

Rok	Decyzje administracyjne	Liczba mandatów	Na kwotę	Średnia kwota	Próby zbadane (łącznie z sanitarnymi, kosmetykami)	Próby kwest.	% kwest
2018	12	51	10950	214,00 zł	485	10	2,06
2019	43	42	10150	242,00 zł	478	5	1,04

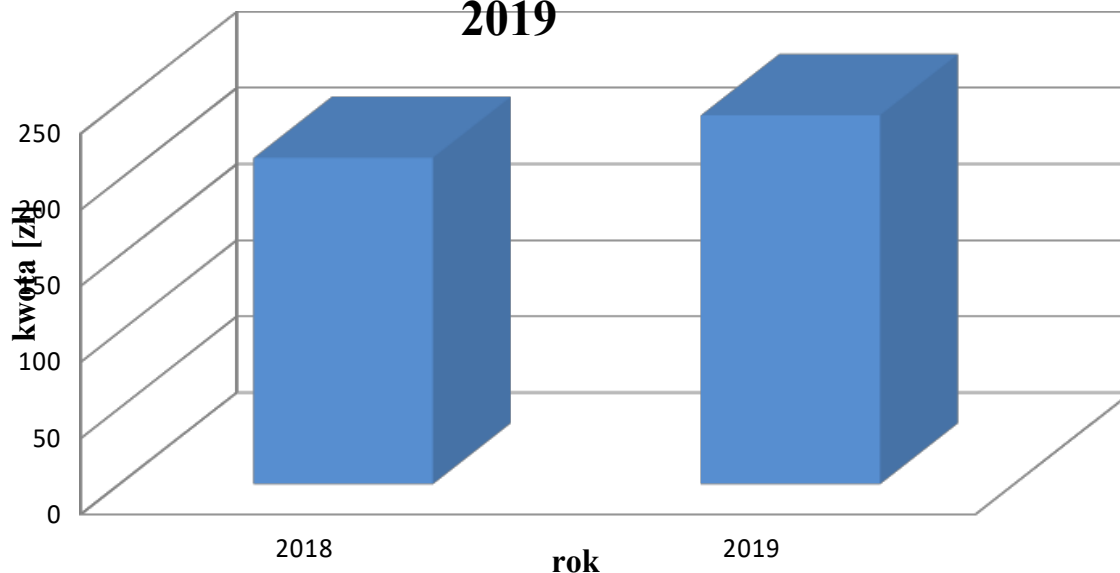
### Działania represyjne w latach 2018 - 2019



### Kwota mandatów ogółem w latach 2018 - 2019



## Średnia kwota mandatów w latach 2018 - 2019



W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie.

Mimo, to pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się w następujących grupach obiektów:

- zakładach produkcji żywności
- zakładach żywienia zbiorowego, w tym malej gastronomii
- obiektach obrotu żywnością

### Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości:

#### ✓ w zakładach produkcji żywności

(39 skontrolowanych z 49 znajdujących się w ewidencji)

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń żywnościowych, w szczególności pomieszczeń produkcyjnych, magazynowych i ekspedycyjnych, w tym ścian, podłóg, sufitów i drzwi;
- nieprawidłowy stan techniczny urządzeń i sprzętu produkcyjnego oraz wyposażenia dodatkowego.



✓ **w zakładach żywienia zbiorowego:**

(187skontrolowanych z 252 znajdujących się w ewidencji)

- typu otwartego, zamkniętego

Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),

oraz natury higienicznej:

- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nie utrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

✓ **w małej gastronomii:**

Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast – food”, pijalnie piwa, zakłady małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim. Najczęściej stwierdzano uchybienia w tej grupie to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania, zanieczyszczeń krzyżowych,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- niewłaściwie prowadzone procesy mycia i dezynfekcji naczyń stołowych.

✓ **w obiektach obrotu żywnością:**

(317 skontrolowanych z 757znajdujących się w ewidencji)

Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia żywnościowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, podłogi, były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia

dotychczasowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu to głównie:

- nieprawidłowe przechowywanie środków spożywczych, głównie wynikające z przzerwania ciągłości łańcucha chłodniczego,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów przydatności do spożycia lub dat minimalnej trwałości,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- narażenie żywności nie opakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

## 2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

W 2019 roku przebadano laboratoryjnie 365 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywieniowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne, obecność zanieczyszczeń, w tym szkodników i ich pozostałości oraz obecność ciał obcych, a także oznakowanie środków spożywczych.

Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 215 próbek,
- pod względem chemicznym - 90 próbek,
- pod względem organoleptycznym - 51 próbek,
- pod względem oznakowania – 238 próbek,
- pod względem obecności zanieczyszczeń – 9 próbek.

Zdyskwalifikowaniu uległo 3 próbki środków spożywczych, z czego pod względem mikrobiologicznym 0 próbek (tj. 0 % zbadanych mikrobiologicznie), organoleptycznym 0 próbek (tj. 0 % zbadanych organoleptycznie), chemicznym 3 próbki (tj. 3,33 % zbadanych chemicznie), niewłaściwego znakowania 0 próbki (tj. 0 % zbadanych w tym kierunku) oraz wskazującym na obecność zanieczyszczeń 0 próbek środków spożywczych (tj. 0% zbadanych w tym kierunku).

Przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- pod względem mikrobiologicznym – brak
- pod względem chemicznym:

- 1) Przekroczona zawartość chlorku sodu w 1 próbce posiłku obiadowego (Akcja Żłobek),
- 2) nieprawidłowy udział % białka, tłuszczu, węglowodanów w 1 próbce posiłku obiadowego (Akcja Żłobek),

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

3) przekroczony NDP propikonazolu w 1 próbce pietruszki korzeniowej

- pod względem organoleptycznym, zanieczyszczeń - brak.

W 2019 roku pod względem znakowania oceniono 238 krajowych próbek środków spożywczych. Aktualnym przepisom dotyczącym znakowania środków spożywczych nie odpowiadała 0 próbki (tj. 0%).

W związku ze zgłoszonymi zatruciami pokarmowymi (w liczbie do badań laboratoryjnych) pobrano 0 próbek produktów.

### **Ocena żywienia pacjentów w Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie**

W 2019 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w wydawalni posiłków Szpitala Miejskiego w Jaworznie. Nie stwierdzano nieprawidłowości. W ramach zaplanowanych działań w placówce prowadzono Akcję Szpital.

### **Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego**

Teoretycznie oceniano jadłospisy dekadowe z 12 stołówek szkolnych oraz 5 przedszkoli będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Dokonano również badania posiłku w 3 placówkach żywienia dzieci do lat 3 (Akcja żłobek).

Nie stwierdzano nieprawidłowości w placówkach gdzie dzieci żywione były poprzez kuchnie własne. Do oceny wszystkich jadłospisów stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Oceniane jadłospisy dekadowe z kuchni własnych placówek były sporządzane prawidłowo, urozmaicone i zbilansowane zgodnie z normami IŻŻ. Najczęściej pojawiającym się problemem w jadłospisach był wysoki udział białka pochodzenia zwierzęcego. Sugerowano intendentom oraz dyrektorom szkół i przedszkoli o zmniejszenie udziału produktów wysokobiałkowych (mięso) w dziennym żywieniu podopiecznych. Zalecano zwiększenie udziału produktów pochodzenia roślinnego, w tym olejów roślinnych.

W 2019 r. prowadzono nadzór żywienia w żłobkach, które nie posiadały kuchni własnej lecz zaopatrywane były przez cateringi zewnętrzne oraz w 1 żłobku miejskim posiadającym swoją kuchnię od surowca. Pobrano do badań zgodnie z wytycznymi ŚPWIS w Katowicach, z 3 placówek 3 próbki posiłku obiadowego z talerza (2 próbki dostarczane przez firmę cateringową i 1 próbka z kuchni własnej). Po przeanalizowaniu jadłospisu dekadowego, wykonaniu obliczeń w programie WIKT 3.0., obliczeń przedstawionych przez firmy cateringowe i żłobek miejski, a także wyników sprawozdania z badań wykonanych w Dąbrowie Górniczej (Oddziału Laboratoryjnego Będzin – Sekcja Badań Fizykochemicznych i Środowiskowych Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Dąbrowie Górniczej) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie spełnienia norm IŻŻ a także w zakresie prawidłowego komponowania jadłospisu, w tym planowania zestawień

dekadowych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie zauważył, iż zawartość chlorku sodu (soli) w 1 z badanych posiłków (2,9 g) jest wyższa (sód) niż zalecana dla dzieci z tej grupy wiekowej. Wg aktualnych norm IŻŻ dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie, normy dobowego spożycia soli dla dzieci w wieku 1-3 lat nie powinny przekraczać 1,875 g soli na dobę (750 mg sodu na dobę). 1 próbka wykazała nieodpowiednie proporcje % udziału energii z białka, tłuszczu i węglowodanów zalecanych dla dzieci z tej grupy wiekowej. Wg aktualnych norm IŻŻ dla populacji polskiej (dzieci 1-3 lat) opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie procentowy udział składników odżywczych powinien mieścić się w granicach białko: 5-15 %, tłuszcz: 35-40 % oraz węglowodany 45-65%. Badanie laboratoryjne wykazało, że % udziału energii z białka, tłuszczu i węglowodanów w pobranym posiłku obiadowym wyniosł: białko 22,3 %, tłuszcz 41,3 %, węglowodany 36,4 %, co jest niezgodne z obowiązującymi normami. Również kaloryczność posiłku wyniosła 532 kcal co stanowi ponad 50 % dzienne zapotrzebowania na energię dla dzieci tej grupy wiekowej.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 2 decyzje administracyjne zarządzające zapewnienie prawidłowego pokrycia zapotrzebowania na składniki mineralne (soli) oraz prawidłowe pokrycie zapotrzebowania na składniki odżywcze (węglowodany, białko, tłuszcze) żywionej grupy dzieci w wieku 1-3 lat, zgodnie z aktualnymi normami żywienia dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie wraz z bieżącymi zaleceniami. Przeprowadzone kontrole sprawdzające zarządzenia decyzji oraz zalecenia pokontrolne wykazały, że strony zmodyfikowały jadłospisy oraz ograniczyli dodatek soli do potraw, co potwierdzono okazując badanie laboratoryjne posiłków.

### **Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego” tj. Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach**

W 2019 r. prowadzono działania w ramach nadzoru bieżącego w zakresie realizacji wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Przy kontrolach kompleksowych i tematycznych stołówek szkolnych (28 kontroli), przedszkolnych (30 kontroli) oraz sklepików szkolnych (11 kontroli) przeglądano asortyment surowców, półproduktów (szkoły, przedszkola) oraz wyrobów gotowych oferowanych do sprzedaży

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	--

(sklepiki). W zakresie realizacji rozporządzenia w szkołach i przedszkolach zwracano uwagę, czy w tygodniu żywienia szkolnego podaje się rybę, nie więcej niż 2 razy w tygodniu potrawy smażone, przy czym do smażenia stosuje się olej roślinny rafinowany o zawartości kwasów jednonienasyconych powyżej 50 % oraz wielonienasyconych poniżej 40 %, czy w każdym posiłku jest dodatek owocu lub warzywa. A także, czy na całodzienne żywienie składają się środki spożywcze pochodzące z różnych grup. Kontrolowano czy zupy, sosy oraz potrawy sporządzane były z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników.

Kontrole w stołówkach szkolnych i przedszkolnych potwierdziły prawidłową realizację zgodnie z § 2.2 w/w rozporządzenia.

Kontrole w sklepikach szkolnych (bieżący nadzór oraz interwencje) obejmowały m.in. nadzór nad asortymentem produktów oferowanych do sprzedaży. Należy podkreślić, iż większość sklepikarzy dostosowała się do wymogów rozporządzenia. Towary pozyskują z hurtowni, które oferują asortyment typowy dla sklepików. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie realizacji rozporządzenia sklepikowego, natomiast w jednym obiekcie wydano decyzję techniczną w celu poprawy stanu sanitarno- higienicznego, a w 2 obiektach wystawiono 2 mandaty za higienę na kwotę 400 zł.

### 3. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami

Tabela: Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz miejsca obrotu w latach 2018 - 2019.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2018	Rok 2019	
Wytwórnice ogółem	1	<b>2</b>	wzrosło
w tym:			
- materiałów i wyrobów przeznaczonych do	0	<b>0</b>	bez zmian
- produkcji i konfekcjonowania kosmetyków	1	<b>4</b>	wzrosło
Zakłady konfekcjonujące kosmetyki	2	<b>0</b>	ubyło
Miejsca obrotu ogółem	47	<b>49</b>	wzrosło
w tym:			
- materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	33	<b>32</b>	ubyło
- kosmetykami	14	<b>17</b>	wzrosło

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	--

W 2019 roku w w/w obiektach pobrano do badań 6 próbek kosmetyków, w tym 4 krajowe, 2 z Unii Europejskiej i 0 pochodzących z importu.

Zakwestionowano 0 próbek (tj. 0%).

Główne problemy występujące w tej grupie obiektów – **brak**.

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania ogółem 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 1 krajowych, 0 z krajów Unii Europejskiej i 0 pochodzącą z importu /1 próbka pobrana w w/w obiektach/. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie.

Główne problemy występujące w tej grupie obiektów – **brak**.

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania ogółem 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 0 krajowych, 0 z krajów Unii Europejskiej i 1 pochodzącą z importu /1 próbka pobrana w w/w obiektach/. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie.

Tabela: Jakość zdrowotna przedmiotów użytku i kosmetyków w latach 2018 – 2019

Próbki	Liczba próbek zbadanych			Liczba próbek zbadanych		
	Ogółem	Zakwestionowanych	% kwestionowania	Ogółem	zakwestionowanych	% kwestionowania
Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków	1	0	0	7	0	0

#### 4. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej

Na nadzorowanym terenie brak przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej. W dalszym ciągu utrzymuje się współpracę z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Tychach pod kątem weryfikacji przedsiębiorców, którzy

mogliby prowadzić działalność w zakresie produkcji pierwotnej. Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2019 r., pracownicy zwracali uwagę na dostawców produktów pochodzenia roślinnego. W 2019 r. przeprowadzono kontrolę w 1 obiekcie przetwórstwa owoców i warzyw uwzględniające m.in. etap dostawy od producentów produkcji pierwotnej (ogórki do kwaszenia, kapusta do kwaszenia), etapy produkcji i przechowywania wyrobów gotowych. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie dostaw. Skontrolowany zakład posiada opracowane procedury np. kwalifikowania dostawców, w tym przeprowadzania auditów zewnętrznych u dostawców.

## **Działania ukierunkowane problemowo**

### **- Akcje tematyczne**

#### 1. „Trzymaj Formę”.

W związku z kontynuacją programu edukacyjnego z lat ubiegłych „Trzymaj Formę” – wspólnie z pracownikiem OZ prowadzono 4 spotkania i prelekcje w placówkach, rozdawano materiały promocyjne dla uczestników (265 osób). Zaznacza się, iż do programu przystąpiło 16 placówek (szkoły).

#### 2. Akcja „Stan sanitarny powiatu – sezon letni”.

Powiat Jaworzno nie jest regionem turystycznym, jednakże posiada obszar sezonowego wypoczynku tj. ośrodek rekreacyjno - wypoczynkowy nad zalewem „Sosina”. Z uwagi na prowadzone prace rekultywacyjne większość nadzorowanych obiektów nie prowadziła działalności. W ramach nadzoru bieżącego skontrolowano 1 obiekt, w którym nie stwierdzano nieprawidłowości. Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji sezon letni Dni Jaworzna - kontrola warunków sanitarno – higienicznych w sezonie letnim 2019 w obiektach ruchomych i tymczasowych. W ramach akcji skontrolowano obiekty ruchome typu przyczepy gastronomiczne. Akcje przeprowadzono na terenie stadionu sportowego MCKiS w Jaworznie, ul. Moniuszki 95 w czasie trwania imprezy „Dni Jaworzna” oraz w obiektach usytuowanych na terenie powiatu, w tym w prowadzące działalność sezonową (tj. kolorowy bazar). Łącznie przeprowadzono 13 kontroli doraźnych (12 w ramach Dni Jaworzna, 1 kontrola stoiska bazaru). Podczas kontroli oceniano realizację wymagań rozdziału III załącznika II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 852 (WE) z dnia 29.04.2004 r., w tym również wprowadzanie do obrotu żywności ze szczególnym uwzględnieniem terminów ważności, zasady segregacji, zachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów wrażliwych mikrobiologicznie, postępowanie z odpadami, zaopatrzenie w wodę oraz higiena personelu. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości. Ponadto, kontrolowano obiekty w ramach akcji Szlak Turystyczny /przy autostradzie Katowice – Kraków oraz przy obwodnicy Jaworzna i większych, nowopowstałych węzłach komunikacyjnych/. Wykonano 12 kontroli tematycznych zaplanowanych. W wyniku przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	--

### 3. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”.

W ramach współpracy z Oświatą Zdrowotną przekazywano systematycznie informacje do w/w komórki organizacyjnej nt. „Aktualna sytuacja w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na nadzorowanym terenie”. Ogółem przeprowadzono 163 kontrole w obiektach żywieniowo – żywnościowych (lokalach gastronomiczno – rozrywkowych) z uwzględnieniem przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

### 4. Akcja „Mklik Próchniczek”.

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2019 r. - 20 obiektów (piekarnie, ciastkarnie) prowadzących działalność na nadzorowanym terenie. Przeprowadzono łącznie 20 kontroli. W w/w obiektach pobrano do badań 20 próbek sanitarnych. W 2 próbkach stwierdzono obecność szkodników zbożowo – mącznych, wydano 2 decyzje administracyjne.

### 5. Akcja „Tłuszcze smaźalnicze”.

W ramach akcji „Tłuszcz smaźalniczy” pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie – przeprowadzali kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach produkcyjnych na terenie objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, pod kątem oceny jakości zdrowotnej tłuszczu smaźalniczych metodą szybką, przy użyciu testera jakości oleju spożywczego – Testo 270. Skontrolowano 8 obiektów: 2 obiekty małej gastronomii oraz 6 ciastkarni. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano tłuszczów o niewłaściwej jakości.

### 6. Akcja „Preparaty do wybielania zębów” - kontynuacja.

W ramach współpracy z Sekcją Epidemiologii kontynuowano akcję dot. stosowania nadtlenu wodoru w środkach do wybielania zębów stosowanych w gabinetach stomatologicznych oraz eksplorowano internet a także sprawdzano czy wprowadzane są do obrotu preparaty do wybielania zębów zawierające nadtlenek wodoru. Uzyskano informację, że w 10 obiektach stosuje się preparaty do wybielania zębów zawierających nadtlenek wodoru (0,1-6%).

### 7. Akcja „Catering” - kontynuacja.

Skontrolowano jak w latach poprzednich, zakłady świadczące usługi w ramach cateringu oraz obiekty żywienia zbiorowego odbierające posiłki z zakładów cateringowych. Łącznie przeprowadzono 2 kontrole. Wszystkie obiekty produkujące posiłki w ramach cateringu posiadały:

- niezbędną dokumentację HACCP/GHP/GMP, w tym opracowane rejestry stałych zleceń (odbiorców), instrukcje i procedury ostatecznej oceny posiłków opuszczających zakład, w tym pomiar temperatury posiłków, dysponowały środkami transportu przystosowanymi do przewozu żywności w termosach, spełniającymi wymagania rozporządzenia (WE) nr 852/2004. Ponadto zgodnie z art. 19 ust 1 rozporządzenia 178/2002 w przypadku stwierdzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej wyprodukowanej partii żywności na podstawie sporządzonych umów z odbiorcami,



PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

zakłady cateringowe określiły sposób wycofania wadliwych partii posiłków.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego odbierające posiłki w systemie cateringowym posiadały:

- niezbędne procedury i instrukcje GHP/GMP/HACCP obejmujące kontrolę temperatury przywożonych posiłków, czystości i higieny środka transportu, zgodności z zamówieniem, procedury reklamacji dostarczanej żywności i działania zastępcze (np. w postaci podania suchego prowiantu), ustalenia związane z wycofywaniem wadliwej partii posiłków przez zakład cateringowy (umowa na świadczenie usług cateringowych), ponadto odbiorcy usług cateringowych przeprowadzają wewnętrzne kontrole i audyty w zakładach produkujących posiłki.

Podczas przeprowadzanych kontroli oceniano stan techniczny, higieniczny pomieszczeń, urządzeń, sprzętu oraz wyposażenia dodatkowego. Ponadto, higienę personelu, produkcji, wydawania potraw.

#### 8. Akcja „Markety”.

W ramach akcji „Markety” przeprowadzono kontrole we wszystkich marketach w terminie 01.02.2019 r. – 31.12.2019 r. Spośród 48 nadzorowanych obiektów skontrolowano 44 (2 obiekty wykreśliły się, w 2 przeprowadzono inne kontrole związane z poborem próbek). Liczba łącznych kontroli: 49, w tym 5 rekontroli. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 3 mandaty karne na kwotę 800 zł oraz wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu sanitarno – higienicznego obiektu. Zły stan sanitarno – higieniczny związany był z niezachowaniem higieny podczas magazynowania i sprzedaży artykułów spożywczych oraz wprowadzaniem do obrotu przeterminowanych środków spożywczych. Decyzje administracyjne zostały nałożone na skutek nieprawidłowego stanu sanitarno – higienicznego ścian, sufitów oraz podłóg, wyposażenia w obiektach.

#### 9. Akcja „Lato”.

W okresie od 01.06.2019 – 31.08.2019 r. przeprowadzono doraźne i zaplanowane kontrole, w aspektach: warunki sprzedaży żywności nietrwalej mikrobiologicznie, stan higieniczny łubianek na owoce, warunki przechowywania wód butelkowanych i napojów, wyroby stosowane do wykonywania zmywalnych tatuaży - w zakładach żywienia zbiorowego oraz zakładach obrotu żywnością. Łącznie skontrolowano 254 obiekty, przeprowadzono 278 kontroli ogółem. W 23 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości. Nałożono 14 mandatów karnych na kwotę 3250 zł.

#### 10. Akcja „Szpital”.

W okresie od 01.05.2019 – 30.09.2019 r. przeprowadzono zaplanowaną kontrolę w bloku żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalu. Nie stwierdzano nieprawidłowości higieniczno – sanitarnych oraz nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów. Nie nakładano mandatów karnych.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	--

#### 11. Akcja „Michałki”.

Kontrolę w ramach Akcji „Michałki” przeprowadzono w związku z napływającymi informacjami dotyczącymi obecności szkodników w wyrobach cukierniczych z orzechami tj. Michałki z Hanki Trufle Premium firmy ŚNIEŻKA w Świebodzicach, ul. Sienkiewicza 36. W ramach akcji dokonano oceny wizualnej stoisk cukierniczych z ww. wyrobami oraz ich stanu (tj. uszkodzenia opakowań jednostkowych, śladów obecności szkodników). Łącznie skontrolowano 9 obiektów, nie stwierdzono nieprawidłowości.

#### 12. Akcja „Pietruszka”.

Kontrolę w ramach Akcji „Pietruszka” przeprowadzono w związku z decyzją PPIS w Busku Zdroju zakazującą wprowadzania do obrotu handlowego oraz nakazującą wycofanie z obrotu handlowego pietruszki świeżej korzeń wyprodukowanej w gospodarstwie rolnym należącym do Janusza Jałochy, Biskupice 39, 28-425 Złota, w sezonie 2018 r. i sprzedanej w okresie wrzesień 2018 r. – marzec 2019 r. Łącznie skontrolowano 8 obiektów, nie stwierdzono wprowadzania kwestionowanej partii pietruszki.

#### 13. Akcja „Owoce i warzywa - skażenie glikolem etylowym”.

Kontrole w ramach Akcji „Owoce i warzywa - skażenie glikolem etylowym” przeprowadzono w 2 obiektach (sklepy Lidl). Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Nawiązano współpracę z funkcjonariuszami KMP w Jaworznie.

Działania pozaplanowe:

- przeprowadzono 104 kontrole sanitarne obiektów celem wydania decyzji zatwierdzających obiekty żywieniowo – żywnościowe do prowadzenia działalności w określonym zakresie,
- przeprowadzono dodatkowo 26 szkoleń wewnętrznych w celu aktualizacji i podnoszenia wiedzy pracowników oraz 10 narad z pracownikami sekcji,
- sprawdzano wprowadzanie do obrotu produktów umieszczonych w ostrzeżeniach publicznych GIS podczas kontroli kompleksowych (łącznie 137 kontroli),
- sprawdzano podczas nadzoru bieżącego czy dokonuje się zwrotów wycofanych/kwestionowanych/innych produktów pochodzenia zwierzęcego do ich dostawców, zwłaszcza do zakładów produkcyjnych lub do dużych dystrybutorów (hurtowników, magazynów centralnych) oraz sprawdzano czy przedsiębiorcy nie przekazują odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych na cele paszowe – łącznie przeprowadzono 126 kontroli.

## 5. RASFF / RAPEX

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie

informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W 2019 roku otrzymano 23 powiadomień alarmowych wymagających wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku, 9 powiadomienia informacyjne oraz 8 typu News. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 178 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem w/w powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

W 2019 r. w ramach 3 powiadomień RAPEX prowadzono dodatkowo 18 kontroli w obiektach obrotu kosmetykami celem wyeliminowania z rynku produktów stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

## **6. Nadzór nad importem/eksportem**

W roku 2019 prowadzono działania nadzоровe nad importem żywności. Wydano 4 świadectwa spełnienia wymagań i dopuszczenia do obrotu 4 partii liści lauowych przywiezionych z Turcji. Na wniosek importera dokonano kontroli partii towarów w miejscu ich składowania – magazynie środków spożywczych.

Nie prowadzono działań związanych z eksportem żywności.

## **7. Nadzór nad żywnością prozdrowotną, włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową**

Prowadzono nadzór bieżący i doraźny (62 kontrole) w odniesieniu do suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami lub składnikami mineralnymi. Eksplorowano strony internetowe, przeglądano czasopisma lokalne pod kątem oferowania do sprzedaży w/w. W ramach oceny oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów, przeprowadzono 3 kontrole w ramach nadzoru bieżącego. Kontynuowano współpracę z sekcją EP w w/w obszarze.

## **Wnioski i interwencje**

W 2019 r. rozpatrzono **0** skarg na bezczynność organu. We własnym zakresie rozpatrzono **22** interwencje wniesione od ludności, na:

- niewłaściwe warunki sanitarne: m.in. zachowania czystości i porządku w obiekcie, przestrzegania zasad należytej segregacji, ochrony zakładu przed szkodnikami, higieny sprzedaży i personelu, palenia tytoniu, posiadania książeczek zdrowia itp.,
- brak przestrzegania terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- brak zachowanego w sposób należyty łańcucha chłodniczego, narażenie żywności na rozwój niekorzystnej mikroflory bakteryjnej, nieprawidłowe magazynowanie i eksponowanie wyrobów nietrwałych mikrobiologicznie, tj. poza ustalonym przez producenta ciągiem chłodniczym,
- niewłaściwe cechy organoleptyczne – nieswoisty zapach, smak wyrobów gotowych,
- niewłaściwa higiena koszyków i wózków sprzedażowych,
- obecność zanieczyszczeń biologicznych w wyrobie gotowym.

Wnioski rozpatrzono w terminach. Ogółem z **22** rozpatrywanych wniosków (we własnym zakresie), **zasadnych było 14**. We własnym zakresie przeprowadzono 22 kontrole interwencyjne oraz zgodnie z właściwością przekazano 4 sprawy do terenowo właściwych instytucji (4 do Powiatowych Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznych oraz 1 Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii w Tychach). Ponadto, przekazano do ŚPWIS w Katowicach 1 wniosek o ukaranie karą pieniężną. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono **14 mandatów karnych na kwotę 3800 zł**. Podczas kontroli interwencyjnych w 2019 r. pobrano do badań 1 próbkę żywności, pod kątem zanieczyszczeń biologicznych. Próbkę nie była kwestionowana. Skarg anonimowych nie odnotowano. Ilość interwencji, w których nie wskazano imienia i nazwiska, danych adresowych lub podpisu nadawcy nie jest już tak liczna jak w latach ubiegłych. Strony wnoszą pisemne wnioski o przeprowadzenie kontroli w obiektach, podając swoje adresy mailowe oraz załączając dokumentację zdjęciową.

## Podsumowanie

Sprawozdanie to przedstawia realizację zaplanowanych zamierzeń na rok 2019. Analizując zakres, sposób i wyniki nadzoru nad bezpieczeństwem żywności i żywienia uznaje się, iż stan sanitarny obiektów żywieniowo – żywnościowych w 2019 r. uległ poprawie, a jest to m.in. wynikiem:

- dalszej modernizacji części nadzorowanych zakładów i skutecznego wdrożenia systemów kontroli wewnętrznej, co potwierdza znaczny wzrost liczby zakładów posiadających wdrożone i utrzymywane procedury oparte na zasadach systemu HACCP,
- powstania nowych zakładów żywieniowo – żywnościowych spełniających obowiązujące przepisy, a w szczególności określone w „pakiecie higienicznym”, posiadających wdrożone systemy HACCP, ISO,
- większa liczba decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno – higienicznego w obiekcie,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
---------------------	---

- mniejsza liczba nałożonych mandatów karnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony jako niezgodny z wymaganiami. Żaden zakład nie został unieruchomiony.

W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) polepszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych. W 2019 r. na 478 wszystkich zbadanych próbek 5 próbek uległo zakwestionowaniu tj. 1%, podczas gdy w 2018 r. na 485 wszystkich zbadanych próbek 10 próbek uległo zakwestionowaniu, tj. 2,1 %.

Celem dalszej poprawy zarówno stanu sanitarno – higienicznego nadzorowanych obiektów, jak i poprawy bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu przyjęto do realizacji na następny okres następujące zamierzenia:

- Nasilenie prowadzenia skutecznych działań kontrolnych nad zakładami, w których stwierdza się liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne oraz kontynuowanie akcji tematycznych.
- Wzmocnienie nadzoru w zakresie przestrzegania wymagań dotyczących znakowania środków spożywczych, prezentacji i reklamy żywności wzbogacanej, suplementów diety i środków specjalnego przeznaczenia medycznego.
- Zintensyfikowanie współpracy z innymi służbami kontrolującymi.
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych, wewnętrznych nt. „Aktualne zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa żywności”.
- Doskonalenie działań w ramach systemu RASFF oraz współpraca w tym zakresie z innymi jednostkami

## Sekcja Higieny Pracy

### 1. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

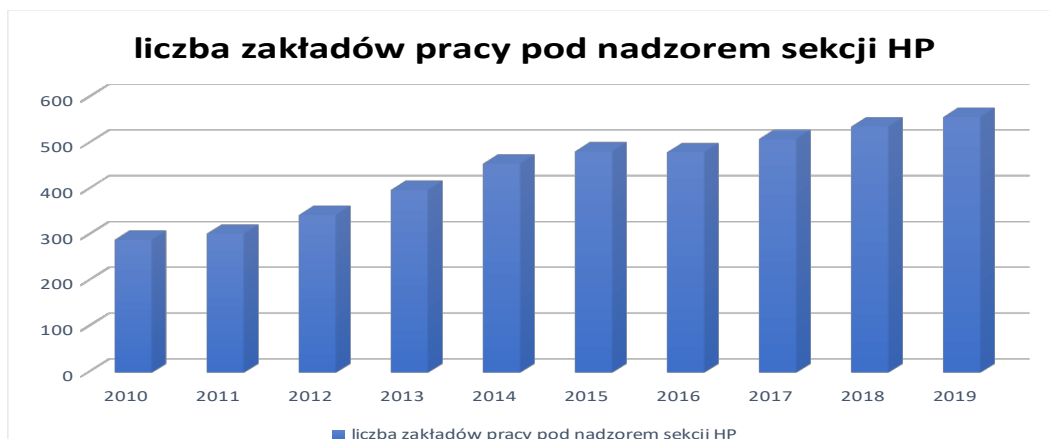
Sekcja Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie prowadzi *nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy (bhp)*, celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych czynników występujących w miejscu pracy: hałasu pochodzącego od stosowanych maszyn i urządzeń, pyłów przemysłowych, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia, czynników o działaniu rakotwórczym, szkodliwych czynników biologicznych, w szczególności o charakterze zakaźnym, mogących w konsekwencji doprowadzić do powstania *chorób zawodowych*. Nadzoruje również *wprowadzanie do obrotu chemikaliów*, w tym m.in.: niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin; produktów biobójczych; detergentów oraz prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3.

Ponadto, w ramach bieżącego nadzoru egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących *zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych* tzw. „dopalaczy”, przepisów dotyczących *bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* oraz przepisów ustawy *o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* na stanowiskach pracy.

### 2. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2019 Sekcja Higieny Pracy (HP) obejmowała nadzorem 558 zakładów pracy zatrudniających 13954 osoby.

Na wykresach poniżej przedstawiono charakterystykę określającą liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy i liczbę zatrudnianych w nich pracowników, w latach 2010-2019.



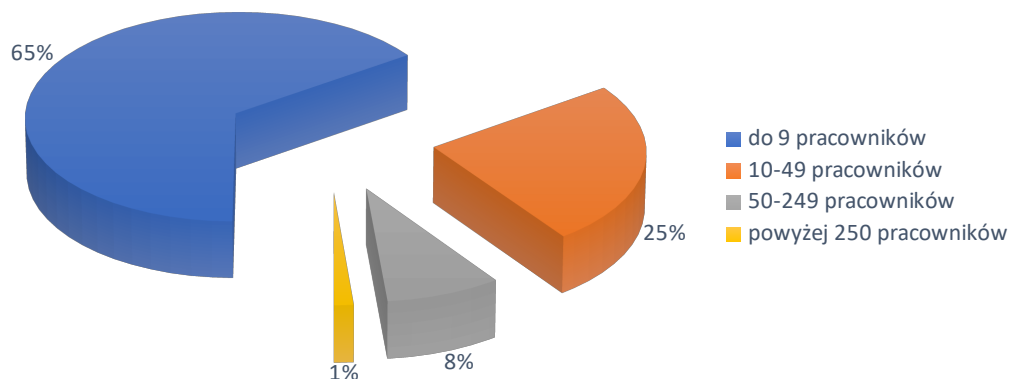
Wykres 1 i 2. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w latach 2010-2019 opisująca liczbę zakładów pracy i zatrudnionych w nich pracowników

Większość podmiotów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 50 pracowników – aktualnie jest ich 503, z czego 365 zakładów zatrudnia do 9 pracowników.

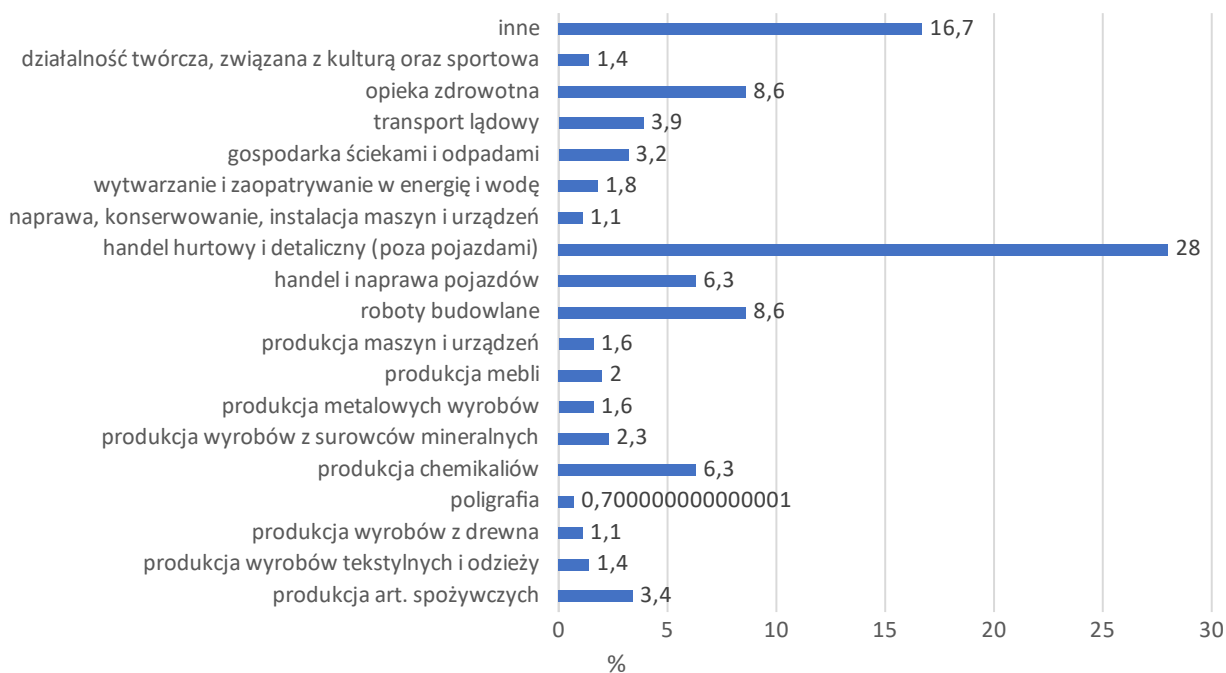
Strukturę zakładów pracy w ewidencji Sekcji Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie przedstawiono:

według liczby zatrudnionych pracowników - na wykresie nr 3,

według klasyfikacji działalności - na wykresie nr 4.



Wykres 3. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2019 r. według liczby zatrudnionych pracowników



Wykres 4. Struktura zakładów pracy pod nadzorem PSSE w Jaworznie w 2019 r. według klasyfikacji działalności



W 2019 roku, na nadzorowanym terenie istniało 11 zakładów, zatrudniających łącznie 650 osób na stanowiskach, na których występują **przekroczenia najwyższych dopuszczalnych norm** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

Zakłady te zajmują się głównie produkcją wyrobów metalowych, wydobywaniem węgla, naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń oraz świadczą usługi z zakresu robót budowlanych a także usługi gastronomiczne. W roku 2019 skontrolowano 5 z 11 podmiotów będących pod nadzorem. W zakładach tych, ze względów technologicznych, nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia wartości normatywnych hałasu, wobec czego dokonano oceny stanowisk pracy uwzględniając nadzór nad stosowaniem przez pracowników wymaganych środków ochrony indywidualnej, realizacji wprowadzonych w życie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia oraz wydzielenia stref zagrożenia.

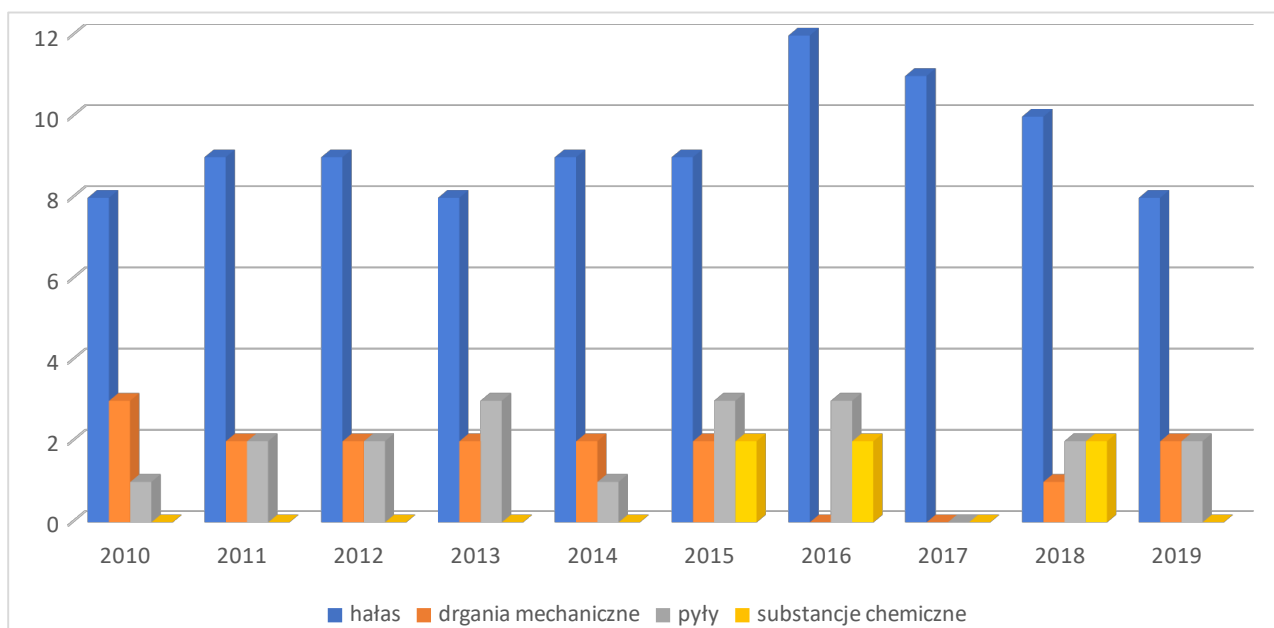
W żadnym z kontrolowanych zakładów pracy nie ujawniono przekroczeń czynników szkodliwych dla zdrowia w postaci substancji chemicznych.

W 2 skontrolowanych zakładach stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłów szkodliwych dla zdrowia, tym samym PPIS w Jaworznie wydał 2 decyzje administracyjne nakazujące obniżenie ich do obowiązujących normatywów.

Natomiast, w porównaniu do roku poprzedniego, w 2 zakładach pracy zlikwidowano przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę zakładów pracy będących pod nadzorem sekcji HP

w Jaworznie, w których stwierdzano przekroczenie dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy w latach 2010-2019.



Wykres 5. Zakłady pracy, w których stwierdzano przekroczenia dopuszczalnych norm poszczególnych czynników szkodliwych

W 2019 roku w ewidencji PSSE w Jaworznie odnotowano 134 zakłady pracy, w których 4346 pracowników jest narażonych na **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**, a więc m.in. na czynniki które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenianie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne, jednakże istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia. Należą do nich m.in. zaliczane do grupy 2 zagrożenia: bakterie *Borrelia burgdorferi* wywołujące Boreliozę, laseczki tężca, bakterie *Escherichia coli*, wirusy grypy oraz zaliczane do 3 grupy zagrożenia: wirusy zapalenia wątroby typu B i C, prątki gruźlicy, ludzkie wirusy nabytego niedoboru odporności (HIV), czy wirus wścieklizny.

Wśród zakładów mieszczących się na terenie miasta Jaworzno, gdzie ryzyko narażenia pracownika na szkodliwe czynniki biologiczne jest duże zalicza się głównie podmioty produkujące żywność (gr. 2) oraz podmioty lecznicze (gr. 3).

W roku 2019 w ramach nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawnych mających na celu ochronę pracowników przed szkodliwymi czynnikami biologicznymi, w szczególności o charakterze zakaźnym, wybiórczo skontrolowano 45 obiektów, w których objęto nadzorem stanowiska pracy 1083 pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych. W 3 zakładach stwierdzono nieprawidłowości i nakazano ich usunięcie w drodze decyzji administracyjnych.

Charakterystyka opisująca wzrost ilości zakładów pracy, będących pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy w Jaworznie, w których pracodawca stwierdził narażenie na **szkodliwe czynniki biologiczne** w latach 2010-2019, przedstawia się następująco (wykres 6).



Wykres 6. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne

Na terenie miasta Jaworzna istnieją 22 zakłady pracy, zatrudniające 832 osoby na stanowiskach pracy, na których występują **czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**.

Narażenie występuje u pracowników:

- zatrudnionych w narażeniu *na promieniowanie jonizujące naturalne* oraz typu X i typu  $\gamma$  ;
- zatrudnionych w laboratoriach zakładowych w narażeniu na działanie m.in. *związków chromu (VI), siarczan(VI) kadmu(II), związki arsenu i fenoloftaleinę*;
- zatrudnionych w firmach budowlano-remontowych przy demontażu pokryć dachowych *z azbestu*;
- zatrudnionych przy pracach z wykorzystaniem paliw silnikowych zawierających *benzen*;
- wykonujących prace na terenie elektrowni w narażeniu na *olej opałowy ciężki*;
- wykonujących prace w podmiotach leczniczych i aptekach w narażeniu na *formaldehyd*.

W 2019 roku skontrolowano 9 z 22 zakładów. W 2 zakładach stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji administracyjnej nakazano ich usunięcie.

Na wykresie 7 przedstawiono analizę dotyczącą liczby zakładów pracy w Jaworznie w latach 2010-2019, w których istnieje narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym.



Wykres 7. Liczba zakładów pracy, w których stwierdzono narażenie na czynniki o działaniu rakotwórczym

Podczas wykonywania czynności kontrolnych nadzorowano również **przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych**

na stanowiskach pracy, w tym m.in. przestrzegania zakazu palenia przez pracowników w miejscach pracy oraz wymogu umieszczania stosownych znaków przez pracodawców. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W 2019 roku, w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, pracownicy Sekcji Higieny Pracy skontrolowali 170 obiektów, przeprowadzając 218 kontroli. W 1/6 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. ***Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w celu usunięcia stwierdzanych nieprawidłowości wydał decyzje administracyjne, zawierające łącznie 128 nakazów.***

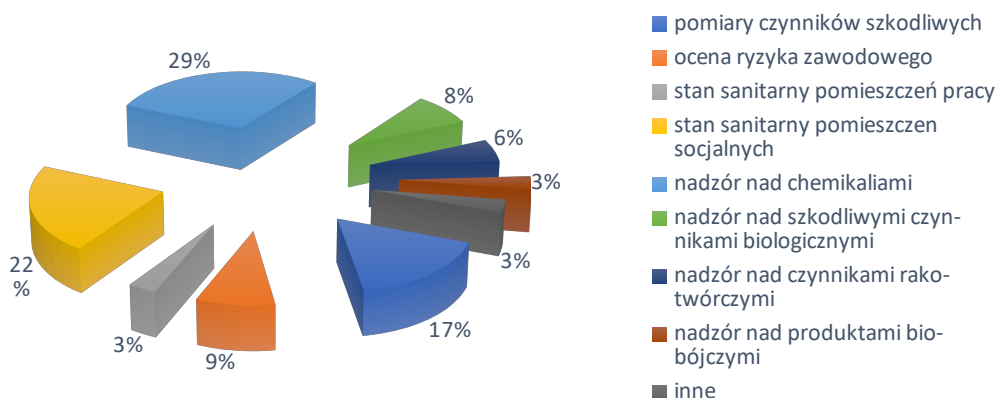
Nakazy te dotyczyły m.in.:

- przeprowadzenia aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (19 nakazów);
- obniżenia stężenia bądź natężenia czynników szkodliwych na stanowisku pracy (2 nakazy);
- przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy (11 nakazów);
- zapewnienia właściwego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy (4 nakazy);
- zapewnienia właściwego stanu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników (27 nakazów);
- zapewnienia pracownikom instrukcji (1 nakaz);
- zapewnienia pracownikom odzieży roboczej i ochronnej (3 nakazy);
- przeprowadzenia szkoleń okresowych w zakresie BHP (2 nakazy);
- prowadzenia na bieżąco rejestru zranień i sporządzenia raportu zranień (2 nakazy);
- wypełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne (10 nakazów);
- wypełniania przez pracodawców obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym (7 nakazów);
- stosowania i wprowadzania do obrotu chemikaliów, zgodnie z aktualnymi przepisami (32 nakazy);
- wprowadzania do obrotu detergentów właściwie oznakowanych;
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych zgodnie z wydanym pozwoleniem (4 nakazy).

Łącznie wydane zostały **52 decyzje administracyjne**. Były to zarówno decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości jak i przedłużające termin wykonania zarządzeń.

Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia stanowiska bądź zamknięcia zakładu.

Analizę stwierdzonych w 2019 roku nieprawidłowości przedstawiono na wykresie 8.



Wykres 8. Analiza stwierdzonych nieprawidłowości podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2019 r.

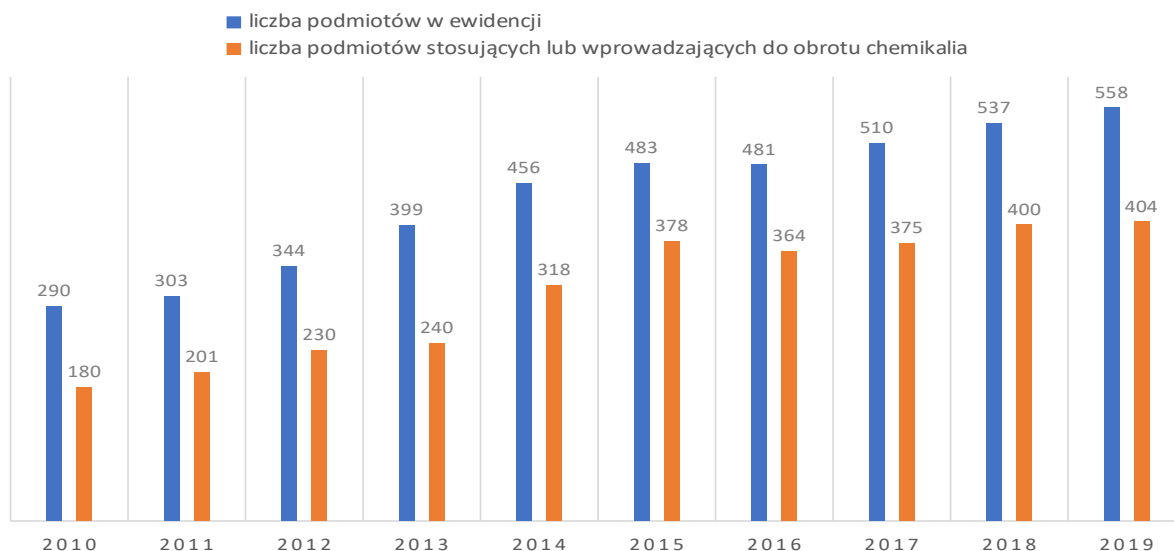
### 3. Substancje i mieszaniny chemiczne

Pod nadzorem PPIS w Jaworznie znajdują się 404 podmioty zobowiązane do przestrzegania przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym:

- 2 producentów substancji chemicznych wprowadzanych w postaci własnej do obrotu na rynek Unii Europejskiej;
- 3 importerów substancji sprowadzanych z krajów nie należących do Unii Europejskiej,
- 21 dalszych użytkowników będących formulatorami mieszanin chemicznych, którzy substancje chemiczne wchodzące w skład produkowanych i wprowadzanych do obrotu mieszanin zakupują na terenie Unii Europejskiej;
- 80 dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: podmiot DONAUCHEM Polska Sp. z o.o. - zajmujący się dystrybucją i konfekcjonowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin, hurtownie budowlane, markety wielobranżowe oraz stacje paliw;
- 298 podmiotów stosujących substancje chemiczne lub ich mieszaniny w prowadzonej działalności gospodarczej.

Stale wzrasta liczba podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia, będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Charakterystykę podmiotów zobowiązanych do przestrzegania przepisów

w zakresie stosowania lub wprowadzania do obrotu chemikaliów w Jaworznie obrazuje wykres 9.



Wykres 9. Charakterystyka przedstawiająca liczbę podmiotów pod nadzorem PPIS w Jaworznie, które w ramach prowadzonej działalności stosują bądź wprowadzają do obrotu substancje lub mieszaniny chemiczne niebezpieczne

W 2019 roku, w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem substancji chemicznych niebezpiecznych i ich mieszanin, przeprowadzono 147 kontroli. Szczególnym nadzorem objęto podmioty zajmujące się ich wprowadzaniem do obrotu. Dokonano oceny 135 produktów będących w obrocie. PPIS w Jaworznie zakwestionował 14 produktów jako wprowadzone do obrotu niezgodnie z prawem, wydając tym samym decyzje mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Pod stałym nadzorem Sekcji Higieny Pracy znajdują się **podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu produkty biobójcze**. Na terenie miasta Jaworzno znajduje się 70 podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych oraz 10 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót takimi produktami. W 2019 roku przeprowadzono 70 kontroli w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi, w tym 35 kontroli w zakresie wprowadzania do obrotu oraz 35 kontroli w zakładach, w których produkty biobójcze są stosowane.

Skontrolowano 44 produkty biobójcze pod względem ich składu, a co za tym idzie legalności pozostawiania w obrocie, klasyfikacji zagrożeń jakie wywierają na ludzi i środowisko oraz zgodności oznakowania opakowań z przepisami. PPIS w Jaworznie zakwestionował

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

5 produktów biobójczych wprowadzanych do obrotu, wydając tym samym decyzje administracyjne nakazujące m.in. zaprzestania wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz Unii Europejskiej do czasu uzyskania stosownych pozwoleń, czy też zapewnienia oznakowania oraz opakowania zgodnego z obowiązującymi przepisami i posiadanymi pozwoleniami.

Na terenie Jaworzna istnieje 10 podmiotów zajmujących się **wprowadzaniem do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 3** oraz 72 podmioty stosujące prekursory narkotyków w prowadzonej działalności gospodarczej. Zakłady te zaopatrują się i prowadzą sprzedaż prekursorów na terenie kraju. Podczas 28 przeprowadzonych kontroli w 2019 roku nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

Pod stałym nadzorem Sekcji Higieny Pracy znajdują się **podmioty gospodarcze wprowadzające do obrotu detergenty**. W ramach nadzoru nad detergentami w 2019 roku wybiórczo skontrolowano 25 podmiotów zajmujących się ich obrotem. Dokonano oceny oznakowania tych produktów. Tylko w jednym przypadku stwierdzono niezgodność oznakowania detergentów z obowiązującymi przepisami.

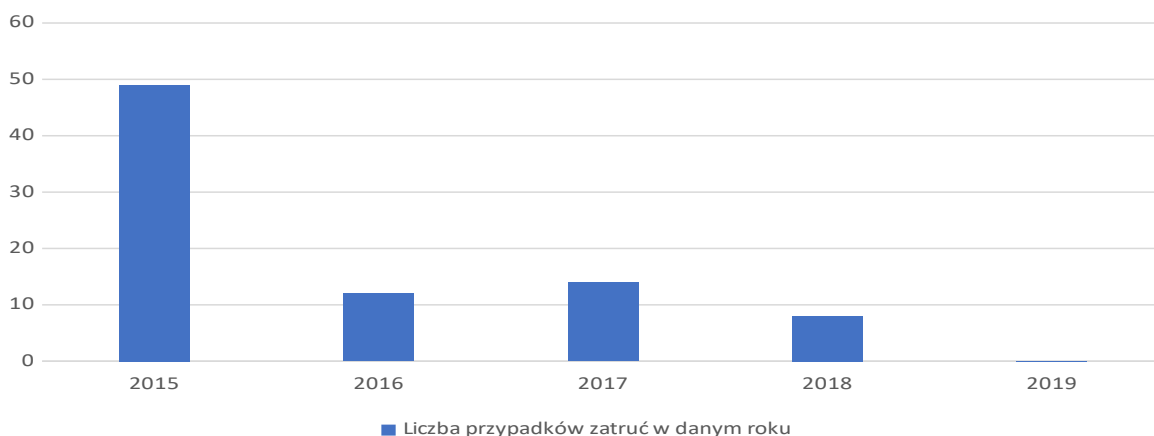
#### 4. Środki zastępcze, tzw. „dopalacze”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie, realizuje zadania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, m.in. poprzez działania profilaktyczne przy pomocy „Zespołu pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi” oraz nadzoruje przestrzeganie przepisów dotyczących *zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „dopalaczy”*, przy pomocy pracowników Sekcji Higieny Pracy.

Zespół pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi, oprócz szeregu prowadzonych działań informacyjno – edukacyjnych wśród dorosłych i młodzieży szkolnej, na temat wpływu środków zastępczych na ich zdrowie: rozdawanie ulotek, wyświetlanie filmów, prelekcje, prowadzi również monitoring przypadków zatrucí tzw. „dopalaczami” na terenie miasta Jaworzno na podstawie danych uzyskanych ze Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie.

Ponadto, na bieżąco monitorowane są strony internetowe, oferujące do sprzedaży tzw. „dopalacze” oraz miejsca i obiekty, w których w latach wcześniejszych dokonywano ich sprzedaży.

W 2019 r. na terenie miasta Jaworzno nie odnotowano przypadku zatrucia tzw. „dopalaczami”. Ilość ujawnionych w Jaworznie przypadków zatrucí w latach 2015-2019 zobrazowano na wykresie 10.

**Liczba przypadków zatruc w danym roku**

Wykres 10. Liczba przypadków zatruc środkami zastępczymi w Jaworznie, w latach 2015-2019

PPIS w Jaworznie, na bieżąco współpracuje z sygnatariuszami Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych na terytorium RP, zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym.

W 2019 roku na terenie miasta Jaworzno nie ujawniono żadnego stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych. Prowadzony jest stały monitoring obiektów na terenie miasta Jaworzna, w których w latach ubiegłych wprowadzane były do obrotu środki zastępcze lub nowe substancje psychoaktywne.

W ramach nadzoru nad środkami zastępczymi, PPIS w Jaworznie w 2019 roku współpracował z Komendą Miejską Policji w Jaworznie oraz Wojewódzkim Inspektoratem Farmaceutycznym w Katowicach w związku z koniecznością zniszczenia środków zastępczych zatrzymanych podczas prowadzonych kontroli w latach ubiegłych, a będących obecnie środkami odurzającymi lub substancjami psychotropowymi wymienionymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, celem zakończenia prowadzonych postępowań administracyjnych.

## 5. Choroby zawodowe

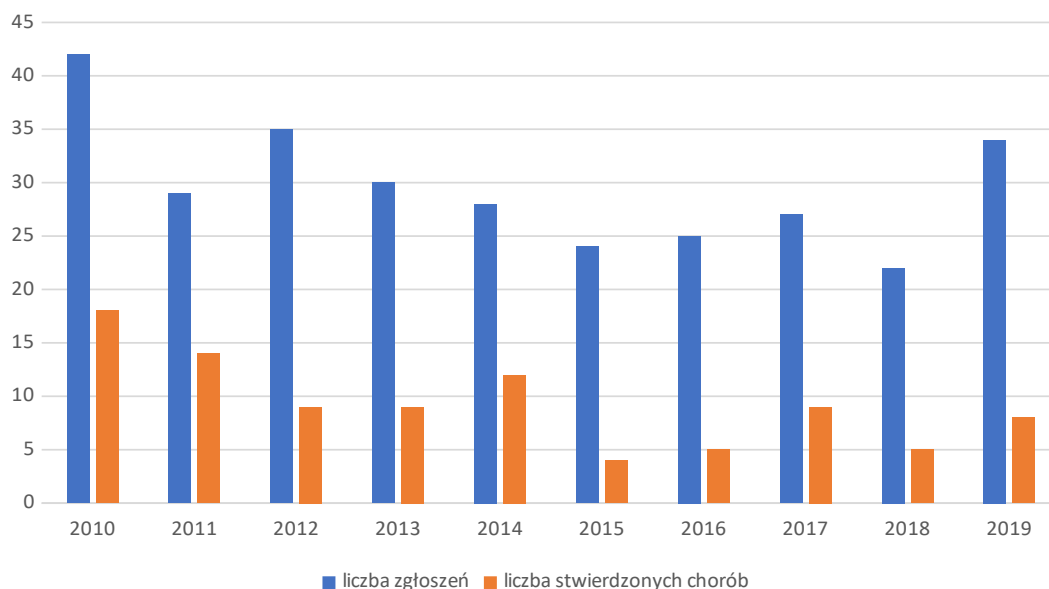
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie realizuje również zadania w dziedzinie **zapobiegania i zwalczania chorób**, w tym m.in. chorób zawodowych. Oprócz prowadzonej profilaktyki, w postaci nadzorowania stanowisk pracy i kontroli pracodawców zobowiązanych wyposażyć pracowników nieodpłatnie w odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy, prowadzi postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych pracowników lub byłych pracowników.



Zgodnie z obowiązującymi przepisami, *za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.*

PPIS w Jaworznie, jest właściwym miejscowo do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników, według miejsca w którym praca jest lub była wykonywana.

Na wykresie 11 przedstawiono liczbę zgłoszeń o podejrzeniu choroby zawodowej, złożonych do PPIS w Jaworznie wraz z ilością stwierdzonych chorób zawodowych, w danym roku kalendarzowym.



Wykres 11. Analiza ilości stwierdzonych przypadków chorób zawodowych do ilości złożonych zgłoszeń w latach 2010-2019

### Urzędowy wykaz chorób zawodowych obejmuje 26 pozycji.

Na przestrzeni ostatnich lat, PPIS w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe z pozycji:

3. pylice płuc, w tym m.in.: azbestowe lub górników kopalń węgla;
4. choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu;
7. zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych;
12. alergiczny nieżyt nosa;

15. przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat;

17. nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi;

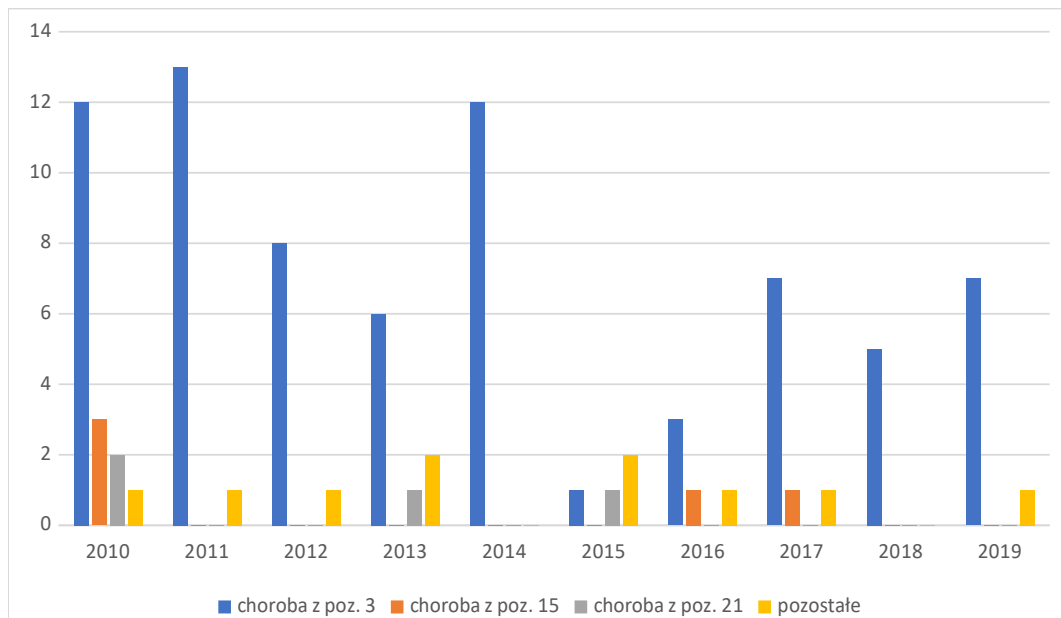
20. przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka;

21. obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45 dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1, 2 i 3 kHz;

25. choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi – zaćma wywołana działaniem promieniowania podczerwonego lub długofalowego nadfioletowego;

26. choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa - borelioza.

Na wykresie 12 przedstawiono charakterystykę najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych przez PPIS w Jaworznie w latach 2010-2019, według pozycji z wykazu chorób zawodowych.



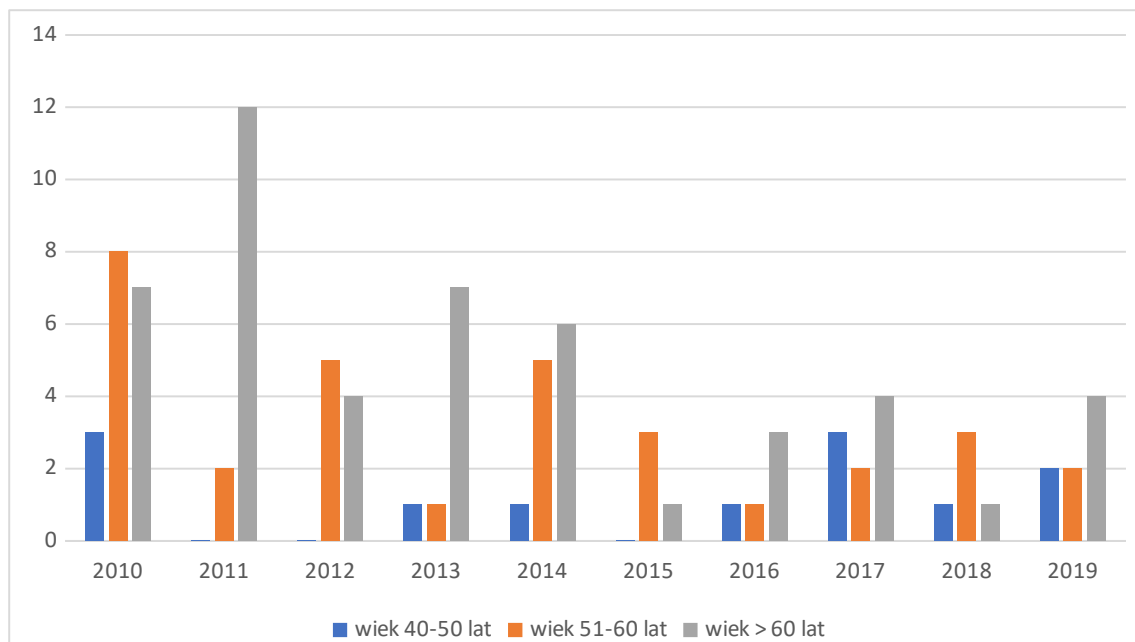
Wykres 12. Analiza stwierdzonych przypadków chorób zawodowych w latach 2010-2019 według wykazu chorób zawodowych

W 2019 roku, do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie wpłynęły 34 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, z czego 26 postępowań zakończono.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie wydał 14 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 8 decyzji stwierdzających chorobę zawodową. Ponadto wydano decyzje umarzające postępowanie z uwagi na niewłaściwość miejscową PPIS lub decyzje umarzające z uwagi na wcześniejsze wydanie decyzji administracyjnej w tym samym przedmiocie sprawy.

U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy.

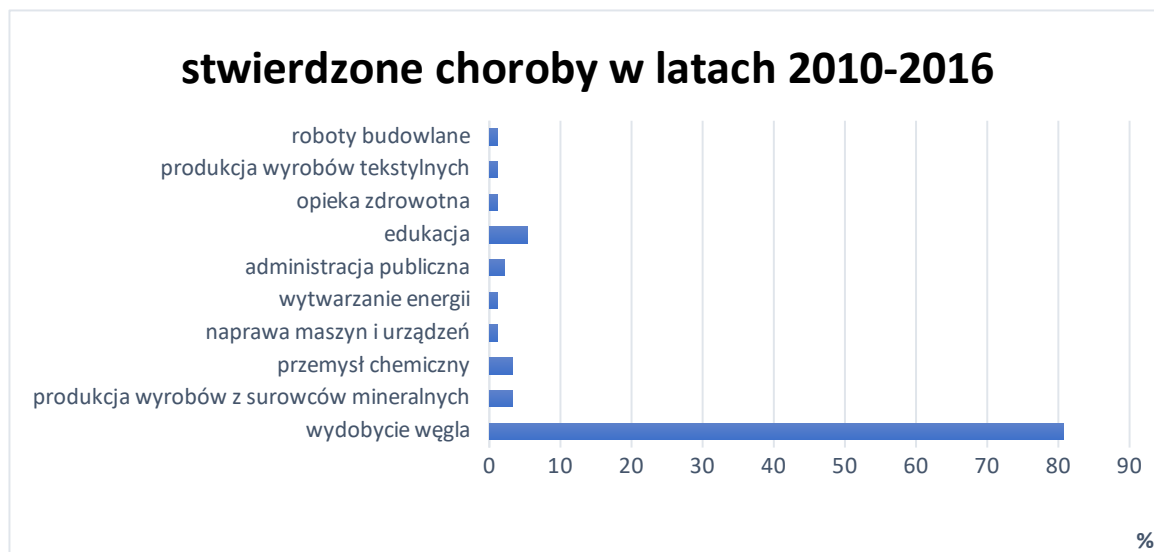
Poniżej, na wykresie 13, przedstawiono analizę obrazującą wiek osób, u których Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie stwierdził choroby zawodowe w latach 2010-2019.



Wykres 13. Analiza obrazująca wiek osób, u których została stwierdzona choroba zawodowa w latach 2010-2019.

W 2019 roku, najwięcej chorób zawodowych stwierdzono u osób w wieku powyżej 60 lat, które zawodowo były narażone na pył kamiennie-węglowy w podziemnych zakładach górniczych.

Na wykresie 14 przedstawiono analizę procentową stwierdzonych chorób zawodowych w zależności od profilu działalności przedsiębiorstwa, w którym zatrudniony był pracownik, na przestrzeni ostatnich lat.



Wykres 14. Analiza ilości stwierdzonych chorób zawodowych w zależności od profilu działalności zakładu w latach 2010-2019

## Podsumowanie:

Liczba podmiotów gospodarczych objętych nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie **wzrosła do 558**. Analizując dane z prowadzonych czynności kontrolnych, w szczególności w zakresie:

a) ochrony pracownika przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy stwierdzono, że:

- wzrosła liczba zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych norm szkodliwych dla zdrowia pyłów;
- zmalała liczba zakładów pracy, w których występują przekroczenia najwyższych dopuszczalnych natężeń szkodliwego dla zdrowia hałasu;
- nieznacznie wzrosła liczba zakładów, w których występuje narażenie pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, co bezpośrednio związane jest z powstaniem nowych podmiotów leczniczych,
- liczba zakładów stosujących czynniki o działaniu rakotwórczym nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego;
- zmalała liczba zakładów pracy, w których stwierdzono nieprawidłowości, pomimo iż ogólna liczba skontrolowanych zakładów była zdecydowanie większa, co może świadczyć o wzroście świadomości na temat konieczności przestrzegania przepisów bhp w zakładach pracy;

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Sekcja Higieny Pracy
---------------------	---

b) nadzoru nad wprowadzaniem i stosowaniem substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych:

- od kilku lat można zaobserwować wzrost liczby podmiotów stosujących i wprowadzających do obrotu chemikalia na terenie miasta Jaworzna;
- tendencja wzrostowa dotyczy również liczby importerów, dalszych użytkowników będących formulatorami oraz producentów chemikaliów;
- zwiększenie liczby kontroli w zakresie nadzoru nad chemikaliami skutkuje zmniejszeniem liczby nieprawidłowości stwierdzanych, na przestrzeni lat, przy wprowadzaniu do obrotu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, na terenie miasta Jaworzna;

c) zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych:

- w 2019 roku nie ujawniono żadnego stacjonarnego punktu sprzedaży środków zastępczych;
- liczba zatruć nieznanymi substancjami chemicznymi, w tym tzw. „dopalaczami”, z roku na rok maleje, a w 2019 roku w Jaworznie nie odnotowano żadnego przypadku;
- na bieżąco prowadzony jest monitoring obiektów, w których - w latach ubiegłych - wprowadzane były do obrotu tzw. „dopalacze” oraz prowadzona jest stała współpraca z Komendą Miejską Policji;

d) stwierdzanych chorób zawodowych:

- liczba stwierdzanych chorób zawodowych w przeciągu ostatnich lat utrzymuje się na podobnym poziomie, natomiast z roku na rok wzrasta liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych. Najczęściej stwierdzane są choroby zawodowe u osób zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych, w szczególności - pylica płuc górników kopalń węgla.

## **Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży**

### **1. Stan sanitarny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży**

**W 2019 roku objętych nadzorem było 107 obiektów dla dzieci i młodzieży, w tym 79 placówek stałych:**

- 7 żłobków,
- 7 klubów malucha,
- 28 przedszkoli,
- 19 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie,
- 3 zespoły szkół, w skład których wchodziły: przedszkola i szkoły podstawowe,
- 12 placówek z pobytem dziennym (świetlice środowiskowe, dom kultury, Ognisko Wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych),
- 3 placówki rekreacyjne – sale zabaw dla dzieci,
- oraz 28 obiektów wypoczynku zimowego i letniego.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku zimowego i letniego.

Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu,
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładów zajęć w wybranych obiektach.

**Ogółem w 2019 roku przeprowadzono 172 kontrole.**

Wydano **8** decyzji merytorycznych oraz **1** opinię sanitarną w tym:

- 3 decyzje represyjne,

- 1 decyzję prolongującą termin realizacji zarządzeń,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

- 2 decyzje zatwierdzające obiekt,
- 2 decyzje dotyczące zwiększenia liczby dzieci w istniejących obiektach,
- 1 opinię zatwierdzającą obiekt.

**Zarządzenia decyzji wydanych w 2019 roku najczęściej dotyczyły:**

- poprawy stanu technicznego budynków: odnowienia zniszczonych ścian i sufitów w salach zajęć i korytarzach, a także doprowadzenia powierzchni posadzki w salach zajęć i parkietu w sali gimnastycznej do należytego stanu sanitarno-higienicznego.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia 5 decyzji wydanych w 2011 r., 2015 r., 2016 r. i 2018 r.

Częściowo zrealizowano zarządzenia 2 decyzji wydanych w 2018 r. W pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2020.

## **2. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha**

Ogółem przeprowadzono 26 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny placówek określa się jako dobry. Własny teren rekreacyjny posiada 6 placówek. Dzieci z Klubu Dziecięcego „Alladyn” w Jaworznie, ul. Olszewskiego 40 mogą korzystać z placu zabaw i piaskownicy wspólnie z dziećmi z Niepublicznego Przedszkola „Alladyn”, mieszącego się pod tym samym adresem. Natomiast Żłobek „Zielone Wzgórze” w Jaworznie, ul. Insurekcji Kościuszkowskiej 58 posiada niewielki własny teren wokół placówki, dający możliwość werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Korzystają z niego również dzieci z Klubu Dziecięcego „Zielone Wzgórze” mieszczącego się pod tym samym adresem. Żłobek Miejski w Jaworznie, ul. 3-Maja 16 posiada własny ogrodzony teren rekreacyjny z możliwością werandowania i zabawy na świeżym powietrzu. Żłobek „Zielone Wzgórze Filia II” w Jaworznie, ul. Matejki 24H posiada własny wydzielony teren rekreacyjny z piaskownicą, znajdujący się kilkanaście metrów od obiektu. Natomiast obiekty mieszczące się pod adresem Jaworzno, ul. Katowicka 31D - Klub Dziecięcy „Mali Artyści” oraz Niepubliczne Przedszkole „Mali Artyści” korzystają ze wspólnego ogrodzonego placu zabaw z piaskownicą.

Pozostałe żłobki i kluby dziecięce na nadzorowanym terenie nie dysponują własnym terenem wokół placówki. Dzieci korzystają z pobliskich miejskich placów zabaw i terenów zielonych.

We wszystkich placówkach zapewniono dla dzieci odpowiednie higieniczne warunki do spożywania posiłków. Wszystkie placówki korzystają z wyżywienia dostarczanego przez firmy cateringową.

### 3. Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 54 kontrole sanitarne. Bieżący stan sanitarny tych placówek ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie warunki do wypoczynku, higienicznego mycia rąk, przechowywania pościeli, odpowiednia temperatura pomieszczeń. Nie było zastrzeżeń dotyczących stanu technicznego. W związku z tym w 2019 roku nie wydano decyzji represyjnych ani decyzji zmieniających termin realizacji decyzji wydanych w poprzednich latach.

#### **Poprawy stanu technicznego w dalszym ciągu wymagają 3 przedszkola:**

- Przedszkole Miejskie Nr 1, ul. Szymanowskiego 10,
- Przedszkole Miejskie Nr 4, ul. Wyzwolenia 4,
- Przedszkole Miejskie Nr 10, ul. Tuwima 6

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

- doprowadzenia do należytego stanu technicznego stolarki okiennej w 2 przedszkolach (Nr 4, 10),
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego ścian w 3 przedszkolach (Nr 1, 4, 10).

**W wyniku prowadzonej działalności uzyskano poprawę stanu sanitarno – higienicznego w 2 przedszkolach**, w których przeprowadzono częściową wymianę stolarki okiennej oraz częściowy remont ścian i sufitów:

- Przedszkole Miejskie Nr 25 w Jaworznie, ul. Mościckiego 25,

oraz generalny kompleksowy remont ścian i sufitów:

- Przedszkole Miejskie Nr 12 Integracyjne w Jaworznie, ul. Fredry 16.

### 4. Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach w 2019 r. przeprowadzono 51 kontroli. Bieżący stan sanitarny ocenia się pozytywnie. Zastrzeżenia dotyczą w większości stanu technicznego.

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli sanitarnych nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną oraz 1 decyzję prolongującą termin realizacji zarządzeń decyzji.



### **Poprawy stanu technicznego wymaga – 11 szkół:**

- Szkoła Podstawowa Nr 3, 4, 5, 6, 8, 15, 16, 17, 18,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2.

### **Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:**

odnowienia zniszczonych ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń, węzłów sanitarnych, doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzek i parkietu na sali gimnastycznej, remontu sufitów i ścian na sali gimnastycznej, częściowej wymiany stolarki okiennej.

**W wyniku prowadzonej działalności poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 3 szkołach**, w których doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego ściany i sufit w korytarzach szkolnych (SP Nr 18, ul. Ks. A. Mrocza 53 c, 43-600 Jaworzno), a także wyremontowano salę gimnastyczną, ściany na korytarzach szkolnych i w węzłach sanitarnych dla dzieci (SP Nr 9, ul SP Nr 19, ul. Kasztanowa 33, 43-600 Jaworzno).

### **Urządzenia sanitarne w szkołach**

Wszystkie obiekty nadzorowane spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Odpowiednią liczbę uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/ lub umywalkę stwierdzono w 22 szkołach (100% ogólnej liczby nadzorowanych szkół).

### **Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach**

Żywnienie prowadzone jest przez 22 stołówek szkolnych, w tym w 17 szkołach posiłki przygotowywane są od surowca, natomiast 5 szkół korzysta z usług firmy cateringowej. Na ogólną liczbę **3 143** wydawanych codziennie obiadów, finansowych przez MOPS, Parafię lub sponsorów prywatnych składało się **94** obiadów, co stanowi **3 %** ogólnej liczby wydawanych obiadów w szkołach.

Codziennie wydawanych przez stołówki II śniadań było – 547.

Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu kanapek, sałatek, owoców w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

W porównaniu do 2018 roku liczba szkół prowadzących żywienie w formie obiadów nie zmieniła się.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

**Akcja „Program dla szkół” czyli „Szkłanka mleka” i „Owoce, warzywa w szkole”**

Akcja „Szkłanka mleka” prowadzona była w 16 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół, co stanowi 86% ogólnej liczby nadzorowanych placówek szkolnych.

Ogółem z akcji „Szkłanka mleka” skorzystało 3 376 uczniów.

Akcja „Owoce i warzywa w szkole” prowadzona była w 14 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół, co stanowiło 77% ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

Ogółem z akcji „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 3336 uczniów klas I - V szkół podstawowych oraz zespołów szkół.

**Badania problemowe w 2019 roku** wykonywane przez pracownika stanowiska ds. dzieci i młodzieży PSSE Jaworzno dotyczyły:

- dostosowania mebli edukacyjnych w szkołach podstawowych w klasach I- III
- rozkładów zajęć
- oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów

rok	ogółem zmierzonych dzieci w szkołach	ocenionych rozkładów
2019	356	142

**Pomiary mebli edukacyjnych i wysokości podkolanowej dzieci** przeprowadzono w następujących szkołach podstawowych: Szkoła Podstawowa Nr 8, 14, 15, dwukrotnie SP 19 oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 2.

Nazwa zakładu	Ogólna	skontrolo -	zmierzonych	siedzących
---------------	--------	-------------	-------------	------------

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

	liczba	wanych	dzieci	nieprawidłowo
Szkoły Podstawowe funkcjonujące samodzielnie	19	5	308	0
Szkoły Podstawowe funkcjonujące w zespołach	3	1	48	0
<b>Razem:</b>	<b>22</b>	<b>6</b>	<b>356</b>	<b>0</b>

W 2019 r. w badanych szkołach dzieci siedziały w meblach dostosowanych do ich wzrostu. W porównaniu do 2018 r. sytuacja w /w zakresie nie uległa zmianie.

#### Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w: **9 placówkach, w tym 7 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie, tj.** Szkoła Podstawowa Nr 3, 9, 11, 14, 17, 19, 21 oraz **w 2 szkołach podstawowych funkcjonujących w zespołach, tj.** w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 1 i Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 3, co stanowiło 32% ogólnej liczby szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół.

W 2019 r. oceniane rozkłady były prawidłowe.

W porównaniu do 2018 r. sytuacja w /w zakresie nie uległa zmianie.

#### Higieniczna ocena rozkładów zajęć za 2019 rok – opracowanie tabelaryczne

Nazwa zakładu	liczba szkół skontrolowanych	liczba szkół badanych	skontrolowanych oddziałów	stwierdzono nieprawidłowych
Szkoły Podstawowe (samodzielne)	19	7	90	0
Szkoły Podstawowe (w zespołach)	3	2	52	0
<b>Razem:</b>	<b>22</b>	<b>9</b>	<b>142</b>	<b>0</b>

### **Pomiary obciążenia uczniów ciężarem tornistrów**

W ramach profilaktyki wad postawy i chorób układu ruchu przeprowadzono akcję pod hasłem „Lekki Tornister” w 15 szkołach podstawowych na terenie nadzorowanym. Łącznie wykonano 2 673 pomiary. Program ma na celu przeprowadzenie badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów oraz uzyskanie informacji na temat skali nieprawidłowości dotyczących prawidłowej wagi tornistra. Wyniki przeprowadzonych w toku kontroli pomiarów zostały przedstawione dyrekcji szkół. W przypadku wyników nieprawidłowych zalecono dyrekcji rozmowę z wychowawcami oraz rodzicami uczniów poszczególnych klas, a także w celu szkoleniowo-edukacyjnym przekazano plakaty dotyczące akcji „Lekki tornister” oraz ulotki dotyczące profilaktyki wad postawy.

Wszystkie obiekty szkolne zapewniają uczniom wyznaczone miejsce do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych (własne indywidualne szafki szatniowe, regały w sali zajęć).

### **Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach**

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. Placówki, które posiadały na stanie substancje i mieszaniny chemiczne posiadają aktualny spis tych substancji oraz ich karty charakterystyk.

### **Sale gimnastyczne**

Zastępczą salę gimnastyczną, bez zaplecza sanitarnego posiada 1 szkoła - Szkoła Podstawowa Nr 9. W 3 szkołach warunki do prowadzenia zajęć WF są niewystarczające, pomimo posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (zajęcia odbywają się również na korytarzu):

- Szkoła Podstawowa 15 Jaworzno, ul. Leśna 49,
- Uniwersytecka Katolicka Szkoła Podstawowa, ul. Chopina 40,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1) Jaworzno, ul. Matejki 3.

### **Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach**

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk.

W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

### **Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w szkołach**

W roku 2019 pracownicy Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach, a także

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Higiena Dzieci i Młodzieży
---------------------	---

pracownicy akredytowanych laboratoriów powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w salach zajęć w dwóch placówkach szkolnych:

- Szkole Podstawowej Nr 11, ul. Sobieskiego 61,
- Szkole Podstawowej Nr 21, ul. Zwycięstwa 30.

Oceną objęto zarówno sale lekcyjne, salach gimnastyczne oraz innych pomieszczenia dydaktyczne, a także trakty komunikacyjne szkół.

Wyniki pomiarów oświetlenia sztucznego przeprowadzonych w latach 2018 – 2019 przedstawiają się następująco:

### Oświetlenie sztuczne

Rodzaje placówek	Oświetlenie sztuczne			
	Liczba skontrolowanych pomieszczeń		Liczba i procent pomieszczeń, w których stwierdzono oświetlenie niezgodne z normą	
	2018	2019	2018	2019
<b>Przedszkola</b>	0	0	0	0
<b>Szkoły podstawowe</b>	19	30	17(89%)	30(100%)
<b>Gimnazja</b>	0	0	0	0
<b>Zespoły szkół</b>	17	0	16(94%)	0
<b>Inne placówki</b>	0	0	0	0
<b>Razem</b>	<b>36</b>	<b>30</b>	<b>33(91%)</b>	<b>30(100%)</b>

## **Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym i placówkami rekreacyjnymi**

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 21 kontroli.

Bieżący nadzór wykazał 2 obiekty w złym stanie technicznym, w tym jeden obiekt również w złym stanie higieniczno-sanitarnym. W porównaniu z rokiem 2018 r. sytuacja higieniczna oraz techniczna w obiektach z pobytem dziennym i placówkach rekreacyjnych pogorszyła się.

## **5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży**

W okresie ferii zimowych i letnich zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii.

Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 431 dzieci. W 14 placówkach zapewnione było dożywianie.

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 20 kontroli.

We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne.

Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

Ponadto w świetlicach środowiskowych w okresie wakacji i ferii zimowych były organizowane zajęcia dla dzieci: zabawy, gry, konkursy, wycieczki, wyjazdy do kina, na basen.

## **Podsumowanie i wnioski**

Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie.

Stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie.

Współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze.

W 2019 r. w całości zrealizowanych zostało 5 decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, w tym:

- 1 z 2011 r.

- 1 z 2015 r.

- 1 z 2016 r.

- 2 z 2017 r.

Natomiast częściowo zrealizowane zostały zarządzenia 2 decyzji:

- 2 z 2018 r.

Celem dalszej poprawy warunków sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych należy:

1. Systematycznie prowadzić bieżące i kapitalne remonty w obiektach.
2. Uwzględnić w planach wieloletnich dalszą poprawę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.
3. Doposażyć szkoły w meble edukacyjne z certyfikatem dostosowane do wzrostu dzieci.
4. Doposażyć szkolne sale chemiczne w odpowiedni sprzęt, certyfikowane meble do przechowywania chemikaliów oraz substancje chemiczne.

## ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Należą do nich:

### **1. Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego**

W 2019 r. uzgodniono jeden projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu: Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w Jaworznie, dla terenu górniczego „Byczyna” (zmiana mpzp) obejmuje obszar o powierzchni ok. 0,3 ha stanowiącej niezagospodarowane dotychczas tereny położone na południe od drogi krajowej nr 79. Część terenu zieleni izolacyjnej oznaczonej Zi01 przeznacza się na teren usług oznaczony U08 oraz część terenu drogi publicznej w klasie główna ruchu przyspieszonego oznaczona symbolem KDGP01 przeznacza się na teren drogi publicznej w klasie główna ruchu przyspieszonego KDGP03. Celem wprowadzonej zmiany jest przywrócenie poprzedniego ustalenia planistycznego z dnia 31 maja 2010 r., który miał ustaloną nieruchomość pod zabudowę usługową.

Został zaopiniowany zakres i stopień szczegółowości informacji dla „projektu zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna” oraz zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wojska Polskiego –Północ” w Jaworznie. Plan obejmuje obszar o powierzchni ok. 270 ha lasów zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe, zlokalizowany w północno-zachodniej części miasta, w jednostce strukturalnej miasta „Tereny przemysłowe – zachód”, na południe i zachód od przebiegu drogi krajowej nr 79 (ciąg ulic: Orłąt Lwowskich i Obrońców Września 1939 roku, tzw. Droga Przemysłowa) oraz na wschód od drogi krajowej S1 (Wschodnia Obwodnica GOP).

Przedmiotem planu jest rozwój terenów inwestycyjnych oferowanych pod działalność gospodarczą (produkcja, usługi) w obszarze dobrze skomunikowanym, w sąsiedztwie terenów gospodarczych, w niedalekiej odległości od elektrowni, w rejonie izolowanym od zabudowy mieszkaniowej.

**STUDIUM** Zakres zmian studium obejmuje zmiany w ustaleniach tekstowych dla: „U/Z - obszary usług z zielenią urządzoną”, „R, Rmu, Rr - obszary rolne”. Ponadto wprowadzono nowy kierunek przeznaczenia „ZLup1, ZLup2 - obszary leśne - strategiczne rezerwy dla funkcji gospodarczej”, które stanowią rezerwy na cele inwestycji o szczególnym znaczeniu dla utrzymania funkcji gospodarczych miasta Jaworzna oraz dla reindustrializacji regionu zlokalizowanych w strategicznych obszarach rozwojowych („Zachodnim” i „Południowym”).



Dokonano też korekty w zakresie parametrów i wskaźników urbanistycznych dla wybranych obszarów o różnych kierunkach przeznaczenia (MN, MW, UMW, U, U/Z i ITK).

Studium wskazuje tereny wymagające szczególnych zasad zagospodarowania m.in.:

- 1) tereny wskazane do rekultywacji, obejmujące: składowiska odpadów niebezpiecznych, osadniki pogórnice, składowisko odpadów pogórnich, piaskownie, składowisko odpadów komunalnych,
- 2) obszary, na których mogą znajdować się odpady niebezpieczne Zakładów Chemicznych Organika-Azot, studium wskazuje na konieczność wyeliminowania zmian w zagospodarowaniu przestrzennym mogących prowadzić do zwiększenia ryzyka ekologicznego, w postaci ekspozycji ludzi na działanie substancji toksycznych lub skażenia zbiorników wód podziemnych,
- 3) obszary o skomplikowanych warunkach gruntowych obejmujące strefy wokół nieczynnych wyrobisk mających połączenie z powierzchnią (szybów, szybków i sztolni upadowych) oraz
- 4) obszary zagrożone deformacjami nieciągłymi związanymi z historyczną płytą eksploatacją górniczą.

Projekt zmiany studium nie przewiduje znaczącego przyrostu nowych terenów inwestycyjnych, który mógłby skutkować istotnym zwiększeniem emisji zanieczyszczeń do atmosfery w skali miasta. Prognozowany wpływ na powierzchnię ziemi wiąże się głównie ze zmianami w ukształtowaniu (rzeźbie) terenu i przekształceniami pokrywy glebowej związanymi z procesem zabudowy terenu. Procesy budowlane będą się odbywać przeważnie na gruntach stanowiących użytki rolne (głównie niskich klas bonitacyjnych) lub terenach zdegradowanych podlegających rekultywacji. Większość zmian kierunków zagospodarowania terenu nie wpłynie istotnie na krajobraz, gdyż nowe funkcje (mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne) wprowadzać się będzie w obrębie mało wartościowego krajobrazu kulturowego lub będą stanowić tylko drobne uzupełnienie istniejącego układu urbanistycznego. Istotniejszy wpływ na krajobraz może wystąpić w jednostkach krajobrazowych w Dobra-Byczyna-Jeleń i Ciężkowice, gdzie część terenów rolnych może ulec przekształceniu, głównie w kierunku funkcji mieszkaniowej, co może sprawić, że krajobraz będzie mniej harmonijny, niż dotychczas.

Największym zagrożeniem dla krajobrazu może być wprowadzenie funkcji ogrodów działkowych na terenach rolnych w Dobrej.

Obecna i planowana eksploatacja kopalni, zgodnie z ustaleniami studium, winna być prowadzona w sposób eliminujący: możliwość zakłócania stosunków wodnych, chronionych siedlisk przyrodniczych lub ostoj chronionych gatunków roślin i zwierząt, zmniejszanie możliwości retencji Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, zagrożenia zbiorników wód podziemnych przenikaniem zanieczyszczeń ze składowisk odpadów.

Projekt studium zawiera liczne ustalenia mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. Dotyczą one obszarów o wiodącej funkcji przyrodniczo – krajobrazowej i rolniczo – leśnej, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony wód, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem oraz promieniowaniem elektromagnetycznym, a także ochrony przeciwpowodziowej.

Wg informacji uzyskanych w Urzędzie Miejskim w Jaworznie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest objętych 69,9% powierzchni terenu objętego nadzorem PPIS w Jaworznie.

W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2019 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał tylko 7 uzgodnień dla warunków zabudowy w formie pisma.

Uzgodnienia dotyczyły inwestycji prywatnych takich jak: budowa, rozbudowa, przebudowa budynków mieszkalnych jednorodzinnych, garażu.

## **2. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych**

*Pierwszym etapem na drodze postępowania w sprawie decyzji środowiskowej jest zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływania na środowisko – w 2019 roku zostało wydanych 11 opinii.*

W 8 przypadkach odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu, w pozostałych 3 przypadkach wydano opinie w sprawie konieczności jego sporządzenia i zakresu raportu zgodnego z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. – o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018r, poz. 2081 z późn. zm.).

Opinie o braku konieczności sporządzenia raportu wydane zostały dla następujących przedsięwzięć:

- przetwarzanie odpadów o grubości od 10 mm do 100 mm w przecinarce przewodów dla Zakładu S.A.K. „ZŁOM” s.c. przy dz. nr 2/8, obr. 17c,
- budowa instalacji do produkcji betonu wraz z obiektami towarzyszącymi i infrastrukturą techniczną na terenie AZOT BIZNES Park dz. nr 24/8, obr. 270,
- rozbudowa istniejącej stacji paliw „Circle K” o zbiornik Adblue wraz z instalacjami podziemnymi oraz przyłączeniami mediów do sieci wewnątrzzakładowych przy Al. Piłsudskiego 55,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	---

- instalacja zbiornika Adblue o pojemności 10 m<sup>2</sup> przy ul. Krakowskiej,
- instalacja do termicznego przekształcania w celu odzysku energii z odpadów innych niż niebezpieczne na terenie Zakładu FUD-MEN przy ul. Bukowskiej 12,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Wilkoszyn i Jeziorki w Jaworznie,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej z pompownią sieciową oraz sięgaczami zakończonymi korkiem na granicy działki prywatnej i drogowej w osiedlu Cezarówka Dolna w Jaworznie,
- budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami do budynków oraz sieci kanalizacji sanitarnej w osiedlu Cezarówka Górna w Jaworznie.

Wydano opinie o konieczności sporządzenia raportu dla następujących przedsięwzięć:

- zakład przetwarzania odpadów z pianki poliuretanowej w Jaworznie przy ul. Solskiego 11 na działce 8/7, obr. 89,
- zbieranie i przetwarzanie odpadów inne niż niebezpieczne przez RECOVERY GREEN RECYKLING Sp. z o.o. w Jaworznie na działce nr 24/9,
- budowa Zakładu produkcji karmy dla zwierząt domowych wraz z częścią administracyjno – biurową przy ul. Lema na działce nr 131 w obr. 153.

*Drugim etapem postępowania jest* wydanie uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanego przedsięwzięcia.

W 2019 r. były wydane 4 **uzgodnienia** przed wydaniem decyzji środowiskowej:

- **pierwszym przedsięwzięciem** była inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 80 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71) dotycząca „**Zakładu przetwarzania odpadów z pianki poliuretanowej w Jaworznie**”. Przedmiotowe przedsięwzięcie będzie polegało na przetwarzaniu odpadów z pianki poliuretanowej (odpady o kodach 15 01 02, 07 02 13, 16 01 19 oraz 17 02 03) o maksymalnej zdolności przetwarzania odpadów 605Mg rocznie. Produktem końcowym procesu będą bloki i formatki pianki poliuretanowej, które będą miały zastosowanie do przemysłu meblarskiego, jako maty wygłuszające, materace sportowe, pod panele oraz poduszki kompensacyjne. Proces produkcji obejmować będzie następujące etapy: rozdrabnianie pianki, klejenie, mieszanie, utwardzanie na prasie, pod mieszalnik, do której wysypywany będzie granulatu pianki zmieszany razem z klejem. Suszenie bloków odbywać się będzie za pomocą przepływu powietrza, a następnie ich cięcie. Wydajność maksymalna instalacji przetwarzania odpadów wynosi 150 kg/h (605 Mg/rok). Najbliższa zabudowa mieszkaniowa oddalona jest od planowanego przedsięwzięcia o ok. 25,0 m. W fazie eksploatacji zakładu emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego związana będzie z procesami produkcyjnymi oraz przejazdem pojazdów ciężarowych po terenie zakładu. Emisja z procesów produkcyjnych dotyczy następujących etapów: rozdrabniania, mieszania granulatu pianki z klejem oraz utwardzania na prasie pod wpływem ciśnienia, temperatury

i pary wodnej. Według raportu nie przewiduje się przekroczeń obowiązujących norm jakości powietrza dla emitowanych substancji.

- **drugie przedsięwzięcie** to inwestycja z § 2 ust. 1 pkt. 41 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71), dotycząca „**Zakładu produkcji granulatów i kruszyw**” dla KOP-EKO Szczepan Trzupek, przy ul. Martyniaków na działce nr 79/3 obr. 165. Maksymalna wydajność instalacji wyniesie 98 000Mg/rok stabilizatu. Najbliższa zabudowa mieszkalna oddalona jest od planowanej inwestycji o ok. 700 m. Proces polegał będzie na kombinacji chemicznej, stabilizacji substancji szkodliwych zawartych w odpadach poprzez trwałe przekształcenie substancji rozpuszczalnych w nierozpuszczalne i zestaleniu przy użyciu spoiw hydraulicznych z wykorzystaniem ich właściwości. W wyniku odzysku odpadów na instalacji do zestalania popiołów i żużli powstawać będzie stabilizat w postaci granulatu. Ostateczny produkt będzie wykorzystany jako materiał do budowy dróg. Wszystkie surowce wykorzystywane w instalacji do zestalania pyłów i żużli będą dostarczane na teren Zakładu pojazdami samochodowymi. Odpady w postaci żużli będą przewożone luzem lub w odpowiednich pojemnikach. Pyły i cement będą przetrzane pneumatycznie bezpośrednio do silosu, natomiast środki chemiczne będą rozładowywane bezpośrednio do specjalnych zbiorników.
- **trzecie przedsięwzięcie** to inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 92, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71), dotycząca „**Adaptacji istniejącego budynku produkcyjno-magazynowego do pełnienia funkcji hali rozbioru i pakowania mięsa, powierzchni magazynowych oraz zaplecza biurowego i socjalnego**” planowanego do realizacji w Jaworznie przy ul. Jana Matejki 46. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, teren inwestycji położony jest na terenie usługowo - produkcyjnym, magazynów i usług. Adaptacja budynku po byłej piekarni będzie polegać remoncie i zmianie funkcji budynku na powierzchnię magazynową porcji mięsnych, o wydajności: rozbiór świeżego mięsa wieprzowego i wołowego – 30 ton/tygodniowo, drobiowego - 180 ton/tygodniowo, produkcja - rozbiór mięsa białego i czerwonego wyniesie - 210 ton/tygodniowo.
- **czwarte przedsięwzięcie** to inwestycja z § 3 ust. 1 pkt. 80, rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 09 listopada 2010 r. – w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U z 2016 poz. 71), dotycząca „**Lokalizacji instalacji do sporządzania mieszanek odpadów innych niż niebezpieczne w kierunku wytworzenia paliwa alternatywnego, w celu przygotowania ich do dalszego wykorzystania – instalacja do przetwarzania odpadów innych niż niebezpieczne**” planowanego do realizacji w Jaworznie przy ul. F. Chopina 100G przez firmę CLIF Sp. z o. o. z siedzibą w Skawinie. Najbliższa zabudowa mieszkaniowa mieści się w odległości 50 m od instalacji, w obszarze produkcja i usługi. Inwestycja mieści się na terenie Zakładów Chemicznych „Organika Azot” S.A. Planowane przedsięwzięcie polegać będzie na lokalizacji w istniejącej hali, instalacji do przerobu odpadów stałych innych niż niebezpieczne. Instalacja w niniejszym opracowaniu określona jest jako MSW, czyli

mieszanina odpadów stałych innych niż niebezpieczne o właściwościach zgodnych z charakterystyką paliwa alternatywnego 19 12 10 (odpady palne MSW). Urząd Miejski w Jaworznie odmówił wydania decyzji z uwagi na nieprawidłową gospodarkę odpadami tej firmy.

### 3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 16 dokumentacji projektowych**, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym 3 uzgodnień negatywnych. Uzgodnienia dotyczyły takich inwestycji jak: budynki produkcyjne (do produkcji betonów, do produkcji środków ochrony roślin, budynek biurowo-produkcyjny-projekt zamienny), oraz lokale gastronomiczne (2szt.), drobna produkcja garmażeryjna z cateringiem (2szt.), gabinety fryzjerskie i kosmetyczne (4 szt.), prywatny gabinet fizjoterapii.

### 4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów

**Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów** i dokonywane odbiory w związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub jego części, modernizacją technologii, itp. W ramach działalności Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego zostały przeprowadzone **88 kontrole, w tym 3 w trakcie budowy.**

W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **42 obiektów** i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej, w tym wydano 2 **stanowiska** jako sprzeciw na użytkowanie obiektu. W oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru i wydano **35 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno – higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów.

Obiekty, które podlegają nadzorowi bieżącemu były kontrolowane i dopuszczone do użytku przy współdziałaniu nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji, dokonywane są one w przypadkach innych niż pozwolenie na budowę.

Dopuszczone do użytkowania obiekty to:

- obiekty żywnościowo żywieniowe: sklepy ogólnospożywcze, lokale gastronomiczne, punkty małej gastronomii (tj. kebab, zapiekanki, pizzerie, sushi, modernizowana kuchnia stołówki przy istniejącej szkole podstawowej),
- obiekty służby zdrowia: dwie przychodnie, 3 prywatne indywidualne gabinety lekarskie, gabinet fizjoterapii,
- obiekty będące pod nadzorem higieny komunalnej tj.: zakłady kosmetyczne, fryzjerskie, klub fitness, przychodnia POZ-tu,
- modernizowane przedszkole i trzy żłobki, modernizowana kuchnia w szkole,

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	---

- obiekty produkcyjne tj. obiekty związane z energetyką (budowa bloku energetycznego, pompowni), z górnictwem (oczyszczalnia ścieków - kopalnia Piłsudski),
- budynki mieszkalne wielorodzinne.
- obiekty przemysłowe: produkcja kosmetyków i suplementów diety, suszarnia drewna

W roku 2019 najczęściej otwieranymi obiektami przez mieszkańców Jaworzna były obiekty usługowe fryzjersko-kosmetyczne oraz obiekty typu przemysłowego tj. hale produkcyjne, magazynowo-produkcyjne, obiekty usługowe dotyczące obsługi samochodowej, laboratorium (przy produkcji kosmetyków).

W trakcie kontroli obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego spotykają się z nieprawidłowościami, związanymi z brakiem lub nieprawidłowo wykonaną wentylacją w obiekcie, brakiem punktów wodnych – zasadniczo z brakiem zgodności wykonania obiektu z dokumentacją projektową. Nadal podczas odbiorów napotykana jest sytuacja, że obiekt zgłaszany jest do odbioru, podczas gdy na terenie inwestycji trwają jeszcze prace wykończeniowe. Wówczas odstępowano od czynności kontrolnych.

W trakcie odbiorów obiektów zwracano uwagę na rozwiązania techniczno – użytkowe, w szczególności na realizację obiektów zgodnie z uzgodnioną dokumentacją projektową. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki dla pobytu ludzi, warunki pracy, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Zostało wydanych **88 decyzji płatniczych** za czynności związane z kontrolami do opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i uzgodnieniami dokumentacji projektowej.

Wydanie decyzji poprzedzane było wydaniem zawiadomienia, co zostało wskazane w MZ (w poz. 38). W poz. 29 działu II MZ-45 znajdują się pozycje wydane przez sekcję HK i sekcję Epidemiologii o spełnieniu wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą – w 2019 roku wydano **3 stanowiska**.

## Współpraca z innymi organami

- Urząd Miejski w Jaworznie Wydział Urbanistyki i Architektury – wyrażanie opinii w związku ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczeń oraz Wydział Ochrony Środowiska i Rolnictwa –uzgadnianie decyzji środowiskowych dla planowanych inwestycji. Współpraca układa się poprawnie.
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego – w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych przesyłane są wydawane stanowiska w oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane. W 2019 roku było wydanych **42 stanowisk z art. 56 prawo budowlane** (w tym dwa sprzeciwy).

## Podsumowanie

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	---

Z tabelarycznego zestawienia wynika, iż nie wzrosła liczba uzgodnionych dokumentacji projektowych w 2019 r. Większość dokumentacji projektowych, które były przedstawiane podczas odbiorów posiadała uzgodnienia pod względem sanitarno-higienicznym, dokonywane przez rzeczoznawców d/s. sanitarnohigienicznych. W 2019 r. ilość przeprowadzonych kontroli sanitarnych związanych z odbiorami wzrosła w stosunku do roku 2018 – o 23 kontrole (20%).

Najwięcej obiektów, które były odbierane to zakłady fryzjerskie i kosmetyczne. Na terenie Miasta Jaworzna dominującym kierunkiem były obiekty handlowe związane z gastronomią. Zostały zgłoszone również inwestycje związane z górnictwem (szyb Grzegorz) oraz energetyką (budowa bloku energetycznego). W zakresie obiektów żywnościowych były to oprócz sklepów, także punkty gastronomiczne, drobne wytwórstwo (pizzerie, pączkarnie), modernizowane stołówki przy szkołach i przedszkolach.

Liczba wydanych stanowisk do procedury związanej z uzgodnieniami przed decyzją środowiskową wydawaną przez Urząd Miasta Jaworzna jest porównywalna w stosunku do lat poprzednich. W 2019r. zajęto 11 stanowisk, a w 2018r. 13 stanowisk, dot. wyrażenia opinii o konieczności sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko i jego zakresie. Zajęto także 4 stanowiska odnośnie decyzji środowiskowej, w tym 3 były związane z gospodarką odpadami.

Tabela: Podsumowanie pracy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2019 roku i porównanie do roku poprzedniego 2018

Zadania ZNS	2018r.	2019r.
Uzgodnienia studium, zakres i stopień szczegółowości, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	8	4
Warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego	8	8
Uzgadnianie dokumentacji projektowej	22	16
Konieczność sporządzenia i zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko	13	11
Uzgodnienia przed decyzją środowiskową	4	4
<b>Przeprowadzone kontrole</b>	<b>65</b>	<b>88</b>
Odbiory nowopowstających obiektów	<b>62</b>	<b>73</b>
Inne pisma, opinie	88	142
Ogółem wydane stanowiska	205	258

Tabela: Wykaz inwestycji realizowanych na poszczególnych etapach w 2019 r.

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	---

<b>lp</b> <b>.</b>	<b>Rodzaj obiektu</b>	<b>Liczba uzgodnień dot. uwarunko wań środowisk owych</b>	<b>Liczba uzgodnionych projektów</b>	<b>Liczba odbioró w ogółem</b>	<b>Liczba odbiorów dokonanych za pierwszym razem</b>
-----------------------	-----------------------	---	--	--	--



PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny
---------------------	---

1.	obiekty sportu i rekreacji, jak: stadiony, amfiteatry, skocznie i wyciągi narciarskie, kolejki linowe, odkryte baseny, zjeżdżalnie	0	0	0	0
2.	budynki sportu, rekreacji, jak: hale sportowe, widowiskowe baseny kryte,	0	0	0	0
3.	budynki kultury: teatry, opery, kina, muzea, galerie sztuki, biblioteki, archiwa, domy kultury, sale koncert.	0	0	0	0
4.	szkoły nowe	0	0	0	0
5.	szkoły modernizowane lub przebudowywane (zaplecze sportowe, sala gimnastyczna)	0	0	0	0
6.	przedszkola nowe publiczne i niepubliczne	0	0	1	1
7.	przedszkola publiczne i niepubliczne - modernizowane lub przebudowywane	0	0	0	0
8.	punkty przedszkolne	0	0	0	0
9.	cmentarze	0	0	0	0
10.	krematoria	0	0	0	0
11.	obiekty zamkniętej służby zdrowia i inne zakłady, w których są świadczone całodobowe świadczenia medyczne	0	0	0	0
12.	obiekty zamkniętej służby zdrowia i inne zakłady, w których są całodobowe świadczenia med. modernizowane lub przebudowywane	0	0	0	0
13.	przychodnie	0	0	2	2
14.	prywatne gabinety lekarskie	0	0	3	3
15.	zakłady rehabilitacji, gabinety rehabilitacji	0	1	0	0
16.	laboratoria diagnost. i mikrobiologiczne	0	0	0	0
17.	apteki i punkty apteczne	0	0	1	1

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny			
---------------------	---	--	--	--

18.	żłobki (nowe i modern.), klub malucha	0	0	4	3
19.	obiekty administracji publ.	0	0	0	0
20.	budynki zakwaterowania turystycznego i rekreacyjnego jak: hotele motele, pensjonaty, domy wypoczynkowe	0	0	0	0
21.	budynki biurowe, biurowo-socjalne i konferencyjne	0	0	3	3
22.	zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biol. i studia tatuażu, fitness	0	4	14	14
23.	stołówki (w tym szkolne, modernizowane)	0	1	1	1
24.	restauracje (w tym moderniz. istniejących), Burger-King	0	2	2	2
25.	bary szybkiej obsługi, pizzeria, catering, prod. gastronomiczna ze sprzedażą	0	2	7	6
26.	centra handlowe	0	0	1	1
27.	obiekty handlowe i usługowe zw. z żywnością, cukiernie, pączkarnie	0	0	10	10
28.	pralnie	0	0	0	0
29.	zakłady protetyczne	0	0	1	1
30.	sklepy medyczne (w tym zielarsko-medyczne)	0	0	0	0
31.	laboratoria przemysłowe	0	0	1	1
32.	warsztaty rzemieślnicze, stacje obsługi pojazdów, salon samochodowy z serwisem	0	0	0	0
33.	obiekty przemysłowe, jak: budynki produkcyjne, produkcja kosmetyków i suplementów diety, suszarnie drewna, wytwórnice, hale usługowo-magazynowe	0	3	7	7
34.	stacje paliw i gazu LPG	0	0	0	0
35.	rzeźnie, rozbiór mięsa i przetwórstwo, zakłady przetwórstwa	1	0	1	1

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny				
---------------------	---	--	--	--	--

	spożywczego				
36.	inwestycje związane z gospodarką odpadami	3	0	0	0
37.	składowiska odpadów, działania naprawcze związ. ze składowiskiem odpadów	0	0	0	0
38.	sieci kanalizacji, wodociąg.	0	0	0	0
39.	oczyszczalnie ścieków i stacje uzdatniania wody	0	0	1	1
40.	inwestycje drogowe	0	0	0	0
41.	Usługi oświatowe - szkoły dla dorosłych	0	0	0	0
42.	obiekty handlowe nie związane z żywnością	0	2	7	7
43.	Inwestycje związane z energetyką (pompownie)	0	0	4	4
44.	inwestycje związane z górnictwem (kopalnia)	0	0	4	4
45.	budynki wielorodzinne, dom parafialny (mieszkalny)	0	0	2	2

## OŚWIATA ZDROWOTNA

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2019 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej.

Podjęmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych.

W 2019 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były następujące programy oraz akcje prozdrowotne:

### **1. Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!”**

Celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych oraz ich rodziców i opiekunów. W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 16 szkołach podstawowych oraz z udziałem 2356 uczniów.

Program w placówkach szkolnych realizowano z wykorzystaniem różnych form zajęć: np. układanie jadłospisów zgodnie z zasadami zbilansowanej diety, przyrządzanie surówek, kanapek, wyciskanie soków, prelekcje, rajdy piesze i rowerowe, spotkania z ekspertami z zakresu żywienia. We współpracy z Sekcją Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku zorganizowane zostało szkolenie dla koordynatorów szkolnych programu.

### **2. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV**

zasadnicze działania:

- organizacja konkursu „Wiedzy o HIV/AIDS” w I Liceum Ogólnokształcącym. Konkurs adresowany jest do uczniów klas VIII szkół podstawowych.

- organizacja punktów informacyjno-edukacyjnych pracownika PSSE Jaworzno w: Zespole Szkół Ogólnokształcących, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworznie, Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie. Prowadzono rozmowy indywidualne, informowano o możliwości wykonania anonimowych i bezpłatnych testów na

PSSE w Jaworznie	Ocena stanu sanitarnego miasta Jaworzna w 2019 r. Oświata Zdrowotna
---------------------	--

obecność wirusa HIV, rozdawano ulotki tematyczne. Realizacja projektu „HIV/AIDS- chcę wiedzieć więcej” w 6 placówkach: I, II oraz III Liceum Ogólnokształcącym, Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Działaniami objęto 4750 osób.

### **3. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”**

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych i jest adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2018/2019 program realizowało 7 placówek. Edukacją objęto 381 uczniów oraz 300 rodziców.

### **4. Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”**

W ramach Profilaktycznego programu w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych substancji psychoaktywnych realizowano kampanię społeczną pod hasłem „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, celem której jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Główną grupą docelową kampanii są kobiety w wieku prokreacyjnym, ciężarne oraz ich rodziny i bliscy. W ramach realizacji kampanii zorganizowano 21 punktów edukacyjno-informacyjnych. Łącznie akcją objęto 8910 osób.

### **5. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”**

Jest to program profilaktyki uniwersalnej bazujący na metodach aktywizujących, adresowany do młodzieży gimnazjalnej. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W roku szkolnym 2018/2019 w programie wzięło udział 12 szkół. Realizację programu poszerzono o dodatkowe działania takie jak: prezentacje, wykłady, akcje, konkursy plastyczne pikniki szkolne oraz projekcje filmów. Edukacją objęto 7431 osób w tym 925 uczniów.

## **6. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”**

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Grupą docelową do której skierowany jest nowy program, są dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). W roku szkolnym 2018/2019 program realizowało 10 placówek. Edukacją objęto 496 uczniów oraz 420 rodziców.

## **7. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”**

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem głównym programu jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Zajęcia dla dzieci prowadzone są przez nauczycieli przedszkolnych i poruszają następujące zagadnienia:

- prawidłowe odżywianie – ph., „Żywienie na wagę zdrowia”
- aktywność fizyczna – ph., „Żywienie na wagę zdrowia”
- higiena rąk/profilaktyka chorób zakaźnych – ph., „Szkoła czystych rąk”
- promieniowanie słoneczne – ph., „Brązowo, ale czy zdrowo?”
- rodzaje dymów oraz ich unikanie (szczególnie papierosowego) – ph., „Czyste powietrze wokół nas”

W ramach programu przeprowadzono szkolenie koordynatorów szkolnych programu. W szkoleniu wzięło udział 13 osób. W roku szkolnym 2018/2019 wojewódzki projekt pn. „Klub Zdrowego Przedszkolaka” działaniami objął 4739 osób.

## **8. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”**

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest wzrost wiedzy uczniów szkół ponadgimnazjalnych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 6 placówkach. Edukacją objęto 552 uczniów. O programie poinformowano 400 rodziców.

## **9. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”**

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Adresatami programu są uczniowie I klas szkół ponadgimnazjalnych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W roku szkolnym 2018/2019 program realizowany był w 5 placówkach.

Edukacją objęto 476 uczniów, 622 rodziców oraz 79 nauczycieli.

## **10. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia**

W 2019 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Popularyzowanie Uniwersalnej Opieki Zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem podstawowej opieki zdrowotnej”.

### ***zasadnicze działania:***

W ramach Światowego Dnia Zdrowia przeprowadzono pogadanki, prelekcje, wykłady w Szkole Podstawowej nr 9, Szkole Podstawowej nr 3, Szkole Podstawowej nr 17, Szkole Podstawowej nr 18, Szkole Podstawowej nr 14, Przedszkolu Miejskim nr 19 oraz w Świetlicy „Cichy kącik”. W ramach realizacji Światowego Dnia Zdrowia przeprowadzono łącznie 7 pogadanek, prelekcji w których wzięło udział 1068 osób, Zorganizowano punkty informacyjno-edukacyjne, wystawy, konkursy a także zamieszczono informacje na stronie internetowej PSSE Jaworzno. Działaniami objęto łącznie 3340 osób.

## **11. Akcja wojewódzka Dopalacze – Wypalacze „groźne narkotyki”**

Celem podjętych działań jest profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia dzieci i młodzieży. W ramach realizacji zorganizowano 29 akcji, 4 pogadanki oraz 1 wystawę materiałów edukacyjno-informacyjnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie. Działaniami objęto łącznie 22382 osób.



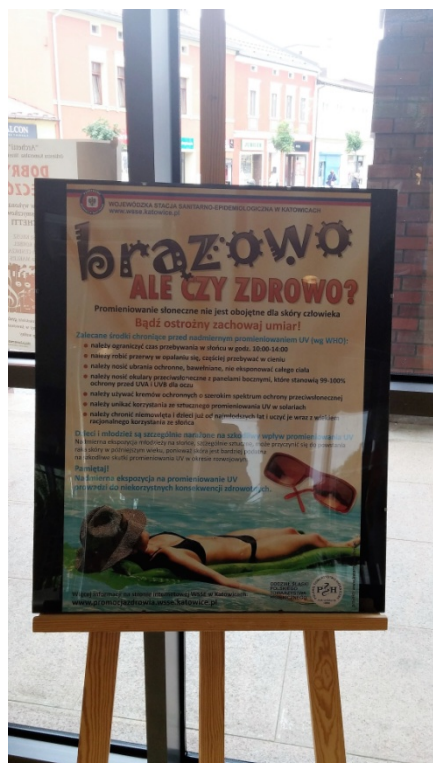
Wystawa w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie.

## 12. „Brązowo, ale czy zdrowo?”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. W ramach realizacji zorganizowano 9 akcji, 8 pogadanek, 1 poradę z partnerami, oraz wystawę materiałów edukacyjno-informacyjnych w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jaworznie.



Działaniami objęto łącznie 16256 osób.



Wystawa w MBP Jaworzno

### 13. Akcja „Znamię! Znam je?”

Celem akcji jest budowanie świadomości czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży oraz upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Adresatami działań są uczniowie szkół ponadpodstawowych.

#### *zasadnicze działania:*

- przedstawienie oferty dyrektorom szkół ponadpodstawowych
- narady z koordynatorami
- dystrybucja materiałów edukacyjnych;

W roku szkolnym 2018/2019 akcja edukacyjna prowadzona była w 6 placówkach. Edukacją objęto 542 uczniów oraz 413 rodziców.

#### **14. Akcja informacyjna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”**

Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W ramach realizacji akcji zorganizowano 4 narady, 10 pogadanek, 23 punkty informacyjno-edukacyjne, oraz 1 szkolenie zorganizowane wspólnie z sekcją Epidemiologii. Działaniami objęto 13623 osób.

#### **15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach**

Celem akcji jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia każdego z nas jest zjawisko antybiotykooporności. Narastanie tego zjawiska to w dużej mierze skutek niewłaściwego stosowania i nadużywania antybiotyków. W ramach działań zorganizowano 2 narady, 2 akcje profilaktyczne, 2 pogadanki oraz 5 punktów informacyjno-edukacyjnych. Informacje

o Europejskim Dniu Wiedzy o Antybiotykach zamieszczono na stronie internetowej PSSE Jaworzno. Działaniami objęto 4859 osób.

#### **16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego**

W ramach akcji przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego oraz zimowego w 37 obiektach:

- PTTK Jaworzno
- Centrum Wspomagania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Akademia Pana Kleksa”
- Ognisko Wychowawcze
- Klub Ośrodek dla rodzin „Pod kolegiatą”
- MCKiS „Podłęże”
- Klub środowiskowy „Wega”
- Młodzieżowy Klub Środowiskowy „Gigant”
- Szkoła Podstawowa nr 18
- Szkoła Podstawowa nr 6
- Przedszkole Miejskie nr 2,12, 9, 7, 25,27

- Szkoła Podstawowa nr 1
- Szkoła Podstawowa nr 7
- Szkoła Podstawowa nr 15
- Szkoła Podstawowa nr 9
- Szkoła Podstawowa nr 4
- Szkoła Podstawowa nr 14
- Szkoła Podstawowa nr 19
- Przedszkole Genesis
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1
- Przedszkole Niepubliczne „Alladyn”
- Zespół Szkół nr 3
- Klub „Dobra”
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Grupa Socjoterapeutyczna
- Klub Wega

Podczas wycieczki zimowej przekazano kolorowanki „Bezpieczne ferie”, natomiast podczas wycieczki letniej przekazano kolorowanki „Bezpieczne wakacje” do w/w obiektów. Działaniami objęto 2936.



Zajęcia „Bezpieczne ferie 2019” w MBP w Jaworznie

### **Podsumowanie:**

- wizytacje placówek nauczania i wychowania - 21
- szkolenia organizowane przez PSSE - 5
- narady z instytucjami i organizacjami - 40

Współpraca nawiązana przez PSSE – Jaworzno w zakresie działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia:

- W strukturze PSSE – Jaworzno:
  - Epidemiologia
  - Higiena Dzieci i Młodzieży
  - Higiena Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku
- Z innymi jednostkami i instytucjami na terenie powiatu:
  - Urząd Miejski
  - Wydział Zdrowia
  - Biuro Promocji i Informacji
  - PCK
  
  - Miejskie Centrum Kultury i Sportu
  - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
  - Szkoły
  - Przedszkola
  - Zakłady Opieki Zdrowotnej
  - Środowiskowy Hufiec Pracy
  - Klub „WEGA”
  - SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie
  - Miejska Biblioteka Publiczna
  - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej